

**ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ Home Stay
กรณีศึกษา หมู่บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพรง อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น**

ว่าที่ร.ต. บุญ ไตรทิพย์พานิชย์

เอกสารวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ลิขสิทธิ์ของ ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**FACTORS WHICH EFFECT THE DEVELOPMENT OF HOME STAY
ECOTOURISM MANAGEMENT
CASE STUDY : SONGTHAI VILLAGE, TUMBOL PLAIPHONGPHANG,
AMPHUR AMPAWA , SAMUTSONGKRAM PROVINCE**

Acting 2 Lt. BUNCHOO TRAITIPPANIT

A Directed Studies Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Master of Public Administration

Department of Public Administration

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

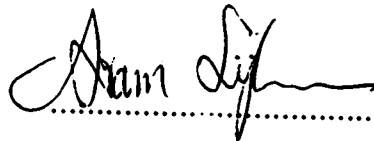
Directed Studies Title **FACTORS WHICH EFFECT THE DEVELOPMENT OF HOME STAY
ECOTOURISM MANAGEMENT
CASE STUDY : SONGTHAI VILLAGE,
TUMBOL PLAIPHONGPHANG, AMPHUR AMPAWA ,
SAMUTSONGKRAM PROVINCE**

BY **Acting 2 Lt. BUNCHOG TRAITIPPANIT**

Department **Public Administration**

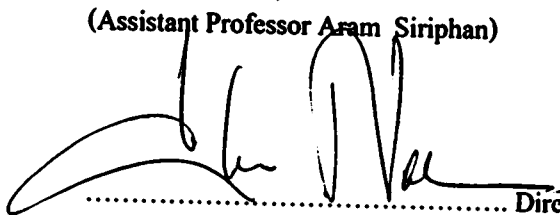
Directed Studies Advisor **Lecturer Chatmongkol Nannah**

Accepted by the Department of Public Administration, Faculty of Political Science,
Choulalongkorn University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree

..... Head of Department of Public Administration

(Assistant Professor Aram Siriphan)

..... Directed Studies Advisor

(Lecturer Chatmongkol Nannah)

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารฉบับนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ Home Stay หมู่บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาจากท่าน อาจารย์ฉัตรมงคล แน่นหนา อาจารย์ที่ปรึกษาในการศึกษาครั้งนี้ โดยได้ให้คำปรึกษา แนวคิด ข้อเสนอแนะความเห็นที่มีความรู้และให้กำลังใจมาโดยตลอดเวลาที่ทำการศึกษา ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ และผู้ศึกษาต้องขอขอบคุณสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสงคราม นายธวัช บุญพิศ และผู้ประกอบการของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ Home Stay หมู่บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพาง รวมทั้งนักท่องเที่ยวทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเสนอแนะข้อคิดเห็นในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ นอกจากนี้ผู้ศึกษาต้องขอขอบคุณ คุณธานินทร์ กิมจันทร์ ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำการศึกษาวิจัย ในครั้งนี้ และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาการให้ผู้ศึกษา ได้เป็นอย่างดี

ว่าที่ร.ต. บุญชู ไตรทิพย์พานิชย์

พฤศจิกายน 2547

บทคัดย่อ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ Home Stay ในหมู่บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เกิดขึ้นจากการรวมตัวเป็นชมรมสัมผัสชีวิตและวัฒนธรรมชนบท ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ด้วยการร่วมมือกันเองภายในชุมชน จนเป็นที่รู้จักแพร่หลายกว้างขวาง มากขึ้น ส่งผลให้เศรษฐกิจและการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสงครามในภาพรวมดีขึ้น

ในการศึกษาวิจัยถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศดังกล่าวพบว่า มี 3 ประการ คือ ประการแรก มีผู้นำในชุมชนซึ่งมีความคิดริเริ่มจนเป็นที่ยอมรับและได้รับการสนับสนุน จากสมาชิกอย่างต่อเนื่อง ประการที่สอง มีการบริหารจัดการที่ถูกต้องสอดคล้องกับมาตรฐานคุณภาพของ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจ และไม่พบว่ามีผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม ประการที่สามได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐตั้งให้เป็น ศูนย์กลางพักผ่อนและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางลำคลอง

อย่างไรก็ตามการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ Home Stay ของตำบลปลายโพงพาง ยังพบปัญหาอุปสรรคในเรื่องการขาดการมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรมในการบริหารจัดการ รวมถึง นักท่องเที่ยวที่มีจำนวนลดลงอันเนื่องมาจากการแข่งขันภายนอกสูงขึ้น ควรได้มีการปรับปรุงที่พักรับรอง สิ่งอำนวยความสะดวก กิจกรรมการท่องเที่ยว และสินค้าผลิตภัณฑ์ให้เหมาะสมขึ้น ซึ่งภาครัฐหรือองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดสรรงบประมาณเข้ามาช่วยเหลือการประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมการตลาด และ สร้างความร่วมมือให้มากขึ้นเพื่อรักษาให้หมู่บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพาง เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่มีความสวยงามและยั่งยืนต่อไป

ABSTRACT

The establishment of Home Stay Ecotourism in Songthai Village, Tumbol Plaiphongphang, Amphur Ampawa, Samutsongkram Province was generated by groups of local people getting together to create a tour association in order to promote their unique traditional life style and touching culture to the visitors. With their strong cooperation, Mooban Songthai Home Stay has become very well known. A large number of tourists have been bringing in better economical climate to the village.

This research studied major factors which effect the development of the ecological tourism management. Taking Songthai Village or Mooban Songthai as a case study, there are 3 factors that support the successful development of Mooban Songthai Home Stay. Firstly, the strong leader whose initiative and creative ideas has been widely accepted and respected by the villagers. In consequently, participation and cooperation among locals members are easily gained. The second factor in its proper arrangement operating in connection with common standards regulated by the Tourism Authority of Thailand and in line with social concerns. From the interview, the finding shows tourist's high level of satisfaction. Other than that, those home stay arrangement do not cause any negative impacts to the natural environment, sociology and culture of Mooban Songthai. Another factor is the Government's support. Amphur Ampawa was selected by the government to be a Canal Preservative Tourism Centre due to its historical and geological qualifications. Such variety of tourist selling points brings in a large number of tourists to the area.

Eventhough the huge benefits are led to Plaiphongphang Home Stay management by those 3 factors, its weak points are still rather obvious. The leader is lack of managerial skills. Participation among the association's members is insufficient when it comes to tourist industry skale. While competitiveness from other areas are increasing, Plaiphongphang is losing number of tourists due to its declined quality of accommodation, touring activities, and local products. To return livelihood to tourism in Mooban Songthai, budgeting support from both local Governing Authority and from the Central Authority is strongly needed especially, on marketing promotion and on training the villagers to realize the value of cooperation.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญ	ง
บทที่ 1 บทนำ	1 - 6
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	
ขอบเขตของการศึกษา	
วิธีการศึกษา	
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	
นิยามศัพท์เฉพาะ	
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	7 - 55
ชุมชนริมคลองโพงพาง	
การดำเนินงานหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพาง	
ทฤษฎีและแนวความคิด	
ปรัชญาและแนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ Ecotourism	
แนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	
แนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน	
แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว	
แนวความคิดเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว	
ผลการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำในชุมชน	
แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน	
หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพมาตรฐาน Home Stay	
กรอบแนวความคิด	
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	56 - 58
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	
การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	
การเก็บรวบรวมข้อมูล	
การวิเคราะห์ข้อมูล	

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล	59 - 95
ข้อมูลจากการศึกษาและสำรวจ	
ผลการวิเคราะห์และวิจัย	
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	96 - 112
สรุปผลการศึกษา	
อภิปรายผล	
ข้อเสนอแนะ	
บรรณานุกรม	113

ภาคผนวก

- แบบสัมภาษณ์ของนักท่องเที่ยว
- แบบสัมภาษณ์ของผู้ประกอบการ
- แบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ และบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง
- สถิติจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ แหล่งท่องเที่ยวบ้านทรงไทยปลายโพงพาง
- ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสมุทรสงคราม
- แผนงาน โครงการส่งเสริมพัฒนาและอนุรักษ์การท่องเที่ยว ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและ
นันทนาการจังหวัดสมุทรสงคราม
- แผนงาน โครงการอนุรักษ์การท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนตำบลปลายโพงพาง
- รายชื่อผู้ประกอบการบ้านพัก Home Stay ตำบลปลายโพงพาง

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวถือว่าเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้ให้กับประเทศสูงเป็นอันดับที่ 2 ตลอดระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา สามารถสร้างรายได้เป็นมูลค่ามากกว่าปีละ 300,000 ล้านบาท และก่อให้เกิดการจ้างงานโดยตรงประมาณ 600,000 คน ซึ่งจากตัวเลขดังกล่าวจะเห็นได้ว่ารายได้จากการท่องเที่ยวที่ประเทศไทยในปัจจุบันเป็นรายได้หลักของประเทศ

นโยบายของรัฐบาลโดย ฯพณฯ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีได้แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ว่าการท่องเที่ยวคือ หนทางสำคัญที่จะนำรายได้เข้าประเทศ ดังนั้นรัฐบาลจึงมีนโยบายส่งเสริมคุณภาพและมาตรฐานของการบริการ เพื่อความหลากหลายของรูปแบบการให้บริการ การท่องเที่ยว และการยกระดับความสามารถในการแข่งขันการบริการทางการท่องเที่ยว โดยรัฐบาลให้ความสำคัญในระดับนโยบาย รัฐบาลชุดปัจจุบันได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันการให้บริการทางการท่องเที่ยวในประเทศ ซึ่งกำหนดเป็นวาระแห่งชาติที่สำคัญวาระหนึ่ง โดยให้การสนับสนุนการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2547 - 2551 จากการประชุมคณะรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการนอกสถานที่ระหว่างวันที่ 28 - 29 มิถุนายน 2547 ณ จังหวัดลำพูน กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้นำเสนอเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยว

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของรัฐบาลเป็นการยกระดับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวภายในทั้งระบบ เป็นการสร้างมาตรฐานสินค้าและบริการที่ตอบสนองต่อเป้าหมายด้านการท่องเที่ยวและการพัฒนาบุคลากรการท่องเที่ยว รวมทั้งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือการพัฒนาประเทศที่มีรากฐานความเข้มแข็ง มีการกระจายผลประโยชน์ได้อย่างทั่วถึง สามารถแก้ปัญหาความยากจน และกระจายรายได้รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถและโอกาสในการพึ่งพาตนเอง พร้อมยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของคนส่วนใหญ่ของประเทศ อันจะทำให้เกิดการพัฒนามีคนเป็นศูนย์กลาง)

ในส่วนของนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสงคราม ได้กำหนด วิสัยทัศน์ การพัฒนาจังหวัดสมุทรสงครามไว้ ดังนี้ (ยุทธศาสตร์จังหวัดสมุทรสงคราม 2547)

เป็นเมืองแห่งอาหารทะเลและผลไม้ปลอดสารพิษ ศูนย์กลางการพักผ่อนและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางลำคลองระดับชาติ ดินแดนแห่งประชาชนรักถิ่นกำเนิด

จังหวัดได้กำหนดเป้าประสงค์การพัฒนาเพื่อสนองตอบต่อวิสัยทัศน์ของจังหวัด โดยกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นปีละ 3 % และรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นปีละ 1.5 % โดยจังหวัดได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาให้จังหวัดเป็นศูนย์กลางการพักผ่อนและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ลำคลอง

จังหวัดสมุทรสงครามเป็นจังหวัดที่เล็กที่สุดในประเทศไทยมีพื้นที่ 416.707 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 0.08 ของพื้นที่ทั้งประเทศ สภาพทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มริมทะเลมีแม่น้ำสายสำคัญไหลผ่าน คือ แม่น้ำแม่กลอง และอู่ตะเภา จำนวน 338 คลอง มีประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ธรรมชาติที่ยังอุดมสมบูรณ์ตลอดจนวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ที่ผูกพันกับสายน้ำ เป็นเมืองสามน้ำที่สงบร่มเย็น ด้วยสภาพภูมิศาสตร์ที่อุดมไปด้วยเรือกสวน แม่น้ำและลำคลองผสมกับวิถีชีวิตทำกินที่เรียบง่ายของชาวสวน ผู้โอบอ้อมอารีและหมั่นเพียร วัฒนาอารามที่วิจิตรงดงามมากมาย ประกอบกับจังหวัดสมุทรสงคราม อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครเพียง 74 กิโลเมตร จึงทำให้จังหวัดสมุทรสงครามเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ต้องการมาสัมผัสธรรมชาติในระยะเวลาสั้น ๆ (สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ; 2545)

นโยบายของจังหวัดสมุทรสงคราม ได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์ของจังหวัดในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดเชิงอนุรักษ์ทางลำคลองระดับชาติ ซึ่งรายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัด 118 ล้านบาท ต่อปี คิดเป็น 1.3 % ของรายได้รวมทั้งจังหวัด

ปัจจุบันนี้ กระแสการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและชาวไทยเป็นจำนวนมากเพิ่มขึ้น ทำให้จะต้องมีการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งหมู่บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพรงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ได้มีการจัดการรวมตัวของชุมชนในหมู่บ้าน จัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แบบ Home Stay ขึ้น มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ทำให้หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แบบ Home Stay หมู่บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพรงพาง ได้เปลี่ยนสถานภาพจากชุมชนชาวสวนเล็ก ๆ ไม่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปในอดีต กลายเป็นชุมชนที่มีชื่อเสียงด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีนักท่องเที่ยวมาแวะเยี่ยมชมและพักแรมมากขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจในการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวนี้ เพื่อค้นหาว่ามีปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แบบ Home Stay ของชมรมอนุรักษ์หมู่บ้านท่องเที่ยวบ้านทรงไทย ตำบลปลายโพรงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ที่ทำให้สามารถสร้างรายได้เพิ่มมากขึ้น มีกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพของการจัดการท่องเที่ยวของสมาชิกชมรมฯ ทั้งนี้ เพื่อจะได้เป็นข้อมูลสำหรับการเรียนรู้ของชมรมฯ เป็นกรณีศึกษาและเป็นประสบการณ์ เพื่อนำไปใช้ในการศึกษาครั้งต่อไป รวมทั้งเป็นข้อมูลให้กับกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอื่น ๆ ด้วย ในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แบบ Home Stay ในสถานที่ท่องเที่ยวแห่งอื่น อันจะเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน และเพื่อสร้างสรรค์การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนให้เกิดขึ้น โดยจะส่งผลการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น ทำให้มีการท่องเที่ยวในภาพรวมของจังหวัดดีขึ้น ซึ่งจะตอบสนองแนวทางนโยบายของรัฐบาลได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาผลการดำเนินการ ด้านการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แบบ Home Stay กรณีศึกษา หมู่บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการและแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แบบ Home Stay หมู่บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
3. เพื่อศึกษาปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหา และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แบบ Home Stay หมู่บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ขอบเขตของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แบบ Home Stay หมู่บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ประกอบด้วยข้อมูล ดังนี้

1. ธุรกิจท่องเที่ยวคือธุรกิจหมู่บ้านท่องเที่ยวบ้านทรงไทยแบบ Home Stay ในตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
2. ขอบเขตด้านพื้นที่ที่ศึกษาหมู่บ้านตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
3. ศึกษาข้อมูลการบริหารจัดการธุรกิจหมู่บ้านทรงไทยแบบ Home Stay ของหมู่บ้าน ตำบลปลายโพงพาง ได้แก่ การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกระบวนการในการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยว แบบ Home Stay
4. ขอบเขตการวิจัยโดยใช้กรอบดัชนีชี้วัดคุณภาพมาตรฐานที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท แบบ Home Stay จากสำนักพัฒนาบริการท่องเที่ยว สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และหลักการพื้นฐานที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

วิธีการศึกษา

เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และปริมาณเพื่อทำการศึกษาลงถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แบบ Home Stay ในการประกอบการธุรกิจชุมชนของชมรมอนุรักษ์หมู่บ้านท่องเที่ยวบ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพาง ที่ใช้เป็นกรณีศึกษาโดยจะพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านที่พัก
2. ด้านอาหารและโภชนาการ
3. ด้านความปลอดภัย

4. ด้านการจัดการ
5. ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว
6. ด้านสภาพแวดล้อม
7. ด้านมูลค่าเพิ่ม
8. ด้านการส่งเสริมการตลาด
9. ด้านผู้นำ
10. ด้านการสนับสนุนภาครัฐ

ในการนี้ผู้วิจัยจะศึกษาว่าในการประกอบธุรกิจชุมชนของชมรมอนุรักษ์หมู่บ้านท่องเที่ยวบ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ Home Stay นั้น จะมีปัจจัยต่าง ๆ ข้างต้นเป็นอย่างไร กล่าวคือ

- ๕ ผู้นำและสมาชิกชมรมจะต้องมีลักษณะหรือคุณสมบัติอย่างไร
- ๕ ระบบการทำงานระหว่างผู้นำกับสมาชิกมีรูปแบบความสัมพันธ์อย่างไร มีผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวแบบ Home Stay หรือไม่
- ๕ องค์ประกอบด้านที่พักอาศัย ความปลอดภัยสถานที่ท่องเที่ยว
- ๕ องค์ประกอบด้านอาหารและโภชนาการ
- ๕ องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ การส่งเสริมด้านการตลาด
- ๕ องค์ประกอบด้านกิจกรรมท่องเที่ยว และสภาพแวดล้อม
- ๕ องค์ประกอบด้านมูลค่าเพิ่มของรายได้
- ๕ บทบาทของหน่วยงานในภาครัฐ รวมทั้งกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ นักการเมืองในระดับท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มฯ มีส่วนต่อแนวทางการท่องเที่ยวหรือไม่ อย่างไร ตลอดจนในการประกอบธุรกิจชุมชนของชมรมนั้น มีข้อจำกัดปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ

โดยการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และปริมาณโดยมีวิธีการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น จากการค้นคว้ารวบรวมและประมวลเอกสารวิชาการรายงาน การศึกษาวิจัย และบทความจากวารสารหนังสือต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน สถาบันการศึกษาและบุคคลต่าง ๆ ในลักษณะทางการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ทั้งทฤษฎี แนวความคิด และผลการศึกษาที่มีอยู่แล้ว ในลักษณะของข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งจะช่วยให้การศึกษาเป็นไปได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้นในระยะเวลา ที่มีไม่มากนัก

2. การศึกษาภาคสนาม (Field Research) การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้หลายวิธีจะเน้นการปฏิบัติงานภาคสนามในพื้นที่ซึ่งเป็นไปในเชิงปริมาณ แต่มุ่งในความสำคัญต่อผลงานในเชิงคุณภาพ (Quality) มากกว่าปริมาณ (Quantity) คือ

2.1 ออกแบบสอบถาม และสัมภาษณ์ผู้ประกอบการบ้านพักแบบ Home Stay ตามแบบสอบถามที่ได้จัดทำไว้ เพื่อให้ได้ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ประกอบการ และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการรวมทั้งแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรค

2.2 ออกแบบสอบถามและสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการบ้านพัก Home Stay ตามแบบสอบถามที่ได้จัดทำไว้ เพื่อให้ได้ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวและทราบปัญหาในการให้บริการรวมทั้งแนวทางแก้ไขปัญหากับการบริหารจัดการที่เกิดขึ้นจริง

2.3 สัมภาษณ์เจาะลึกกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แบบ Home Stay ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงแนวคิดรูปแบบการประกอบการและศักยภาพของชมรมอนุรักษ์หมู่บ้านท่องเที่ยวบ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพางในการประกอบธุรกิจชุมชน

2. ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แบบ Home Stay ข้อจำกัดปัญหาอุปสรรคของชมรมอนุรักษ์หมู่บ้านท่องเที่ยวบ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพาง ในการประกอบธุรกิจชุมชน ตลอดจนสามารถเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขได้

3. วิเคราะห์และสรุปผลการศึกษามูลบ้านท่องเที่ยวบ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพาง เพื่อใช้เป็นรูปแบบในการประกอบการธุรกิจแหล่งท่องเที่ยว และให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและปรับปรุงพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) คือ การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

บทบาทภาครัฐ หมายถึง การกระทำหรือการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง มีผลกระทบทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อกลุ่มชมรมอนุรักษ์หมู่บ้านท่องเที่ยวบ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพาง

นักท่องเที่ยว (Tourist) คือ ผู้เดินทางมายังพื้นที่หนึ่งโดยมีวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ที่ไม่ใช่เป็นการไปทำงานประจำ การศึกษา และไม่ใช่คนท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาหรือทำงานประจำหรือศึกษาอยู่ในพื้นที่นั้นผู้เดินทางนี้จะต้องพักค้างแรมอย่างน้อย 1 คืน (แต่ไม่เกิน 90 วัน) วัตถุประสงค์ในการเดินทางอาจเพื่อใช้เวลาว่าง (การันทนาการ การพักผ่อนวันหยุด การรักษาสุขภาพ การศึกษา เรียนรู้ การศาสนา และการกีฬา) ธุรกิจเยี่ยมญาติ การปฏิบัติหน้าที่ และการประชุม เป็นต้น

ที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Home Stay) หมายถึง การที่นักท่องเที่ยวพักร่วมกับเจ้าของบ้านซึ่งเจ้าของบ้านยินยอมและเต็มใจ โดยไม่ใช่แค่การให้แคว้นอนและอาหารการกินเท่านั้น แต่รวมถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชุมชน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนนั้น ๆ นักท่องเที่ยวมีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกับเจ้าของบ้านและชุมชน เช่น การออกไปหาปลากับเจ้าของบ้านที่เป็นชาวประมง หรือการเรียนรู้การทำสวนผลไม้ การทำหัตถกรรม การทอผ้า เป็นต้น และทำกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวที่อยู่ในบริเวณชุมชนนั้น ๆ เช่น ขี่จักรยาน การเล่นน้ำ เดินป่า ซึ่งรายได้ที่เกิดจากการทำนั้นถือว่าเป็นรายได้เสริม นอกเหนือจากอาชีพหลักที่ชุมชนทำอยู่ นอกจากนี้ชาวบ้านและชุมชนอาจจะมีรายได้จากการขายผลิตภัณฑ์ที่ทำขึ้นเองภายในชุมชน เช่น ผ้าทอ อาหารแปรรูป ผลไม้ ผลิตภัณฑ์จักสาน เฟอร์นิเจอร์ไม้ เป็นต้น

มาตรฐานคุณภาพ หมายถึง เกณฑ์ที่ใช้สำหรับกำหนดคุณสมบัติแหล่งท่องเที่ยวของ กทท. เป็นดัชนีชี้วัดคุณภาพมาตรฐานการจัดการที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Home Stay) ในการพิจารณาตรวจสอบสถานภาพ ความเหมาะสม ความพร้อมต่าง ๆ ในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวผู้มาใช้บริการเกิดความพึงพอใจมากที่สุด

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืน (Sustainable Tourism) หมายถึง การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยมีการปกป้องและสงวนรักษาโอกาสต่าง ๆ ของอนุชนรุ่นหลัง การท่องเที่ยวที่มีความหมายถึง การจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และความงามทางสุนทรียภาพ ในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศด้วย

ผู้นำกลุ่ม หมายถึง ประธานและกรรมการบริหารงานของชมรมอนุรักษ์หมู่บ้านท่องเที่ยวบ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

การมีส่วนร่วมของสมาชิก หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสมาชิกชมรมฯ อาทิ การประชุม การเลือกตั้งกรรมการบริหาร การเสนอแนะให้ความคิดเห็น เป็นต้น

บทที่ 2
การทบทวนวรรณกรรม

ชุมชนริมคลองโพงพาง

ข้อมูลทางด้านประวัติศาสตร์

มีการตั้งถิ่นฐานมาแต่เดิม สังกัดได้จากบ้านเรือนริมสองฝั่งคลอง ที่มีรูปแบบสะท้อนเรือนไทยประเพณีและมีสภาพค่อนข้างเก่า ชื่อคลองมาจากการใช้โพงพาง ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ดักกุ้งและสัตว์น้ำที่เคยมีเป็นจำนวนมาก

สภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม

อาชีพหลักทำสวนผลไม้ โดยเฉพาะสวนมะพร้าวและการทำน้ำตาลมะพร้าว เศรษฐกิจหลักขึ้นอยู่กับการขายผลผลิตทางการเกษตร สภาพสังคมและวิถีชีวิตจะค่อนข้างเรียบง่าย ยังมีลักษณะของชุมชนชนบทแฝงอยู่ มีผู้คนบางส่วนออกไปทำงานโรงงาน รับจ้าง เริ่มมีกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวในรูปแบบการเปิดบ้านให้นักท่องเที่ยวมาพักแบบ Home Stay ชมวิถีชีวิตชาวสวนริมน้ำ พาดูทุ่งห้อย

สภาพทางธรรมชาติและภูมิทัศน์

พื้นที่ราบลุ่ม มีคลองโพงพางไหลผ่าน สภาพพื้นที่โดยทั่วไป ถูกปรับเปลี่ยนเป็นพื้นที่เกษตรกรรม สวนผลไม้ สวนมะพร้าว มีการขุดคลองข่อยเพื่อชักน้ำเข้าสวน พืชพันธุ์ตามธรรมชาติ ได้แก่ ต้นจาก ต้นลำพู

ลักษณะทางด้านชุมชนและสถาปัตยกรรม

ชุมชนชนบทชาวสวน มีการสร้างบ้านเรือนริมน้ำมักจะเป็นเรือนพื้นดิน คือ เรือนไม้ชั้นเดียวมีใต้ถุนหรือโครงสร้างบางส่วนอยู่ในน้ำ โดยอาจมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบ้าง ซึ่งส่วนที่ต่อเติมขึ้นมาใหม่มักจะเป็นโครงสร้างคอนกรีต หรือวัสดุที่ใช้ในปัจจุบัน เช่น หลังคาสังกะสี ผนังแผ่นอิปซั่ม ฯลฯ และมีเรือนไทยทั้งแบบประเพณีและประยุกต์ปะปนอยู่เป็นระยะ และคงสภาพจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังมีเตาตาลที่มีรูปแบบเป็นเอกลักษณ์ สะท้อนวิถีชีวิตชาวสวนมะพร้าวที่มีการเคี่ยวตาล

คุณค่าความสำคัญโดยรวมของพื้นที่

ชุมชนชาวสวนริมน้ำ มีวิถีชีวิตแบบสงบเรียบง่ายทำสวนและน้ำตาลมะพร้าว ตัวคลองโพงพางซึ่งเป็นสายน้ำหลักหล่อเลี้ยงชีวิตสองฝั่งคลอง ยังสะอาดและคงเอกลักษณ์ของต้นไม้ท้องถิ่นอยู่มาก

สภาพปัญหาและภาวะคุกคาม

เริ่มมีภาวะคุกคามจากการคมนาคมทางบก จากการมีถนนขนานไปตามแนวคลอง ทำให้การพึ่งพาประโยชน์ และการคมนาคมทางน้ำลดบทบาทลงรวมไปถึงการสร้างเขื่อนหรือดลิ่งริมน้ำ โดยไม่คำนึงถึงระบบนิเวศโดยรวม เช่น เขื่อนคอนกรีต มีผลให้คิ่งของพื้นที่ข้างเคียงพังทลาย ปัญหาน้ำเน่าเสียในร่องสวน เนื่องจากบางช่วงถูกตัดขาดจากคลองสายหลัก ปัญหาน้ำเน่าเสียจากการปล่อยน้ำเสียลงคลองโดยไม่ได้บำบัด โดยเฉพาะน้ำจากอุตสาหกรรมในครัวเรือน ปัญหาอาคารบ้านเรือนที่ถูกทิ้งร้างหรือเก่าทรุดโทรมไม่ได้รับการซ่อมแซมความนิยมในรูปแบบสถาปัตยกรรมหรือวัสดุที่ไม่เหมาะสมกับบรรยากาศของพื้นที่ รวมทั้งความต้องการน้ำตาลลดลง ทำให้ขายไม่ได้ราคาดี ส่งผลต่อสถานะทางเศรษฐกิจ

สภาพปัญหาและภาวะคุกคาม

เริ่มมีภาวะคุกคามจากการคมนาคมทางบก จากการมีถนนขนานไปตามแนวคลอง ทำให้การพึ่งพาประโยชน์ และการคมนาคมทางน้ำลดบทบาทลงรวมไปถึงการสร้างเขื่อนหรือตลิ่งริมน้ำ โดยไม่คำนึงถึงระบบนิเวศโดยรวม เช่น เขื่อนคอนกรีต มีผลให้ตลิ่งของพื้นที่ข้างเคียงพังทลาย ปัญหาน้ำเน่าเสียในร่องสวน เนื่องจากบางช่วงถูกตัดขาดจากคลองสายหลัก ปัญหาน้ำเน่าเสียจากการปล่อยน้ำเสียลงคลองโดยไม่ได้บำบัด โดยเฉพาะน้ำจากอุตสาหกรรมในครัวเรือน ปัญหาอาคารบ้านเรือนที่ถูกทิ้งร้างหรือเก่าทรุดโทรมไม่ได้รับการซ่อมแซมความนิยมในรูปแบบสถาปัตยกรรมหรือวัสดุที่ไม่เหมาะสมกับบรรยากาศของพื้นที่ รวมทั้งความต้องการน้ำตาลลดลง ทำให้ขายไม่ได้ราคาดี ส่งผลต่อสถานะทางเศรษฐกิจ

การดำเนินงานหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านทรงไทยตำบลปลายโพงพาง

ในบทนี้จะเป็นการนำเสนอบริบทของตำบลปลายโพงพางเกี่ยวกับสภาพพื้นที่ทั่วไป การปกครองและสภาพพื้นที่ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากนั้นจะนำเสนอการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยตำบลปลายโพงพาง

บริบทตำบลปลายโพงพาง

สภาพพื้นที่ทั่วไป

ตำบลปลายโพงพางเป็น 1 ใน 12 ตำบลของอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีพื้นที่ 14.7 ตารางกิโลเมตรหรือ 9,190 ไร่ มี 9 หมู่บ้าน 1,745 ครัวเรือน ประชากร 8,475 คน เป็นหญิง 4,374 คน ชาย 4,101 คน ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม (ทำสวนมะพร้าวและส้มโอ) รับจ้างและค้าขาย รายได้เฉลี่ย 25,000 บาท/คน/ปี (รายได้ตามเกณฑ์ จปฐ.) ตำบลปลายโพงพาง อยู่ห่างจาก อำเภออัมพวา 8 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดสมุทรสงคราม 12 กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 80 กิโลเมตร พื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มมีคลองและลำประโดงเชื่อมทุกหมู่บ้าน เอื้อประโยชน์ ในการทำเกษตรกรรม ตำบลปลายโพงพางมีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อดำบลบางนางลี่ และตำบลสวนหลวง อำเภออัมพวา
ทิศใต้	ติดต่อดำบลขี้สาร และตำบลแพรกหนามแดง อำเภออัมพวา
ทิศตะวันออก	ติดต่อดำบลบางขันแตก อำเภอเมืองสมุทรสงคราม
ทิศตะวันตก	ติดต่อดำบลวัดประดู่ และตำบลบางแค อำเภออัมพวา

การปกครอง

ตำบลปลายโพงพาง มีการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล ตั้งแต่ปี 2539

สภาพพื้นที่ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตำบลปลายโพงพางเป็นชุมชนสวนมะพร้าวและส้มโอ แวดล้อมด้วย 7 คลอง 19 ลำประโดง และ 1 ลำราง ไหลผ่านทั่วทุกหมู่บ้านเป็นระยะทางประมาณ 41,900 เมตร เป็นระบบชลประทานธรรมชาติและเป็นเส้นทางการคมนาคมมาตั้งแต่ดั้งเดิม “โพงพาง” เป็นชื่อคลองที่ไหลผ่านตำบล โดยเริ่มต้นจากแม่น้ำแม่กลองบริเวณวัดโพงพางล่าง ชาวตำบลปลายโพงพางสืบสานวิถีชีวิต มาจากบรรพบุรุษอาชีพทำสวนมะพร้าวและน้ำตาลมะพร้าวที่มีรสหอมหวานเป็นที่เลื่องลือ

ชาวปลายโพงพางที่อยู่ในวัยแรงงานจะไปทำงานรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม ที่ในตัวเมืองสมุทรสงครามและสมุทรสาครโดยมีรถยนต์มารับ - ส่งทั้งเช้าและเย็น สมาชิกในครอบครัวที่เหลือส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุ มีอาชีพทำสวนมะพร้าว / ส้มโอ รับจ้างเพื่อนบ้านทำมะพร้าวขาว เพื่อส่งโรงงาน ทำกะทิ ส่วนหนึ่งของผู้ที่ทำอาชีพทำสวนมะพร้าวจะเคี้ยวน้ำตาลมะพร้าว (หรือน้ำตาลปึก-น้ำตาลปีบ) ปัจจุบันมีบ้านที่เคี้ยวน้ำตาลมะพร้าวไม่มากนัก เนื่องจากขาดแรงงานขึ้นต้นมะพร้าวและคนรุ่นหนุ่มสาวนิยมไปรับจ้างทำงานในโรงงานมากกว่าทำสวน

ช่วงเช้าฟ้าสางก่อนลงสวนชาวปลายโพงพางจะเตรียมอาหารคาวหวานสำหรับใส่บาตร พระภิกษุที่พายเรือมารับบาตรตามบ้านริมฝั่งคลอง เรือพระภิกษุผ่านไปมีเสียงเรือขายกับข้าวมาร้องเรียกแม่บ้านให้ออกมาเลือกซื้อผักซื้อหมูสำหรับประกอบอาหารประจำวัน เรือขนมหวาน เรือกล้วยเคี้ยว/เย็นตาโฟ บิบแคร์เป็นสัญญาณเรียกลูกค้าช่วงก่อนเที่ยง เรือขายกล้วยแขก เรือขายสินค้าสารพัดอย่างเป็นมินิมาร์ท ลอยน้ำมาถึงบ้าน ชาวปลายโพงพางมีชีวิตที่เรียบง่ายและสงบ สภาพบ้านเรือนที่พักอาศัยริมน้ำบางส่วนยังคงสภาพเป็นบ้านในสมัยโบราณ คือ “บ้านทรงไทย” เอกลักษณะที่ชาวปลายโพงพางพยายามรักษาไว้ให้ ลูกหลานสืบเนื่องยาวนานกว่า 100 ปี มาแล้ว หน้าบ้านทรงไทย ด้านริมคลองเป็นศาลาท่าน้ำสำหรับนั่งรับลมพักผ่อนหย่อนใจคลายความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าจากงานประจำวัน ฝูงหิ่งห้อยเป็นพันเป็นหมื่น ตัวส่องแสงระยิบระยับพร่าพร่างบนต้นลำพูริมคลอง ยังมีให้คนในเมืองได้ชื่นชม

พัฒนาการหมู่บ้านท่องเที่ยว : จากจุดเริ่มต้นจนมีชื่อเสียง

สภาพแวดล้อมธรรมชาติและวิถีชีวิตชาวสวนผลไม้เป็นทุนทางสังคมสำคัญที่ส่งผลให้ ตำบลปลายโพงพางเป็นตำบลที่มีชื่อเสียงด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตั้งแต่เริ่มเปิดรับนักท่องเที่ยว ในปี 2542 จนถึงปัจจุบัน หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยตำบลปลายโพงพาง เป็นสถานที่พักผ่อนที่นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งไทยและต่างชาติชื่นชอบและประทับใจ เป็นสถานที่ศึกษา/ดูงานของ นิสิตนักศึกษา นักวิชาการ และองค์กรประชาชนกลุ่มต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และได้รับรางวัลอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวดีเด่นประเภทแหล่งท่องเที่ยวเมืองและชุมชนประจำปี 2543 จากการท่องเที่ยว แห่งประเทศไทย (Thailand Tourism Award 2000)

การดำเนินงานหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย

การศึกษานี้ จะนำเสนอการดำเนินงานหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพางจากจุดเริ่มต้นถึงปัจจุบัน ดังนี้

1. การเตรียมชุมชน

การดำเนินงานโครงการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพางมิได้เริ่มดำเนินงานจากศูนย์ ปลายโพงพางเป็นตำบลที่มีศักยภาพของตนเอง นอกเหนือจากการเป็นสวนผลไม้ที่รุ่มรื่น มีบ้านทรงไทยเป็นเอกลักษณ์แล้ว ยังมีประวัติการพัฒนาชุมชนดีเด่น ได้รับรางวัลระดับประเทศด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการรักษาสิ่งแวดล้อม มีการรณรงค์ร่วมกันปลูกต้นไม้ริมถนนทุกหมู่บ้าน มีการสร้างบ่อคักไขมันระดับครัวเรือนใช้ตั้งแต่ปี 2539 เพื่อรักษาคุณภาพน้ำในลำคลองมิให้น้ำเหม็น สามารถใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันและการเกษตร จนกระทั่งได้รับรางวัลตำบลเขียวจีดีเด่นของมูลนิธิสถาบันราชพฤกษ์และรางวัลตำบลพัฒนาดีเด่นประจำปี 2540 เป็นพื้นที่นำร่องของอำเภออัมพวาและของจังหวัดตามโครงการจัดหมู่บ้านเฉลิมพระเกียรติ ร. 9 จังหวัดสมุทรสงคราม โดยเริ่มที่บ้านโคกเกตุ (หมู่ 7) โครงการนี้เป็นโครงการริเริ่มของจังหวัดสมุทรสงคราม เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ ในวันที่ 5 ธันวาคม 2542 โดยการส่งเสริมให้ประชาชนได้ร่วมกันพัฒนาหมู่บ้านที่อยู่นอกเขตเทศบาล/สุขาภิบาล ทุกหมู่บ้าน จำนวน 270 หมู่บ้าน ให้พ้นจากความยากจนผ่านเกณฑ์ จปฐ. และ กชช. 2 ค ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่วันที่ 5 ธันวาคม 2539 - 5 ธันวาคม 2544 และเป็นตำบลขยายผลตามโครงการน้ำเพื่อชีวิต : การขยายผลทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริ (10 ราย) เพื่อเป็นตัวอย่างในการประกอบอาชีพเพิ่มรายได้แก่เกษตรกร

วิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 รัฐบาลได้กำหนดใช้การท่องเที่ยวเป็นกลยุทธ์ในการฟื้นฟูเศรษฐกิจ โดยกำหนดให้มีการรณรงค์ปีท่องเที่ยว 2541 - 2542 หรือ AmaZing Thailand 1998 - 1999 และมีนโยบายให้หน่วยงานราชการต่าง ๆ สนับสนุนนโยบายนี้ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ได้จัดทำโครงการส่งเสริมหมู่บ้านท่องเที่ยวครอบครัวคอบบอนองนโยบายรัฐบาลโดยให้จังหวัดพิจารณาดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรสงครามได้เล็งเห็นศักยภาพธรรมชาติของตำบลปลายโพงพาง ด้านการท่องเที่ยว จึงนำเสนอแนวคิดให้ผู้นำตำบล (อบต. และผู้นำท้องถิ่น) ตระหนักถึง

โดยกำหนดรูปแบบ (Home stay) รวม 3 หลัง หรือร้อยละ 1.6 หลังจากนั้นได้มีการขยายบ้านทรงไทย เข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้นเป็น 14 หลัง หรือร้อยละ 7.6 และ 25 หลัง หรือร้อยละ 13.5 ตามลำดับ จากจำนวนบ้านทรงไทยทั้งสิ้น 185 หลังคาเรือน

การบริหารจัดการ

การบริหารจัดการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยตำบลปลายโพงพางมี 2 รูปแบบ คือ

1. การบริหารจัดการโดย อบต. ปลายโพงพาง ในระยะแรกเริ่มการดำเนินงาน (ปี 2541-2543) อบต. ปลายโพงพางเป็นศูนย์กลางในการบริหารงานโครงการหมู่บ้านท่องเที่ยว มีการออกข้อบังคับตำบล เรื่อง การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตำบลปลายโพงพาง พ.ศ. 2542 (ลงวันที่ 8 มิถุนายน 2542) และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ดำเนินงานจัดการการท่องเที่ยวกำหนดให้มีบทบาทในการจัดทำแผน การจัดการท่องเที่ยวของตำบลอย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจน มีการกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกบ้านทรงไทย และบทบาทหน้าที่เจ้าของบ้านทรงไทยที่เปิดรับนักท่องเที่ยว กำหนดรายการการท่องเที่ยวและอัตรา ค่าเช่าเรือ กำหนดอัตราค่าบริการพักค้างบ้านทรงไทย และประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ให้เข้ามาสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวของตำบล

2. การบริหารจัดการ โดยชมรมอนุรักษ์หมู่บ้านท่องเที่ยวบ้านทรงไทยปลายโพงพาง (มิถุนายน 2543 - ปัจจุบัน)

ในเดือนมิถุนายน 2543 ได้มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร อบต. ปลายโพงพางชุดใหม่ เนื่องจากครบวาระการบริหารงาน 4 ปีตาม พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 ผลการเลือกตั้ง ปรากฏว่า นายธวัช บุญพลัด ซึ่งเคยเป็นประธานกรรมการบริหาร อบต. ปลายโพงพาง ไม่ได้รับการเลือกตั้งให้เป็นประธานกรรมการบริหาร อบต. ชุดใหม่ เป็นเพียงสมาชิก อบต. หมู่ที่ 7 (บ้านโคกเกตุ) และพ้นจากการเป็นกำนันปลายโพงพางและ ผู้ใหญ่บ้านโคกเกตุ (นายสมจิตต์ ใจอ่อน ได้รับการเลือกตั้งให้เป็นประธานกรรมการบริหาร อบต. นายสะอาด พึ่งฉิม เป็นกำนันตำบลปลายโพงพาง และนายนิมิต อินทรหลวง เป็นผู้ใหญ่บ้านโคกเกตุ)

นายธวัชฯ ในฐานะที่เคยเป็นประธานกรรมการบริหาร อบต. และเป็นประธานคณะกรรมการ ดำเนินงานจัดการท่องเที่ยวตามข้อบังคับ อบต. พ.ศ. 2542 ได้ทำหน้าที่บริหารการดำเนินงานโครงการ หมู่บ้านท่องเที่ยวฯ มาตั้งแต่เริ่มแรกยังคงทำหน้าที่บริหารโครงการหมู่บ้านท่องเที่ยวฯ อย่างต่อเนื่องในนาม ของประธานชมรมอนุรักษ์หมู่บ้านท่องเที่ยวบ้านทรงไทยปลายโพงพางจังหวัดสมุทรสงคราม

ชมรมฯ มีระเบียบข้อบังคับลงวันที่ 25 เมษายน 2543 เป็นแนวทางในการบริหารงาน มีคณะกรรมการบริหารจำนวน 16 คน มีนายรัช บุญพลัด เป็นประธาน นายอุทัย นาคนิ่ม เป็นเหรัญญิก และนางสาวขวัญจิวัน บุญพลัด เป็นเลขานุการ กรรมการอื่น ๆ ประกอบด้วยเจ้าของบ้านทรงไทยที่รับนักท่องเที่ยว เจ้าของเรือรับนักท่องเที่ยว และเจ้าของเตาเคียวน้ำตาลมะพร้าวที่นำนักท่องเที่ยวไปศึกษาดูงาน

โครงสร้างการบริหารงานชมรม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ฝ่ายต้อนรับและบริการนำเที่ยว มีนายรัช บุญพลัด เป็นประธาน และนายปรีชา ศรีประภา เป็นผู้ช่วย มีหน้าที่รับผิดชอบในการต้อนรับประชาสัมพันธ์และอำนวยความสะดวกในการนำเที่ยวสถานที่ต่างๆ ที่เป็นวิถีชีวิตของชุมชนเพื่อหาคำตอบแก่นักท่องเที่ยวที่ว่า "เที่ยวที่ไหน" บริการจัดนำเที่ยวทั้ง 3 เส้นทางที่มีอยู่แล้วให้บริการลูกค้าได้รับบริการอย่างดีที่สุด

ส่วนที่ 2 ฝ่ายที่พัก Home Stay มีนายนิมิต อินทรหลวง เป็นประธานและนางบุญส่ง ยศวิปาน เป็นผู้ช่วย มีหน้าที่รับผิดชอบในการเตรียมสถานที่พักบ้านพักแบบ Home Stay ให้สะอาดเรียบร้อยให้ผู้ไปพักได้รับความสะดวกในการบริการ เช่น ที่นอน มุ้ง ห้องน้ำ ห้องส้วม เพื่อบริการที่พักแก่นักท่องเที่ยวให้ดีที่สุดเพื่อตอบคำถามที่ว่า "พักที่ไหน"

ส่วนที่ 3 ฝ่ายอาหารและโรงครัว มีนายอุทัย นาคนิ่มเป็นประธานและนายชุ่น สุขสมบัติศิริ เป็นผู้ช่วย มีหน้าที่รับผิดชอบในการเตรียมรายการอาหารพื้นบ้านและสถานที่รับประทานอาหารให้พร้อมเพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยวในแต่ละมื้อให้ดีที่สุด และเพื่อตอบนักท่องเที่ยวที่ว่า "กินที่ไหน"

สาระโดยสรุปในระเบียบกำหนดให้มอบรายได้เข้าชมรมโดยคิดจากนักท่องเที่ยวคนละ 20 บาท/คน ให้เหรัญญิกลงบัญชีรับ - จ่ายเป็นประจำทุกเดือน พร้อมทั้งนำเสนอให้ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารชมรมทราบเป็นประจำทุกครั้งที่มีการประชุม (ทุกวันที่ 25 ของทุกเดือน) กำหนดให้จัดนักท่องเที่ยวเข้าพักบ้านพักสมาชิกโดยยึดหลักความเป็นธรรมและความชอบธรรม มีการหมุนเวียนไปตามปฏิทินที่ชมรมจัดไว้ล่วงหน้าในแต่ละเดือนและแจ้งให้ครัวเรือนสมาชิกทราบ และกำหนดให้แจ้งขอผู้มาเที่ยวและที่พักค้าง ประกาศให้สมาชิกและบุคคลทั่วไปรับทราบ ณ ที่ทำการชมรมเป็นประจำทุกเดือน

การบริหารจัดการและประสานงานนักท่องเที่ยวทั้งในรูปแบบการบริหารงานโดย อบต.ปลายโพงพาง (ตั้งแต่ปี 2540 - มิถุนายน 2543) และในรูปของชมรม ตั้งแต่มิถุนายน 2543 - ปัจจุบัน ดำเนินการโดยนายรัชฯ และคณะ

ทฤษฎีและแนวความคิด

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาระบบการท่องเที่ยวของหมู่บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพง เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แบบ Home Stay ของหมู่บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพง ในการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการบริหารจัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมให้กับการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบ Home Stay ซึ่งในการวิเคราะห์หาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ Home Stay จำเป็นต้องศึกษากรอบของมาตรฐานคุณภาพและตัวชี้วัดการจัดการที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Home Stay) และนำดัชนีชี้วัดคุณภาพมาตรฐานดังกล่าวนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการและประเมินคุณภาพมาตรฐานของการท่องเที่ยวของหมู่บ้านทรงไทยแบบ Home Stay รวมทั้งวิเคราะห์สภาพปัญหาอุปสรรคในการจัดการท่องเที่ยวการดำเนินงานเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการที่พักแบบ Home Stay ที่มีมาตรฐานและคุณภาพที่ดี เพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบ Home Stay เป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ดังนั้นจึงได้ศึกษาทฤษฎีแนวคิดและผลการวิจัยต่อไปนี้เป็นการรอบในการศึกษา

แนวความคิดทฤษฎีระบบ (System Theory)

คำว่าระบบ (System) ตามรากศัพท์เดิมนั้นมาจากคำว่า " Synistanai " หรือ SYN รวมกับ Histansi เพราะฉะนั้น System หรือ Synistanai จึงแปลว่า การนำหรือเอาส่วนต่าง ๆ มารวมกัน แต่ในทางทฤษฎีองค์กรนั้นคำว่า " ระบบ " หมายถึง ปฏิกริยาตอบโต้ระหว่างส่วนปลีกย่อย (Partsa) ขององค์กรและส่วนรวมขององค์กร (Whole) และระหว่างส่วนรวมขององค์กรกับสภาพแวดล้อม (ดิน ปรชญทฤทธิ , 2542 : 63)

Herbert A. Simon และ James G. March ได้ประยุกต์ใช้ความคิดระบบในการพิจารณาว่า กระบวนการตัดสินใจในองค์กรเป็นกระบวนการระบบ เนื่องจากองค์กรระบบที่รวมระบบย่อยซึ่งทำหน้าที่ผลิตปัจจัยนำออกเพื่อป้อนออกไปสู่สภาพแวดล้อม โดยโครงสร้างและหน้าที่ขององค์กรซึ่งมีพื้นฐานมาจากมนุษย์จะตัดสินใจอย่างมีเหตุผลเพื่อตอบโต้กับสภาพแวดล้อมตลอดเวลา ดังนั้นการตัดสินใจในองค์กรจึงเป็นผลมาจากปฏิกริยาตอบโต้ของคนที่อยู่ในองค์กรและสภาพแวดล้อม (Herbert A. Simon and James G. March , 1959 : 16 6- 169)

Daniel Katz และ Robert Kahn ใช้ความคิดระบบอธิบายของค์การในทัศนะของจิตวิทยาสังคม ซึ่งพิจารณาของค์การในฐานะที่เป็นระบบเปิดที่นำพลังงาน (Energy) เข้าและออกระหว่างของค์การกับสภาพแวดล้อม ของค์การทุกของค์การเป็นที่รวมของพฤติกรรมและความสัมพันธ์ของคนหลายคน ซึ่งเป็น

ความสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องและซ้ำซากติดต่อกันเป็นช่วงเวลาหนึ่ง ดังนั้นพฤติกรรมของคนในองค์กร จึงมีลักษณะที่มีเสถียรภาพ คือ เป็นกระบวนการนำเอาพลังงานเข้าระบบกระบวนการเปลี่ยนพลังงานต่าง ๆ ภายในระบบให้เป็นผลผลิตหรือพลังงานนำออก (Daniel Katz and Robert Kahn , 1966 : 16 - 17)

James D. Thompson ศึกษาพฤติกรรมขององค์กร โดยพยายามหาคำตอบว่า องค์กรปรับตัวต่อความไม่แน่นอน (Uncertainty) อันเกิดจากเทคโนโลยี (Technology) และสภาพแวดล้อม (Environment) อย่างไรเพื่อความอยู่รอด และขณะที่องค์กรพยายามดำเนินกิจการโดยใช้หลักความมีเหตุผลในการหาความไม่แน่นอนในการทำงาน องค์กรก็จะทำหน้าที่ตัดสินใจแก้ไขปัญหาย่างมีเหตุผลที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ภายใต้ความไม่แน่นอนของสถานการณ์ (bounded rationality) ทั้งในด้านเทคนิคการจัดการและสถาบัน (James D. Thompson , 1967 : 9 - 10)

แนวความคิดทฤษฎีองค์กรสาธารณะ

เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงรูปแบบโครงสร้างขององค์กรที่เหมาะสมต่อสภาพแวดล้อมต่าง ๆ มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวความคิดไว้ดังนี้

Stephen P. Robbins ได้เสนอความคิดเห็นว่าความไม่แน่นอนของสภาพแวดล้อม (Environmental uncertainty) ซึ่งหมายถึง การเปลี่ยนแปลงและความสลับซับซ้อนของสภาพแวดล้อม มีผลต่อโครงสร้างขององค์กร กล่าวคือองค์กรใดที่มีสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลง และความสลับซับซ้อนมาก องค์กรนั้นควรใช้โครงสร้างแบบมีชีวิต (Organic Structure) นั่นคือมีโครงสร้างขององค์กรที่มีความสลับซับซ้อนต่ำ ความเป็นทางการต่ำ และมีการกระจายอำนาจ (อ้างในพิทยา , 2541 : 119 - 123)

นายพิทยา บวรวัฒนา (2541 : 207 - 217) ได้อธิบายเกี่ยวกับกลุ่มองค์กรสาธารณะกับระบบนโยบายไว้ว่าระบบนโยบายหนึ่ง มีองค์กรสาธารณะมากกว่าหนึ่งองค์กรเป็นตัวแสดงนโยบาย ไม่มีองค์กรสาธารณะใดเพียงองค์กรเดียวที่ผูกขาดอำนาจในการกำกับระบบนโยบายโดยเฉพาะอำนาจในระบบนโยบายจะถูกกระจายไปอยู่กับองค์กรสาธารณะทั้งหลายที่เกี่ยวข้องการดำเนินการของนโยบายใดนโยบายหนึ่ง

นอกจากนี้องค์กรสาธารณะยังอยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมของทางราชการ ที่กำหนดอาณัติและอำนาจหน้าที่ตลอดจนขอบเขตการทำงานขององค์กรสาธารณะ ดังนั้น องค์กรสาธารณะในระบบนโยบายหนึ่งจึงทำงานแบบถูกจำกัดขอบเขตและถูกควบคุม โดยกฎระเบียบราชการที่มาจากภายนอก องค์กรและองค์กรสาธารณะยังถูกกำกับและตรวจสอบโดยองค์กรสาธารณะอื่นอีกด้วย

ระบบนโยบายแต่ละระบบมีจำนวนและองค์ประกอบของตัวแสดงนโยบายที่แตกต่างกัน ไม่มีระบบนโยบายใดที่มีตัวแสดงนโยบายตัวเดียว กระบวนการของระบบนโยบายประกอบด้วย การกำหนด

นโยบายการนำนโยบายไปปฏิบัติ และการประเมินผลนโยบายปัญหาของระบบนโยบายที่พบเห็น ได้แก่ ปัญหาการประสานงานระหว่างตัวแสดงนโยบายทั้งหลาย ในระบบนโยบาย ปัญหาการวางแผนการทำงานขององค์การสาธารณะทั้งหลายในระบบนโยบาย เป็นต้น

แนวความคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม (People participation Theory)

ทฤษฎีที่ได้มีการกล่าวถึงการมีส่วนร่วม ได้แก่ ทฤษฎีการกระทำทางสังคม (The Theory of Social Action) ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอความคิด ดังนี้

แมกซ์ เวเบอร์ (Max Webber) (อ้างใน ศิริวรรณ , 2539 : 31) กล่าวว่าไว้ว่าการกระทำของมนุษย์ทางสังคมเกิดขึ้นได้จาก 2 ประการ คือ ความสามารถเข้าใจได้จากการสังเกตและการเข้าใจสิ่งเร้า ซึ่งจะแสดงความรู้สึกออกมาได้ด้วยตัวเอง การกระทำทางสังคมมี 4 ลักษณะ คือ

1. การกระทำที่มีเหตุผล (Rational) เป็นการกระทำที่ใช้วิธีการอันเหมาะสมในอันที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ที่เลือกไว้อย่างมีเหตุผล การกระทำดังกล่าวมุ่งไปในด้านการเมืองเศรษฐกิจ และสังคม
2. การกระทำเกี่ยวกับค่านิยม (Value) เป็นการกระทำที่เหมาะสมเช่นกันเพื่อจะทำให้ค่านิยมสูงสุดในชีวิตมีความสมบูรณ์ การกระทำเช่นนี้มุ่งไปในทางด้านจริยธรรม ศาสนาและศีลธรรมอย่างอื่น เพื่อการดำรงไว้ซึ่งความเป็นระเบียบในชีวิตทางสังคม
3. การกระทำตามประเพณี (Traditional) เป็นการกระทำที่ไม่เปลี่ยนแปลงโดยยึดเอาแบบอย่างที่ทำกันมาตั้งแต่อดีตเป็นหลัก ในพฤติกรรมกรกระทำตามประเพณีไม่คำนึงถึงเหตุผล
4. การกระทำที่แฝงตัวด้วยความเสนาหา (Affective) การกระทำที่คำนึงถึงอารมณ์และความผูกพันทางจิตระหว่างผู้กระทำกับวัตถุที่เป็นจุดมุ่งหมายของการกระทำ การกระทำเช่นนี้ก็ไม่คำนึงถึงเหตุผลอย่างอื่นใดทั้งสิ้น นอกจากเรื่องส่วนตัว

พาสตันส์ (Parson) ได้สร้างทฤษฎีการกระทำทางสังคมโดยอธิบายถึงการกระทำของมนุษย์ (Action of Anyone) จะขึ้นกับปัจจัยต่อไปนี้ (1951)

1. บุคลิกภาพของแต่ละบุคคล (Personality)
2. ระบบสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่ (Social System)
3. วัฒนธรรม (Culture) ในสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่และวัฒนธรรมนี้เป็นตัวกำหนดเกี่ยวกับความคิดหรือความเชื่อ (Idea and Beliefs) ความสนใจ (Interest) และระบบค่านิยมของบุคคล (System of Value Orientation)

โรเจอร์และชูเมคเกอร์ (Roger and Shoemaker) ได้เสนอว่า พลังในการตัดสินใจที่จะเข้าร่วม ในกิจกรรมต่าง ๆ มีดังนี้ (1971)

1. การมีส่วนร่วมในอำนาจอย่างกว้างขวาง
2. การตัดสินใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงโดยมีการปรึกษากับผู้ที่รับผลกระทบกระบวนการ ที่เกี่ยวกับการตัดสินใจดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับตัวแปร ดังต่อไปนี้

- 2.1 ความรู้เกี่ยวกับความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลง
- 2.2 การชักจูงและการประเมินผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจ
- 2.3 การตัดสินใจที่ยอมรับหรือปฏิเสธอันมีผลจากการประเมิน
- 2.4 การสื่อสารเกี่ยวกับการตัดสินใจ
- 2.5 การกระทำตามการตัดสินใจ

การที่ประชาชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ เป็นการแสดงออกถึงการ ที่ประชาชนได้ร่วมคิดร่วมปรึกษาหารือ และตัดสินใจร่วมกันในการดำเนินการและติดตาม ผลการดำเนินการ

แนวความคิดทฤษฎีการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)

การพัฒนาที่ยั่งยืนมีนักวิชาการและหน่วยงานได้เสนอความคิด ดังนี้

1. United Nations Conference for Environment and Development (UNCED) ได้เสนอแนวคิด เกี่ยวกับความร่วมมือด้านเทคโนโลยี (Technology cooperation) โดยได้อธิบายไว้ว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนจะ เกิดขึ้นได้ จะต้องมีการแลกเปลี่ยนทั้งทางด้านทรัพยากรเทคโนโลยี โดยการปรับให้สอดคล้องกับ ความต้องการของท้องถิ่น และความสามารถในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตใหม่ ๆ และการบริการ ซึ่งเทคโนโลยีที่นำมาใช้ต้องเป็นเทคโนโลยีที่ใช้ปริมาณโลหะน้อย มีการใช้พลังงานอย่างประหยัด รวมทั้ง การใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมด้วย แนวคิดนี้จะสำเร็จได้จะต้องอาศัยความร่วมมือและการวางแผนร่วมกัน (อ้างใน Dwivedi O.P. and Vajpeyi , Dhirendra K .,1995)

2. Paul Wildman ได้เสนอว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน จะต้องมีการพัฒนาที่สมดุลทั้งในด้าน การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและระบบนิเวศ ซึ่งในการพัฒนานี้ควรคิดให้ครอบคลุมทั้งโลก และมีการหารือระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย รวมทั้งเสริมสร้างให้ชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง เคารพต่อ วัฒนธรรมท้องถิ่นต่าง ๆ นอกจากนั้นควรมีการใช้มาตรการที่เหมาะสม เช่น มีการประเมินผลการพัฒนา การสร้างความสมดุลระยะสั้นและระยะยาว (1993)

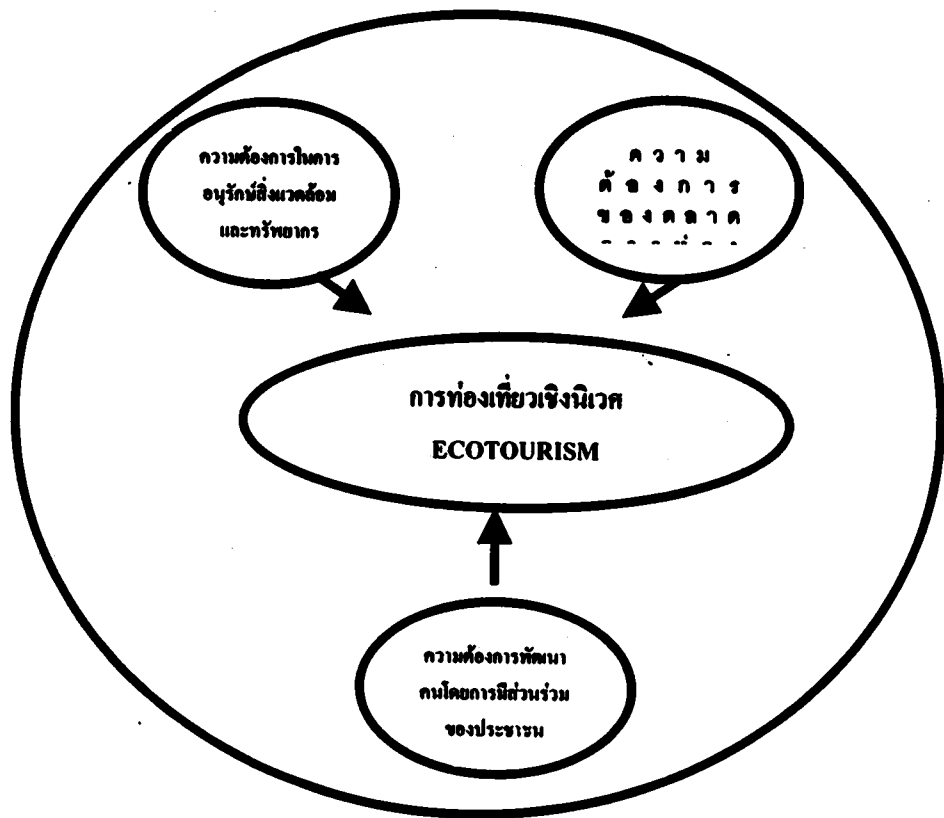
ปรัชญาและแนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ Ecotourism

การท่องเที่ยวภายในประเทศไทยได้เจริญรุดหน้ามาตามลำดับนับตั้งแต่ได้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อเสริมและกระตุ้นการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เป็นผลให้เกิดรายได้หมุนเวียนมีมูลค่า นับแสนล้านบาท ซึ่งส่งผลดีต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ แต่ในด้านตรงข้ามการเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว กลับทำให้สภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวและภาพพจน์ของการท่องเที่ยว ถดถอยลง การจัดการท่องเที่ยวโดยทั่วไปมักประสบปัญหาที่สวนทางกันระหว่างการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคมกับการพัฒนาอยู่เสมอ

การพัฒนาการท่องเที่ยวในทิศทางที่ประสานการพัฒนากับการอนุรักษ์ได้มีความพยายาม ดำเนินการมาโดยตลอด โดยการวางกลยุทธ์ในการพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาที่ดำเนินการอย่างรอบคอบ ตรงตามหลักวิชาโดยยึดหลัก “พัฒนาคู่อนุรักษ์ เพื่อพิทักษ์ท่องเที่ยวไทย” แต่ในการดำเนินการที่ผ่านมา แนวทางต่าง ๆ เหล่านั้น ยังไม่สามารถปฏิบัติอย่างได้ผล ด้วยสาเหตุหลายประการ

สาเหตุประการหนึ่ง ที่จะกล่าวเป็นพิเศษในที่นี้ คือความสับสนในการพัฒนาระหว่าง ความต้องการทางเศรษฐกิจและการอนุรักษ์ กับการขาดการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวที่เหมาะสม

ภายใต้ความต้องการของประเทศในการสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนากับการอนุรักษ์ และการสร้างเสริมระบบประชาธิปไตยที่มาจากรากฐานให้มากที่สุด ประกอบกับกระแสของโลก ในการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะจากการประชุม “Earth Summit” ที่กรุงริโอเดอจาเนโร ประเทศบราซิล เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2535 มีส่วนผลักดันให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐบาล กับภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องในการจัดตั้งระบบและกระบวนการเพื่อการประสานการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตั้งแต่ในระดับการตัดสินใจและการระบุแนวทางการปฏิบัติที่จำเป็น (รวมทั้งใน Agenda 21 ส่วนที่เกี่ยวข้อง Travel and Tourism Industry) ได้ก่อให้เกิดกระแสที่สำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ด้าน คือ

เกิดจาก 3 กระแสที่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลง
รูปแบบการท่องเที่ยว
กระแสความต้องการ Ecotourism

1. กระแสความต้องการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ที่มีขอบข่ายกว้างขวางทั่วโลกทั้งในแง่การอนุรักษ์ในระดับท้องถิ่น จนถึงการอนุรักษ์ ป้องกัน และแก้ไขวิกฤตการณ์ของโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอนุรักษ์ เพื่อคงความหลากหลายทางชีวภาพ
2. กระแสความต้องการของตลาดการท่องเที่ยวในด้านการศึกษาเรียนรู้ หรือมีประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เป็นความต้องการที่มีมากขึ้นในหมู่นักท่องเที่ยวและในทุกส่วนของสังคม เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องมีความรู้และความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกระแสนี้จึงก่อให้เกิดความต้องการด้านการขยายและปรับทิศทางของตลาดธุรกิจท่องเที่ยวมากขึ้น
3. กระแสความต้องการพัฒนาคน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่มาจากรากหญ้า (ประชาชนพื้นฐาน) อันจะเป็นหลักประกันที่จะให้การพัฒนามีทิศทางที่ถูกต้อง มีการกระจายรายได้ที่เหมาะสม เป็นไปตามความต้องการของผู้อยู่ในพื้นที่มากขึ้น

จากพลัง 3. กระแสเหล่านี้ จึงเกิดแนวความคิดของการพัฒนาในทิศทางที่ยั่งยืน ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยตรงและต่อระบบการจัดการการพัฒนาการท่องเที่ยว รวมทั้งต่อรูปแบบการท่องเที่ยวขึ้น ทางเลือกในการท่องเที่ยวใหม่ (New Tourism หรือ Alternative Tourism) เป็นความพยายามที่จะตอบสนองความต้องการดังกล่าว เพื่อมาทดแทนหรือแข่งขันกับการท่องเที่ยวตามประเพณีนิยมหรือแบบทั่วไป (Conventional Tourism) ซึ่งมีการนำเสนอในหลายรูปแบบ (Form) รูปแบบการท่องเที่ยวที่นำมาซึ่งการจัดการระบบการจัดการที่กล่าวถึงมากที่สุด คือ Ecotourism ในต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศที่มีการดำเนินการการท่องเที่ยวทางธรรมชาติเหล่านั้น เช่น ออสเตรเลีย อังกฤษ ยังมีความขัดแย้งกันในแนวความคิดนี้ โดยกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับแนวความคิด Ecotourism เห็นว่าการจัดการการท่องเที่ยวที่พวกเขาดำเนินการอยู่นั้นเป็นสิ่งที่เหมาะสมและเป็น Conservation Tourism ที่คืออยู่แล้ว ไม่มีความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงแนวทางใด ๆ

ในขณะที่ประเทศโลกที่สามยังมีปัญหาในเรื่องการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร การแข่งขันทรัพยากรโดยทั่วไป ระหว่างผลประโยชน์ของรัฐ ประชาชน และปัจเจกชน ประกอบกับประชาชนยังมีวิถีชีวิตที่เกี่ยวเนื่องกับธรรมชาติ และต้องการใช้ทรัพยากรอยู่มาก แนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบ Ecotourism ดูจะเป็นทางเลือกที่มีอนาคต ประเทศไทยจึงยอมรับแนวความคิดนี้ค่อนข้างมากในระยะไม่กี่ปีมานี้ อย่างไรก็ตามความเข้าใจและการให้น้ำหนักของการท่องเที่ยวดังกล่าว ภายได้ความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทย เป็นจุดสนใจที่สำคัญต่อการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และความต้องการให้การท่องเที่ยวมีผลประโยชน์ถึงมือประชาชนผู้เติบโตมากับทรัพยากรต่าง ๆ ทำให้มีข้อถกเถียงกันมา โดยตลอดถึงขอบเขตของการท่องเที่ยวที่เหมาะสม ซึ่งกำลังได้รับความสนใจและค่อนรับจากฝ่ายต่าง ๆ ในภาครัฐและภาคเอกชนของไทยมากขึ้นตามลำดับ จนเกิดความต้องการการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติสูงมากและมีธุรกิจด้านนี้เกิดขึ้น กระแสดังกล่าวมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบด้านตลาดการท่องเที่ยวอย่างมาก

ปรากฏการณ์ดังกล่าวเป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วงว่าตลาดการท่องเที่ยวแบบ Ecotourism ในปัจจุบันจะเป็นการช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรม หรือเป็นตัวเร่งให้ความเสื่อมโทรมขยายวงกว้างออกไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเข้าใจในแนวทางของ Ecotourism ที่ไม่ตรงกัน โดยหลายฝ่ายพยายามให้การท่องเที่ยวเกือบทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม (ทั้งทางธรรมชาติและสังคม) เป็น Ecotourism ทั้ง ๆ ที่การท่องเที่ยวแต่ละแบบมีแนวทางการจัดการต่างกัน

การท่องเที่ยวแบบ Ecotourism แม้ที่จริงแล้วไม่อาจรวมแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมดได้ จะเห็นว่าการท่องเที่ยวธรรมชาติ (Natural Tourism) การท่องเที่ยวแบบผจญภัย (Adventure Tourism) การท่องเที่ยวในเขตเกษตรกรรม (Agro-tourism) การท่องเที่ยวประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม (Cultural Tourism and Historical Tourism) อาจไม่ใช่ Ecotourism ทั้งหมด การเลือกใช้รูปแบบการท่องเที่ยวที่ไม่ตรงกันมี

โอกาสสร้างความเสียหายให้แก่การท่องเที่ยวได้ เนื่องจากจะทำให้ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวแตกต่างกันจากการเสนอของผู้ประกอบการ (Ringkasan Eksekutif 1995) ดังนั้น รูปแบบการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันจึงต้องมีการจัดการที่ต่างกัน มีลักษณะเฉพาะ ดังนั้นรูปแบบการท่องเที่ยว Ecotourism จึงต้องมีการจัดการแบบ Ecotourism

แนวความคิดพื้นฐาน

การท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงทิศทางของการท่องเที่ยวไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้เริ่มขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมในราวคริสต์ศักราชที่ 1980 โดยมีการนำเสนอทางเลือกใหม่ของการท่องเที่ยว (Alternative Tourism) ในรูปของ Label หรือ Form ต่าง ๆ เช่น appropriate , soft , green , sustainable และ ecotourism เป็นต้น ซึ่ง ecotourism เป็นรูปแบบที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสำหรับประเทศไทย ecotourism เป็นทางเลือกที่หลายฝ่ายเห็นว่ามีเหมาะสมในการพัฒนาเป็นรูปแบบหลัก และการมีการจัดการที่เหมาะสม ต่อไปปรัชญาพื้นฐาน (Basic Philosophy) ที่มุ่งสู่หรือเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Ecotourism a Way to Sustainable Development, TAT) โดยความเข้าใจที่เกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยวนี้อาจมีความคล้ายคลึง และใกล้เคียงกับการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น ๆ จนเกิดความสับสนและไม่ชัดเจนในบางส่วนการให้ความสำคัญของรูปแบบการท่องเที่ยว ขณะนี้จึงมีได้ 2 แนว คือ

1. แนวทางที่ต้องการกำหนดกรอบของการท่องเที่ยวรูปแบบนี้ให้ชัดเจน โดยระบอบองค์ประกอบที่ค่อนข้างเฉพาะ เพื่อให้เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่ต้องมีการจัดการในกลุ่มเฉพาะให้ได้ผลตรงตามเป้าหมายมากที่สุด

2. แนวทางที่ใช้ความเข้าใจทั่วไปหรือเฉพาะบางส่วนของรูปแบบนี้ รวมทั้งการจัดการที่เหมาะสมไปประยุกต์ใช้กับการท่องเที่ยวที่มีลักษณะใกล้เคียงหรือทั้งหมด เพื่อผลในพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และเป็นการใช้คำที่เป็นสากลแล้วนี้ มาเป็นเครื่องช่วยการพัฒนาหรือเพื่อการขายในตลาดการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแบบ Ecotourism เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่มุ่งให้เกิดการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวและของทรัพยากรต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบนิเวศของแหล่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (conservation Tourism) ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่พัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable Tourism) ตามปรัชญาสากลว่าด้วยการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน Environmentally Sustainable Development โดยเมื่อพิจารณาจากรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีอยู่ จะเห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศครอบคลุมในบางส่วนของรูปแบบการท่องเที่ยวทุกรูปแบบในกลุ่มที่เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

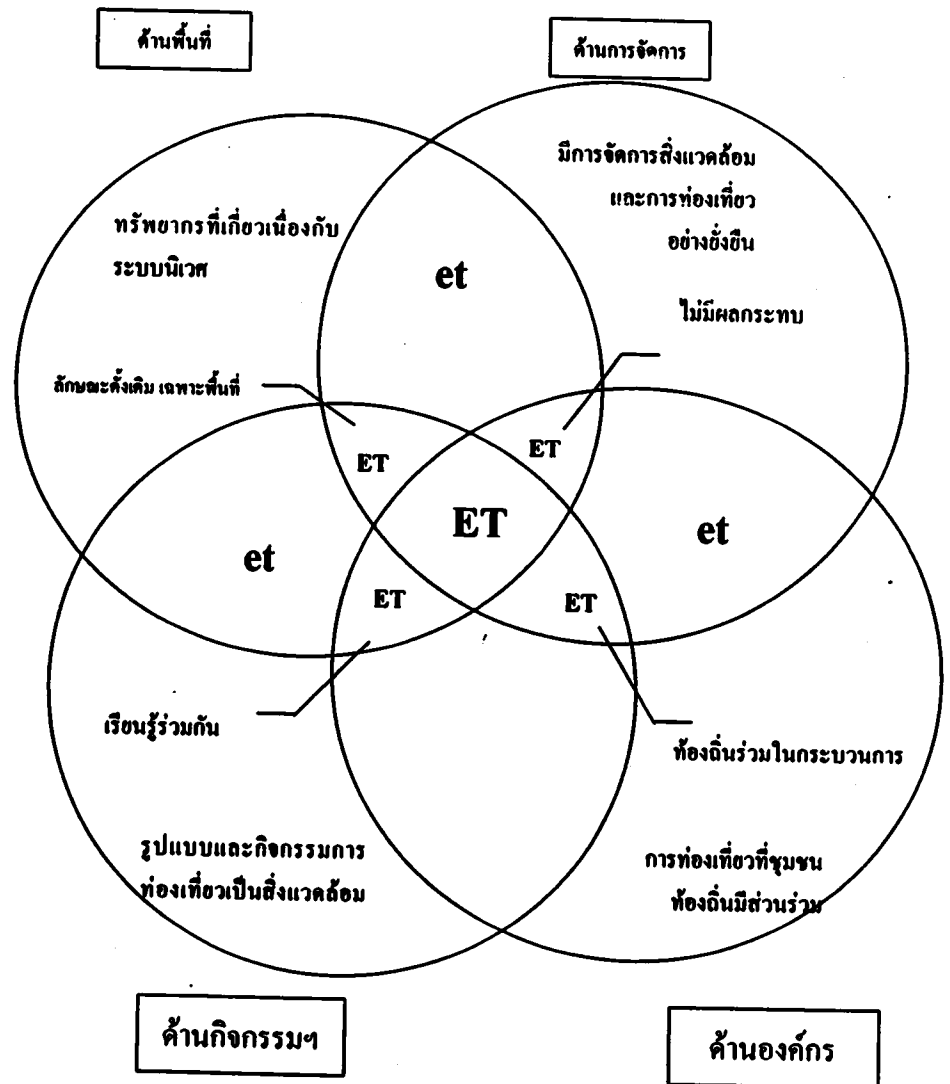
การท่องเที่ยวแบบ Ecotourism แตกต่างจากการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เพราะการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจะครอบคลุมการท่องเที่ยวที่กว้างขวางกว่า และไม่ถือเป็นเรื่องสำคัญ ในการที่จะมีการให้การศึกษาหรือเรียนรู้ หรือการมุ่งเน้นให้เกิดการอนุรักษ์ (Ralf Buckley , 1995) เพียงแต่ให้มีการจัดการที่ลดหรือปราศจากผลกระทบ และนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจเป็นสำคัญ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การท่องเที่ยวแบบ Ecotourism ก็ได้ Sustainable Ecotourism จึงเป็นการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่ให้คงรายได้ทางการเงินและการจ้างงานสูงสุดไว้ รวมทั้งมีการผดุงไว้ซึ่งองค์ประกอบทางสังคม และวัฒนธรรมของประชากรที่เกี่ยวข้อง ทั้งโดยตรง หรือโดยอ้อมกับธุรกิจท่องเที่ยว (Glen Hvennegaard, 1991)

จากการศึกษาการท่องเที่ยวแบบ Ecotourism ในต่างประเทศประกอบการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการประชุมเชิงปฏิบัติการที่คณะทำงาน วท. จัดขึ้นหลายครั้ง ได้ข้อสรุปที่ค่อนข้างชัดเจนเกี่ยวกับลักษณะและความเหมาะสมของการท่องเที่ยวแบบ Ecotourism สำหรับประเทศไทยโดยมีการให้ความหมาย ความสำคัญและองค์ประกอบที่หลากหลาย แต่ทั้งหมดได้เน้นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ (Responsible) ในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (Nature) เป็นหลัก มีการจัดการรักษาสิ่งแวดล้อม (Environmentally Management) และการให้การศึกษา (Education) แก่ผู้เกี่ยวข้อง

ขอบเขตของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงครอบคลุมลักษณะพื้นฐานขององค์ประกอบหลัก (Key Elements) 4 ด้าน ที่ประกอบด้วยพื้นที่ท่องเที่ยว การจัดการกิจกรรมและกระบวนการ ตลอดจนการมีส่วนร่วม กล่าวคือ

1. องค์ประกอบด้านพื้นที่ เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติเป็นหลัก มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (Identity or Authentic or Endemic or Unique) ทั้งนี้รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ (Eco-system) ในพื้นที่ของแหล่งนั้น ดังนั้น องค์ประกอบด้านพื้นที่จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ (Nature-based Tourism)
2. องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ (Responsible Travel) ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม (no or low impact) มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อมการป้องกันและกำจัดมลพิษ และควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน (Sustainably Managed Tourism)
3. องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) โดยมีการให้การศึกษา (Education) เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ประสบการณ์ (Experience) ความประทับใจ (Appreciation) เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องทั้งต่อนักท่องเที่ยวประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อมศึกษา (Enviromental Education-based Tourism)

4. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม เป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนท้องถิ่น (Involvement of local community or People participation) ที่มีส่วนร่วมเกือบตลอดกระบวนการ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น (Local benefit) โดยประโยชน์ต่อท้องถิ่นที่ได้หมายความรวมถึง การกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต และการได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย และในที่สุดแล้วท้องถิ่นมีส่วนในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ ท้องถิ่นในที่นี้เริ่มต้นจากระดับรากหญ้า (grass root) จนถึงการปกครองท้องถิ่น และอาจรวมการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Participation-based Tourism)

หมายเหตุ : 1. ดัดแปลงจาก Ralf Buckley, 1994

2. ET, ET, et แสดงความเข้มข้นของการท่องเที่ยวแบบ Ecotourism หลักการพื้นฐานที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism)

ข้อกำหนดที่ชัดเจนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนี้ ขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ขององค์ประกอบหลักทั้ง 4 ด้าน หากการท่องเที่ยวใดมีองค์ประกอบครบสมบูรณ์ดังกล่าวแล้ว จัดเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สมบูรณ์ หากขาดหรือปราศจากข้อใดข้อหนึ่งไปความสมบูรณ์จะลดน้อยลงจนอาจต้องจัดการส่งเสริม หรือทำให้การท่องเที่ยวนั้นเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น ๆ ต่อไป

ลักษณะเฉพาะประการหนึ่ง คือ การมุ่งเน้นในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เพื่อประสานการท่องเที่ยวกับความพอใจในการเรียนรู้ และสัมผัสกับระบบนิเวศ (Ecosystem) มีความแตกต่างอย่างชัดเจนกับความสนใจในประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และการพัฒนาอารยธรรมของมนุษย์ในการเอาชนะธรรมชาติ ที่รวมเอาลักษณะวัฒนธรรมที่มีวิถีชีวิตแบบธรรมชาติ หรือเป็นส่วนหนึ่งในระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ไว้ลักษณะเฉพาะนี้ จึงทำให้ Ecotourism ไม่ใช่การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural Tourism และ Historical Tourism) แม้ว่าจะมีความคาบเกี่ยวกันในพื้นที่ก็ตาม ในทำนองเดียวกันการท่องเที่ยวธรรมชาติ (Natural Tourism) จึงไม่ใช่ Ecotourism ทั้งหมด ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวและการจัดการการท่องเที่ยวอื่น ๆ ด้วย ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ จึงมีเพียงบางส่วนจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือแหล่งท่องเที่ยวหนึ่ง ๆ อาจมีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวแบบอื่น ๆ ได้

จากลักษณะดังกล่าว จึงมีสิ่งสมควรทำความเข้าใจเพิ่มเติม ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่แตกต่างจากการท่องเที่ยวแบบปกติหรือแบบประเพณีนิยม ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก และเน้นการส่งเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ
2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ใช่สิ่งตรงข้ามกับการท่องเที่ยวแบบคณะใหญ่ (Mass Tourism) เพราะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ได้ถูกจำกัดที่ขนาดของการท่องเที่ยว แต่จำกัดรูปแบบกิจกรรมและขนาดที่เหมาะสมกับพื้นที่ นักท่องเที่ยวกลุ่มเล็ก ๆ สามารถทำหลายสิ่งแวดล้อมได้ เช่นเดียวกันหรือมากกว่านักท่องเที่ยวคณะใหญ่หากปราศจากการจัดการที่ดี การจัดการกับการท่องเที่ยวคณะใหญ่ในทิศทางและภายใต้รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ อาจจัดเป็น Mass Ecotourism
3. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่จำเป็นต้องเป็นการจัดการที่ง่าย ๆ ราคาถูกมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่ขาล้าบาก มีรายได้จากการท่องเที่ยวเพียงเล็กน้อยเพียง แต่มีการจัดการที่ดี มีการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ มีการประสานความเข้าใจกับนักท่องเที่ยว และให้ประโยชน์ที่เหมาะสมตามความคาดหวังของนักท่องเที่ยวแล้ว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอาจตอบสนองนักท่องเที่ยวได้ทุกกลุ่ม ทุกระดับ และรายได้สูง ได้เช่นกัน

4. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จึงทำให้ความสำคัญในการให้การศึกษา และการสร้างจิตสำนึก มากกว่าการให้ความพึงพอใจอย่างไม่มีขอบเขตของนักท่องเที่ยว ดังนั้น จึงเป็นการท่องเที่ยวที่ ต้องมีการประสานความเข้าใจกันอย่างเหมาะสมตลอดกระบวนการ

แนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว Tourism

การท่องเที่ยวเป็นการนันทนาการ (Recreation) รูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นระหว่างเวลาว่าง (Leisure time) ที่มีการเดินทาง (Travel) เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเป็นการเดินทางจากที่หนึ่งที่มีกำหนดถึง ที่อยู่อาศัย ไปยังอีกที่หนึ่งที่ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยว (Lawson & baud-bovy 1977) เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อม โดยมีแรงกระตุ้น (Motivator) จากความต้องการในด้านกายภาพ ด้านวัฒนธรรม ด้านการปฏิสัมพันธ์ และด้านสถานะ หรือเกียรติคุณ (R.W. Mc Intosh : 1972) ใน Webster Dictionary ได้ให้ความหมายว่า "Tourism (n.), 1. the practice of traveling for recreation 2. the guidance or management of tourist 3.a: the promotion or encouragement of touring b: the accommodation of tourists" ซึ่งจะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวเป็นคำที่ครอบคลุมทั่วทั้งกระบวนการการท่องเที่ยว

Mc Intosh and Goeldner (1984) ได้สรุปว่าการท่องเที่ยว (Tourism) หมายถึงผลรวมของปรากฏการณ์ต่าง ๆ และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับธุรกิจและบริการต่าง ๆ รวมทั้งรัฐบาลกับประเทศเจ้าภาพและประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องอยู่ในกิจกรรม หรือกระบวนการ ในการดึงดูด ด้วยการให้การต้อนรับที่อบอุ่นเปี่ยมไมตรีจิต แก่นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน

การเดินทางของผู้คนไปท่องเที่ยวในที่แห่งหนึ่ง มักไปเกี่ยวข้องกับหน้าที่การงานของผู้อื่น นี้เอง จึงเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ผูกพันโยงใยกันขึ้น การเดินทางไปในสถานที่ใหม่ ได้มีการใช้สถานที่นั้น ๆ ใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่มีอยู่มากบ้างน้อยบ้างตามศักยภาพของแต่ละบุคคล การเดินทางของแต่ละคนต่างมีจุดหมาย วิธีการ และความพึงพอใจที่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงเกิดรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และมีการเรียกขานต่าง ๆ แต่ละรูปแบบตามมุมมองหรือมิติต่าง ๆ จำแนกได้ดังนี้

มิติด้านทรัพยากร ประกอบด้วย

Natural Tourism

Cultural Tourism

Historical Tourism

Event Tourism

Rural Tourism

Endemic Tourism

มิติด้านกิจกรรม ประกอบด้วย**Wilderness Tourism****Adventure Travel****Natural History Tourism****Alternative Tourism****Experience Travel****Cultural Travel****Value-added Travel****Entertainment****Sport****Recreation****มิติด้านการตลาด ประกอบด้วย****Mass Market****Elite Market****Back Packing Market****Individual Market****International Market****Domestic Market****มิติด้านการจัดการ ประกอบด้วย****Sustainable Tourism****Conservation Tourism****Ecotourism**

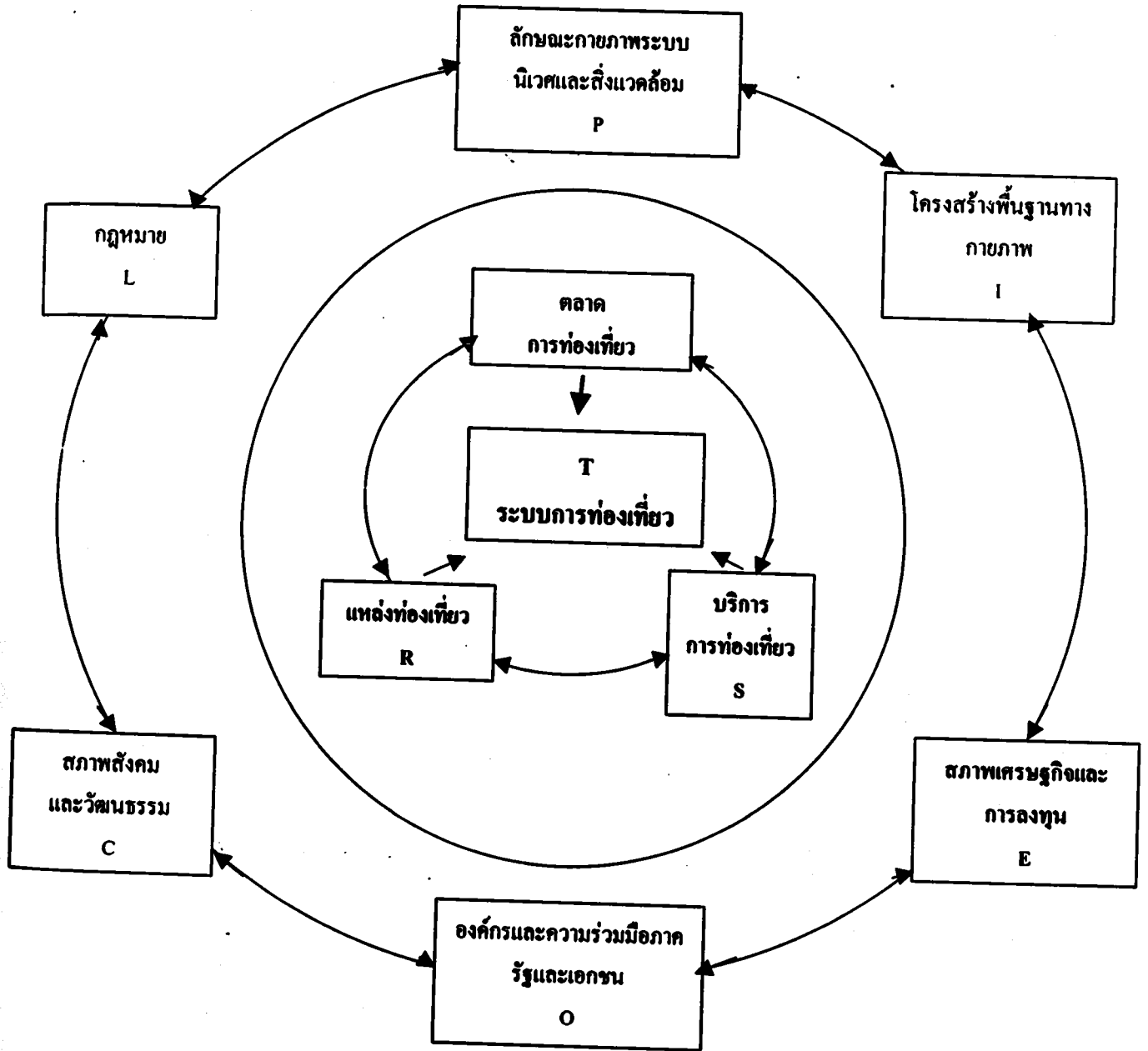
องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน คือ ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว (Tourism Resource) บริการการท่องเที่ยว (Tourism Service) และการตลาดการท่องเที่ยว (Tourism Market or Tourist) แต่ละองค์ประกอบมีองค์ประกอบย่อย ๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน เป็นเหตุและผลซึ่งกันและกัน ความแตกต่างของแต่ละรูปแบบการท่องเที่ยวจึงอยู่ที่ความแตกต่างในองค์ประกอบย่อย และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนั่นเอง

ความสัมพันธ์ระหว่างระบบย่อยทั้ง 3 เกิดขึ้น เมื่อนักท่องเที่ยวได้ไปใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการหรือทัศนศึกษา ซึ่งอาจเป็นการใช้ประโยชน์โดยตรงและจากการบริหารที่เกี่ยวข้อง โดยปกติทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นทรัพยากรที่ใช้ไม่มีวันหมด เพราะรูปแบบการใช้มักเป็นการสัมผัสแต่ภายนอก

โดยไม่มีการเคลื่อนย้ายทรัพยากรใด ๆ หรืออาจมีการชดเชยได้อยู่ตลอดเวลา อย่างไรก็ตามในการท่องเที่ยวที่เป็นจริงนั้น การใช้ประโยชน์ของทรัพยากรมักมีการแปรรูปทรัพยากร และอาจไม่มีการคำนึงถึงการสูญเสีย หรือผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับระบบย่อยต่าง ๆ รวมทั้งผลต่อสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ในทางกลับกันสิ่งแวดล้อมที่เป็นระบบอื่นๆ เช่น ระบบชุมชน ระบบอุตสาหกรรม ฯลฯ อาจมีผลกระทบมาสู่ระบบการท่องเที่ยวด้วย

ดังนั้น การท่องเที่ยวที่ขาดระบบการจัดการที่ดีเข้ามาเกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ประสบความสำเร็จได้เลย นอกจากองค์ประกอบภายในระบบแล้ว การท่องเที่ยวยังมีสิ่งแวดล้อมสำคัญที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอีกหลายประการ เช่น สภาพกายภาพและระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม โครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจและการลงทุน สังคมและวัฒนธรรม องค์กรและกฎหมาย เป็นต้น

ระบบการท่องเที่ยว (TOURISM SYSTEM)

1. แหล่งท่องเที่ยว เป็นทรัพยากรที่สำคัญ จัดเป็นอุปทานการท่องเที่ยว (Tourism Supply) ซึ่ง Peters (1969) ได้จัดหมวดหมู่ของแหล่งท่องเที่ยวเป็น 5 ประเภท คือ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural Attractions) แหล่งท่องเที่ยวซึ่งแสดงออกถึงประเพณีต่าง ๆ (Traditional Attractions) แหล่งท่องเที่ยว ซึ่งแสดงถึงความงามในรูปแบบต่าง ๆ ของภูมิประเทศ (Scenic Attractions) แหล่งท่องเที่ยวที่ให้ความบันเทิง (Entertainment Attractions) แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่มีลักษณะเฉพาะตัว (Other Attractions) สำหรับประเทศไทยนั้น ททท. โคบบริษัท หรือหน่วยงานที่ปรึกษาต่าง ๆ มักแบ่งแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท คือแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ โบราณคดี และแหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่ให้ความบันเทิงนั้น จัดเป็นส่วนหนึ่งในสถานบริการนักท่องเที่ยว

2. บริการการท่องเที่ยว บริการที่รองรับการท่องเที่ยวเป็นอุปทานประเภทหนึ่ง ซึ่งไม่ได้เป็นจุดหมายปลายทางหลักของนักท่องเที่ยว แต่เป็นบริการที่รองรับให้เกิดความสะดวกสบาย และความบันเทิงแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งในบางโอกาสอาจเป็นตัวดึงดูดใจได้ เช่นกัน การบริการการท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ ที่พัก อาหาร แหล่งจำหน่ายสินค้า แหล่งบันเทิง แหล่งกิจกรรมและบริการอื่น ๆ ทั้งนี้รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นอื่น ๆ ด้วย

3. ตลาดการท่องเที่ยว เป็นการแสดงออกของอุปสงค์ (Tourism Demand) ซึ่งมีความปรารถนาในการท่องเที่ยวจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง เพื่อเข้าร่วมในกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อกิจกรรมอื่น ๆ (ปกติตลาดการท่องเที่ยวจะเน้นที่นักท่องเที่ยว) ซึ่งในกระบวนการจัดการ ได้หมายรวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาการขายและการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวด้วย

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่ขึ้นต่อคุณภาพของมนุษย์ ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ซึ่งไม่สามารถแยกตัวออกจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจอื่น ๆ กระบวนการท่องเที่ยวได้พัฒนาจนเกิดเป็นสาขาที่สำคัญสาขาหนึ่งในระบบเศรษฐกิจที่มีผู้ซื้อและผู้ขาย (ให้บริการ) จนขยายตัวเป็นอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (Tourism Industry) ที่ก่อให้เกิดรายได้ที่สำคัญของประเทศในช่วงที่เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจหลายครั้ง อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแม้ได้รับผลกระทบ แต่เป็นอุตสาหกรรมที่ฟื้นตัวได้เร็ว และสามารถทดแทนภาวะชะงักงันทางเศรษฐกิจได้ดี

ดังนั้น ในระยะที่ผ่านมการท่องเที่ยวจึงมุ่งเน้นมิติทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม การที่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวควบคู่กับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ การขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสังคมทั้งโดยตรงและโดยอ้อมเช่นเดียวกับการพัฒนาในสาขาการผลิตอื่น ๆ

แนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable Tourism)

เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว แนวความคิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน จึงได้รับความนิยมและแพร่หลายค่อนข้างมาก โดยเฉพาะในระยะเวลา 5 - 6 ปีมานี้ ในการประชุม Globe 90 ณ ประเทศแคนาดา ได้ให้คำจำกัดความ การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนว่าหมายถึง “ การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยมีการปกป้องและสงวนรักษาโอกาสต่าง ๆ ของอนุชนรุ่นหลัง การท่องเที่ยวนี้มีความหมายถึง การจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และความงามทางสุนทรียภาพ ในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศด้วย ”

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจึงมีหลักการ (Shirley Eber 1993) ดังนี้

1. Using Resource Sustainably

การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี ทั้งที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม เป็นสิ่งสำคัญ และเป็นแนวทางการทำธุรกิจในระยะยาว

2. Reducing Over-consumption and Waste

การลดการบริโภคที่มากเกินไป และความจำเป็น และการลดของเสีย จะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการทำนุบำรุงสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายในระยะยาว และเป็นการเพิ่มคุณภาพของการท่องเที่ยว

3. Maintaining Diversity

การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวในระยะยาว และช่วยขยายฐานของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

4. Integrating Tourism into Planning

การประสานการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้ากับกรอบแผนกลยุทธ์การพัฒนาแห่งชาติ การพัฒนาท้องถิ่น และการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะช่วยขยายศักยภาพการท่องเที่ยวในระยะยาว

5. Supporting Local Economics

การท่องเที่ยวที่รองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยพิจารณาด้านราคา และคุณค่าของสิ่งแวดล้อมไว้ ไม่เพียงแต่ทำให้เกิดการประหยัด แต่ยังป้องกันสิ่งแวดล้อมไม่ให้เกิดการทำลายอีกด้วย

6. Involving Local Communities

การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของท้องถิ่นในสาขาการท่องเที่ยว ไม่เพียงแต่สร้างผลตอบแทนแก่ประชากรและสิ่งแวดล้อมโดยรวม แต่ยังช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการการท่องเที่ยวอีกด้วย

7. Consulting Stakeholders and the Public

การปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอระหว่างผู้ประกอบการ ประชาชนท้องถิ่นองค์กร และสถาบันที่เกี่ยวข้อง มีความจำเป็นในการที่จะร่วมงานไปในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งร่วมแก้ปัญหาและลดข้อขัดแย้งในผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน

8. Training Staff

การฝึกอบรมบุคลากร โดยสอดคล้องแนวคิดและวิธีปฏิบัติในการพัฒนาแบบยั่งยืน ต่อบุคลากรท้องถิ่นทุกระดับจะช่วยยกระดับการบริการการท่องเที่ยว

9. Marketing Tourism Responsibly

การตลาดที่จัดเตรียมข้อมูลข่าวสารอย่างพร้อมมูล จะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจและเคารพในสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวและจะช่วยยกระดับความพอใจของนักท่องเที่ยวด้วย

10. Undertaking Research

การวิจัยและการติดตามตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต่อการช่วยแก้ปัญหา และเพิ่มผลประโยชน์ต่อแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวและนักลงทุน

จะเห็นได้ว่าแนวความคิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนมุ่งเน้นให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยรวมปรับสภาพการจัดการเพื่อเข้าสู่ยุคใหม่ของกระแสโลกที่เปลี่ยนไป (Paradigm Shift) ที่เปลี่ยนจากสังคมบริโภคนิยมสู่ยุคสมัยสังคมนิยม (สถานการณ์สิ่งแวดล้อมไทย, 2538)

ดังนั้นขอบเขตของการพัฒนาจึงครอบคลุมทุกองค์ประกอบทุกส่วนของการท่องเที่ยว หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งหมดต้องมุ่งสู่ความยั่งยืน (All Tourism Should Be Sustainable Tourism :Dowling, 1995) กล่าวโดยสรุป กิจกรรมการท่องเที่ยวจะต้องสามารถดำรงอยู่ได้ มีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมเยือนอย่างสม่ำเสมอ ทรัพยากรการท่องเที่ยวยังคงรักษาความดึงดูดใจไว้ได้ ไม่เสื่อมคลาย กิจกรรมการบริการมีกำไร แม้ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการให้บริการอยู่เสมอ ผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมจะต้องไม่มี หรือมีน้อยที่สุดมีแต่การจัดการอย่างยั่งยืนเท่านั้น จึงจะสามารถคงความยั่งยืนของการท่องเที่ยวไว้ได้

หลักการพื้นฐานของความยั่งยืน จะต้องได้รับการปฏิบัติโดยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั้งหมด ไม่จำเพาะแต่การท่องเที่ยวเฉพาะอย่าง การท่องเที่ยวขนาดเล็ก การท่องเที่ยวราคาแพง หรือการท่องเที่ยวของกลุ่มตลาดบน (Elite Market) เท่านั้น หากยังรวมถึงการท่องเที่ยวขนาดใหญ่ (Mass Market) ด้วย

แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว

การพัฒนาการท่องเที่ยว คือ การดำเนินงานที่จะให้การท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางที่จะก่อให้เกิดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว รักษาทรัพยากรให้คงความดึงดูดใจและพัฒนาให้เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งอาจแบ่งได้เป็นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาบริการการท่องเที่ยว และการส่งเสริมการท่องเที่ยว

การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยทั่วไปในประเทศไทยได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ช่วยแก้ไขการขาดดุลการชำระเงิน
2. ให้การท่องเที่ยวเป็นรากฐานทางเศรษฐกิจในส่วนภูมิภาค ที่จะกระตุ้นให้เกิดการลงทุนในอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมที่ต่อเนื่อง เป็นแหล่งสร้างงานกระจายรายได้ และความเจริญไปสู่ส่วนภูมิภาค
3. เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี โบราณสถานทางประวัติศาสตร์ อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านสังคม

การดำเนินงานการพัฒนาการท่องเที่ยวมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการชักจูง แนะนำ และควบคุมพฤติกรรมนักท่องเที่ยวให้ประสานกลมกลืนกัน หากในแหล่งท่องเที่ยวใด การพัฒนาขาดความสมดุลระหว่างองค์ประกอบทั้ง 2 ส่วนแล้ว ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวได้

การพัฒนาการท่องเที่ยวอาจดำเนินการโดยอิสระแบบแก้ปัญหาเฉพาะหน้า แบบมีแผนเฉพาะตัว และแบบมีแผนผสมผสานเชื่อมโยงกันในระดับที่กว้างขึ้นก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวปริมาณและรูปแบบการท่องเที่ยว ลักษณะขององค์กรที่รับผิดชอบและผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อระบบสังคม สิ่งสำคัญที่จะประกันความสำเร็จของการพัฒนาการท่องเที่ยว คือ

การประสานสอดคล้องกันในองค์ประกอบของการท่องเที่ยว ความเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่และการกระจาย/รวมตัวของผลประโยชน์จากการพัฒนา

การกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวแบบ Ecotourism เป็นมาตรการหนึ่งของการพัฒนาการท่องเที่ยวและการร่วมมืออนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวของประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวภายใต้แผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย การท่องเที่ยวแบบ Ecotourism จึงเป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดการการท่องเที่ยวเท่านั้น และเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

ประเทศไทย มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับรากฐานของวิถีชีวิตของประชาชนเป็นหลัก ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ ประวัติศาสตร์โบราณคดี ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม การจัดการการท่องเที่ยวของประเทศแท้ที่จริง ได้แบ่งรูปแบบในอดีตถึงปัจจุบันไว้ชัดเจน เป็นการท่องเที่ยวธรรมชาติ และการท่องเที่ยววัฒนธรรม (รวมประวัติศาสตร์และโบราณคดี) ต่อมาในระยะหลังได้มีแนวทางที่ต้องการให้การท่องเที่ยว ดำเนินถึงความต้องการในการอนุรักษ์หรือการรักษาวัฒนธรรมชุมชนให้มากขึ้น การท่องเที่ยวในปัจจุบันจึงแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ เป็นการท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจความสนุกสนาน ความชื่นชมในแหล่งธรรมชาติเป็นหลัก จัดเป็นการท่องเที่ยวตามธรรมชาติ (Natural Tourism)
2. การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นเสนอลักษณะทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และสถานที่ต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น และเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของสังคม เป็นการท่องเที่ยวในเชิงการให้ความรู้และความภาคภูมิใจเป็นการท่องเที่ยววัฒนธรรม (Cultural Tourism)
3. การท่องเที่ยวที่สนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และความพึงพอใจในการพักผ่อน สุนกสนาน รื่นเริง บันเทิงใจ ที่มุ่งเน้นการได้รับการบริการที่เหมาะสม เป็นการท่องเที่ยวแบบบันเทิงและกีฬา (Sport and Entertainment Tourism)
4. การเดินทางที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อการประชุมสัมมนา การติดต่อธุรกิจ ซึ่งอาจมีหรือไม่มี การศึกษาดูงาน และการทัศนศึกษา รวมอยู่ด้วยก็ได้ ถูกจัดให้เป็นการท่องเที่ยวประเภทหนึ่ง เรียกว่า การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและสัมมนา (Business and Convention Tourism)

การท่องเที่ยวทั้ง 4 ประเภท อาจแบ่งระดับกิจกรรมของการท่องเที่ยวได้ 4 รูปแบบที่ต้องการการจัดการแตกต่างกัน คือ

1. การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์รักษาทรัพยากรให้คงไว้ยาวนานที่สุดครอบคลุมทรัพยากรทุกประเภท เช่น ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรมรวมทั้งวิถีชีวิตของมนุษย์ การท่องเที่ยวเหล่านี้จัดเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Conservation Tourism) ซึ่งครอบคลุม Natural Tourism, Cultural Tourism และ Historical Tourism ทั้งหมด
2. การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการศึกษาในแหล่งธรรมชาติ เพื่อการรักษาระบบนิเวศ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นมากเป็นพิเศษ ทั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งหรือบางส่วนของ การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ แหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่ให้ความสำคัญต่อระบบนิเวศของพื้นที่ นั้น ๆ จัดเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism)
3. การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการนันทนาการ การพักผ่อนหย่อนใจ การทัศนศึกษา การประชุมสัมมนา การติดต่อธุรกิจ ที่ให้ความสำคัญในการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก เป็นการท่องเที่ยว นันทนาการ ประชุม และสัมมนา (Recreation and Convention Tourism)

4. การท่องเที่ยวที่ขัดต่อศีลธรรม จริยธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งยังคงแอบแฝง อยู่ในทุกส่วน หรือมีการพัฒนาอย่างถูกกฎหมายในบางพื้นที่ เช่น การท่องเที่ยวทางเพศ (Sex-tour), กาสีโน (Casino) และ เกมสกีฬาบางประเภท เป็นการท่องเที่ยวที่ขัดต่อศีลธรรม (Immorality Tourism)

แนวความคิดเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

องค์ประกอบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

การพิจารณาองค์ประกอบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอาจพิจารณาได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ในลักษณะของกระบวนการผลิตในระบบอุตสาหกรรมทั่วไป กล่าวคือ
 - 1.1 โรงงาน ได้แก่ อาณาบริเวณที่นักท่องเที่ยวเดินทางไปเยือน เป็นบริเวณที่เข้าถึงได้ยาก มีสถานที่พักผ่อนและบริการที่สะดวกพอสมควรสำหรับการพักอยู่ชั่วคราว
 - 1.2 วัตถุดิบ ได้แก่ ทรัพยากรท่องเที่ยวที่ชักจูงใจให้นักท่องเที่ยวสนใจมาชม
 - 1.3 การลงทุนสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนนหนทาง ไฟฟ้า น้ำประปา ฯลฯ การลงทุนสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ เช่น ที่พัก ร้านอาหารสถานที่พักผ่อนหย่อนใจเป็นต้น
 - 1.4 การใช้งานเพื่อสร้างสาธารณูปโภค การผลิตสินค้าและบริการ
 - 1.5 ผลผลิต ได้แก่ บริการของธุรกิจที่ประกอบกันเป็นอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เช่น โรงแรม ภัตตาคาร บริษัทนำเที่ยว เป็นต้น
 - 1.6 การส่งเสริมการขาย มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้ผลผลิตเป็นที่รู้จักแพร่หลาย มีการรณรงค์ให้เกิดความต้องการซื้อผลผลิตเหล่านี้ทั้งจากภายในและนอกประเทศ จะเห็นได้ว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้เปรียบอุตสาหกรรมอื่น ๆ ตรงที่วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตจะไม่สิ้นเปลืองสูญหาย หากมีมาตรการควบคุมป้องกันด้วยการวางแผนพัฒนาอย่างมีระบบ ทั้งยังไม่ต้องลงทุนด้านการขนส่งเพื่อนำผลผลิตออกไปจำหน่าย แต่ผู้ซื้อจะเดินทางมาซื้อถึงที่ จึงกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่มีปล่องควันที่ลงทุนน้อยแต่ได้รับผลตอบแทนสูง

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมให้บริการที่มีความเจริญเติบโตขยายตัวอย่างรวดเร็ว ในทุกทวีปของโลก มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่แตกต่างจากอุตสาหกรรมการผลิตสินค้าประเภทอื่น ๆ หรือสัมผัสแหล่งท่องเที่ยว ณ ถิ่นที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ เพราะไม่สามารถจะส่งเอาแหล่งท่องเที่ยวมาบริโภค ณ ถิ่นที่อยู่ของตนเองเหมือนผลิตภัณฑ์สินค้าประเภทอื่นได้ จึงทำให้มีกระบวนการในระบบการให้บริการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว (Tourism Service System) ได้แก่การบริการข้อมูลข่าวสาร การบริการคมนาคมขนส่ง การบริการให้อำนวยความสะดวกในการผ่านเข้า-ออกระหว่างประเทศ การบริการบริษัทนำเที่ยว ด้านมัคคุเทศก์ ด้านการบริการสถานที่พักแรม ภัตตาคาร ร้านอาหาร

การจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก การบริการด้านบันเทิง และให้บริการระบบดูแลให้ความคุ้มครองรักษาความปลอดภัย เข้ามาทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมโยงอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวได้เดินทางไปสัมผัสแหล่งท่องเที่ยว (Tourist Attraction) ตามที่ปรารถนา ซึ่งความปรารถนาหรือความต้องการ (Demand) ทางการท่องเที่ยวจะถูกกระตุ้นเชิญชวนด้วยขบวนการในระบบการตลาด (Marketing System) จนทำให้เกิดการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวขึ้น และผลของการที่ได้ใช้บริการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ รวมกับการสัมผัสแหล่งท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวจะเป็นผู้ตัดสินใจได้ว่าความประทับใจพึงพอใจมากน้อยเพียงไร ซึ่งทุกประเทศที่ส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่างก็ปรารถนาที่จะพัฒนาให้อยู่ในความนิยมของความนิยมของนักท่องเที่ยว เพราะจะก่อให้เกิดประโยชน์มหาศาลจากปฏิกิริยาลูกโซ่ กล่าวคือ นักท่องเที่ยวจะช่วยขยายผลชักชวนให้เกิดการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น อันเป็นที่มาของรายได้เข้าประเทศช่วยสร้างงานสร้างอาชีพในสาขาธุรกิจที่เกี่ยวข้องให้แพร่กระจายไปทุกพื้นที่ทั้งในเมืองและชนบท ลดปัญหาการว่างงาน ช่วยบรรเทาการอพยพเข้ามาหางานทำในเมือง ช่วยฟื้นฟูงานกิจกรรม ประเพณีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนสนาธารณูปโภคต่าง ๆ ทำให้เกิดการพัฒนาคูณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น

นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ชื่อเสียงของประเทศชาติให้เป็นที่รู้จักในสังคมโลก อันจะเป็นผลดีต่อการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในเวทีระหว่างประเทศในยุคโลกาภิวัตน์เป็นอย่างดี ดังนั้น ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงใช้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือช่วยในการพัฒนาบ้านเมืองกันอย่างกว้างขวาง

ผลการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำในชุมชน

สุนันทา เลาพันธ์ (2544 , น. 12-14) ได้กล่าวว่าผู้นำมีความสำคัญต่อกลุ่มและองค์การ เพราะมีส่วนต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการทำงาน แต่องค์การจะมีผู้นำที่เป็นทางการและผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ผู้นำที่เป็นทางการหมายถึงผู้นำที่มีบทบาทตามอำนาจหน้าที่ซึ่งระบุไว้ในโครงสร้างขององค์การ ส่วนผู้นำที่ไม่เป็นทางการหมายถึงผู้นำที่มีบทบาทตามอำนาจหน้าที่ไม่มีปรากฏในผังแสดงโครงสร้าง แต่บทบาทของผู้นำทั้งสองกลุ่มมีผลต่อความสำเร็จของงานองค์การนอกจากนี้ในการศึกษาลักษณะของผู้ที่จะเป็นผู้นำ ได้มีการพิจารณาองค์ประกอบด้วยสติปัญญา สังคม อารมณ์ และคุณภาพด้านร่างกาย แต่ก็ยังไม่สามารถสรุปคุณลักษณะของผู้นำที่ประสบความสำเร็จได้แน่นอน

จากการศึกษาของ สวงวน นิศารัมภ์พงศ์และคณะ (2541 , น.18) ได้ให้ความหมายของผู้นำสามารถสรุปเป็นสาระสำคัญได้ 2 ประการ คือ

1. ผู้นำคือผู้ที่มีอิทธิพลสามารถทำให้ผู้คนเดินตามหรือทำตามในสิ่งที่ผู้นำพยายามจะนำไปทำ การขาดซึ่งอิทธิพลที่สามารถทำให้คนเดินตาม ภาวะผู้นำก็ไร้ความหมายการเดินตามนั้นมิได้หมายความว่าทำกันในเฉพาะขณะที่ผู้นำนั้น ๆ มีอำนาจอยู่สามารถทำให้ผู้คนเกรงกลัวจึงเดินตามทำตามในสิ่งที่ผู้นำสั่งให้ทำ แต่แม้ว่าผู้นำนั้น ๆ ไม่อยู่ในอำนาจแล้ว ผู้คนก็ยังเดินตามในสิ่งที่ผู้นำนั้นพูดไว้หรือปฏิบัติไว้เป็นแบบอย่าง

2. ผู้นำคือ ผู้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่ "ผล" สำเร็จที่ดี ผลสำเร็จเป็นสิ่งที่วัดผลของภาวะผู้นำ ไม่จำเป็นต้องมีอาการนำที่เห็นได้ด้วยตา แต่เป็นผลสำเร็จที่เกิดจากภาวะการนำจริง ๆ ภาวะผู้นำจึงวัดกันด้วยผลที่เกิดจากการนำ ไม่ได้วัดด้วยตำแหน่ง หรืออาการที่ได้แสดงว่ากำลังนำอยู่

นอกจากนี้ จิตจันทร์ กิติกริต (2532 , น.108) ได้กล่าวถึงความหมายของผู้นำท้องถิ่นไว้ว่า ผู้นำท้องถิ่นคือบุคคลที่ช่วยให้ผู้อื่นหรือชุมชนได้มีการตกลงกัน และพยายามหาทางให้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ พฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นจะมีอิทธิพลเหนือประชาชนในท้องถิ่นนั้น อันจะก่อให้เกิดการร่วมมือกันทำงาน โดยมุ่งความสำเร็จของชุมชนเป็นสำคัญ โดยสรุปคือผู้นำมีอำนาจหรืออิทธิพลสามารถชักจูงคนในชุมชนได้

จากการศึกษาของฉลาตชาย รมิตานนท์และทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (2537 , น.136-140) ได้ศึกษาพบว่าการพัฒนาให้ความเชื่อมั่นต่อประชาชนในการแก้ไขปัญหา โดยการสนับสนุนการรวมกลุ่ม การสนับสนุนทางด้านวิชาการและเทคโนโลยี จะเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนา นอกจากนี้สภาวะของผู้นำยังเป็นเงื่อนไขสำคัญในการผลักดันให้กิจกรรมพัฒนาชุมชนประสบผลสำเร็จ โดยผู้นำจะต้องมีลักษณะมีประวัติการทำงานเพื่อส่วนรวมมีความจริงใจ/ตั้งใจในการทำงาน ได้รับการยอมรับนับถือจากชาวบ้าน มีความสามารถในการกระตุ้นให้ชาวบ้านเห็นปัญหา

Jerald Greenberg และ Robert A. Baron ได้สรุปคุณลักษณะของผู้นำที่ประสบความสำเร็จไว้ดังนี้คือ

- แรงขับ (Drive) คือความต้องการที่ประสบความสำเร็จความทะเยอทะยาน มีพลังและการกระทำที่ทุ่มเทแบบกัดไม่ปล่อย
- ความซื่อสัตย์และมั่นคง (Honesty and integrity) เป็นความเชื่อถือได้ เปิดกว้างและมีความน่าไว้วางใจ น่าเชื่อถือ
- แรงจูงใจในการเป็นผู้นำ (Leadership motivation) ความต้องการที่จะมีอิทธิพลเหนือผู้อื่นและใช้อิทธิพลในการบรรลุวัตถุประสงค์
- ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self confidence) คือความเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถที่ตนเองมีอยู่ เป็นความรู้ถึงความสามารถของตนเอง
- ความสามารถทางสติปัญญา (Cognitive ability) ผู้นำจะมีความเฉลียวฉลาด มีไหวพริบ ปฏิภาณมีความสามารถในการอธิบายและตีความข้อมูลจำนวนมากและสามารถมองภาพรวมจากข้อมูลจำนวนมากเข้าด้วยกัน
- ความสามารถทางความรู้ในงาน (Knowledge of the business) ผู้นำจะต้องมีความรู้ในธุรกิจหรือกิจกรรมที่ปฏิบัติ ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมของหน่วยงานโดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีในการทำงาน
- ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creativity) ผู้นำจะต้องเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นผู้ริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นในการทำงาน
- ความยืดหยุ่น (Flexibility) ผู้นำจะต้องมีความสามารถในการปรับตัวในสอดคล้องกับความต้องการของผู้ได้บังคับบัญชาหรือผู้ตาม และสอดคล้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ

แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

Cohen and Uphoff Z1980 , pp. 213 - 218) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 4 แบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) ประกอบด้วยการริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจและตัดสินใจปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วยการสนับสนุนทรัพยากร การบริหาร การประสานความร่วมมือ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ประกอบด้วยผลประโยชน์ด้านวัสดุ ด้านสังคม และส่วนบุคคล
4. การมีส่วนร่วมในการประเมิน (Evaluation)

อนุภาพ ธิรลภ (2528, น.21 - 22) ได้ศึกษาพบว่าในเรื่องเงื่อนไขที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมว่าประชาชนต้องมีความเต็มใจและเห็นประโยชน์ในการเข้าร่วม มิใช่เป็นการบังคับ ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า เงื่อนไขที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสามารถแบ่งได้เป็น 6 ประการคือ

1. เงื่อนไขทางการเมือง การปกครอง สังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม
 - การกระจายอำนาจทางการเมืองออกไปในทุกระดับ และการกระจายอำนาจในการตัดสินใจให้ประชาชน
 - สภาพทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และกายภาพของชุมชนเปิด โอกาสให้ประชาชนเข้าร่วม
 - สิทธิความเป็นพลเมือง
2. เงื่อนไขของโครงการพัฒนา
 - โครงการพัฒนา มีความสะดวกกับประชาชนที่จะมาเข้าร่วม
 - มีการกระจายความรับผิดชอบ
 - ชาวบ้านร่วมกันเป็นเจ้าของ
 - มีการพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำและการเสริมสร้างงานวิชายาทานแก่สมาชิกกลุ่ม
3. เงื่อนไขของนักพัฒนา
 - มีความตั้งใจ ความมุ่งมั่นในการทำงานพัฒนา และความพร้อมทั้งกายและใจ ที่จะทำงานกับประชาชน
 - การรับฟังปัญหาและการร่วมทุกข์ร่วมสุขกับประชาชน
 - ศึกษาชุมชนร่วมกับประชาชน
 - การสนับสนุนด้านกำลังใจ เพื่อให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในการแก้ปัญหา
 - การสนับสนุนในด้านวิชาการและเทคโนโลยี

4. เงื่อนไขของผู้นำ

- มีประวัติการทำงานเพื่อส่วนรวม
- มีความจริงใจ และตั้งใจในการปรับปรุงสภาพของชุมชน
- ได้รับการยอมรับนับถือจากชาวบ้าน
- มีความสามารถในการกระตุ้นชาวบ้านให้เห็นถึงปัญหา

5. เงื่อนไขทางการบริหารจัดการ

- ประสานการดำเนินงานกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคเอกชน
- ศักยภาพทางชุมชนในการบริหารจัดการ
- การมีกองทุนหรือทรัพย์สินที่สมาชิกในกลุ่มร่วมกันเป็นเจ้าของ

6. เงื่อนไขทางสังคม-จิตวิทยา

- ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน
- ความเคียดแค้น ความไม่พึงพอใจร่วมกัน
- การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่ม หรือชุมชนในทิศทางที่ปรารถนา
- การเห็นประโยชน์ในการเข้าร่วม
- การมีอิสรภาพและมีเวลาที่จะมีส่วนร่วม
- แรงจูงใจจากความสำเร็จของกลุ่ม

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการมีส่วนร่วม จะพบว่าโดยทั่วไป กระบวนการ การมีส่วนร่วมมีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชน จะเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนได้ร่วมกันเรียนรู้สภาพของชุมชน การดำเนินชีวิต ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำงาน และร่วมกันค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาตลอดจนการลำดับความสำคัญของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยจะมีการรวมกลุ่มอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ วิธีการแนวทางการดำเนินงานและทรัพยากรที่ต้องใช้
3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนา โดยการสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์แรงงาน เงินทุน หรือเข้าร่วมบริหารงาน การใช้ทรัพยากรการประสานงานและดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก
4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาเป็นการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านวัตถุ และจิตใจ โดยอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันของบุคคลและสังคม
5. การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการพัฒนาเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาดัง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ทันที

การมีส่วนร่วมที่ดีนั้นควรจะต้องให้ความสำคัญแก่กลุ่มบุคคลมากกว่าปัจเจกบุคคล และชุมชนท้องถิ่นจะต้องมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยแนวทางที่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและสามารถยึดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ 4 แนวทางคือ

1. แนวทางขั้นเตรียมการ

- การจัดตั้งองค์กรความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง
- การเตรียมข้อมูลที่ต้องการเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว
- การกำหนดขั้นตอนการพัฒนาชุมชน และส่งเสริมการท่องเที่ยว

2. แนวทางขั้นดำเนินการ

- การร่วมมือวางแผนปฏิบัติการประเมินผลกับองค์กรอื่น
- การควบคุมและการส่งเสริมพฤติกรรมนักท่องเที่ยวให้ถูกต้อง
- การร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวตามความเหมาะสม ทั้งระดับส่วนตัวและชุมชน

3. แนวทางปฏิบัติแต่ละบุคคล

- การพัฒนาความรู้และทักษะเฉพาะด้านเกี่ยวกับท้องถิ่นตน
- การพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเอง ครอบครัวและชุมชน
- การร่วมมือและมีบทบาทร่วมมือกับองค์กรที่เกี่ยวข้อง
- การพัฒนาความรู้และทักษะด้านการให้บริการ

4. แนวทางขั้นติดตามประเมินผล

- มีมาตรฐานและชี้วัดการประเมินในระดับบุคคล ชุมชนและสภาพแวดล้อม
- ประเมินผลกระทบต่อพฤติกรรมของสมาชิกในชุมชน ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาตนเอง

แนวทางทั้ง 4 นี้จะสามารถชี้ถึงบทบาท การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนท้องถิ่นแต่ละแห่งได้แนวความคิดการมีส่วนร่วมสร้างสำนึกที่ดี

ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรมและสังคม สัจจร (2543, น.66-67) ได้กล่าวว่าการของการมีส่วนร่วมสร้างสำนึกที่ดี คือทำให้คนที่เกี่ยวข้องหรือรับผลกระทบมีส่วนร่วมในการร่วมคิดร่วมทำทั้งนี้อาจใช้เวลาพอสมควรในการคิดร่วมกัน ออกแบบร่วมกัน จนกระทั่งได้รูปแบบที่ถูกต้องร่วมกันแล้วขับเคลื่อนไปด้วยกัน ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะก่อให้เกิดแรงต่อต้านน้อยหรืออาจไม่มีเลย เรียกว่าคิดเชิงระบบทั้งในแง่ขององค์ประกอบและในแง่ของกระบวนการ

สิ่งที่ควรทำคือคนที่กำลังเข้มแข็งต้องกระจายกำลังกันพร้อม ๆ กับช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่ว่าจะเป็นองค์กรในชุมชนหรือในสังคม ทั้งนี้เพื่อขยายเครือข่ายความร่วมมือและการมีส่วนร่วมใน

การสร้างสำนึกที่ดีให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ในส่วนต่าง ๆ ของสังคมการส่งเสริมสนับสนุน การสร้างสำนึกที่พึงปรารถนาในชุมชนที่เข้มแข็ง จะเป็นรากฐานที่แข็งแรงของสังคม ดังนั้น จึงควรส่งเสริม สนับสนุนการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยการส่งเสริมสนับสนุนสำนึกที่ปรารถนาต่าง ๆ ในชุมชน ดังต่อไปนี้

1. สำนึกที่รวมพลังสร้างสรรค์ด้วยการจัดตั้งเป็นกลุ่มเป็นองค์การ ทั้งที่เป็นทางการและ ไม่เป็นทางการ พร้อมกับการมีสำนึกที่เคารพและยอมรับในความแตกต่างหลากหลาย ตลอดจนเรียนรู้ที่จะใช้ ประโยชน์จากความแตกต่างหลากหลายดังกล่าว
2. สำนึกที่พึ่งตนเองและช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันภายในชุมชน สำนึกดังกล่าวนี้ จะนำมาซึ่งการเรียนรู้ การพัฒนา และการยกระดับของชุมชน
3. สำนึกที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและมุ่งทำประโยชน์ให้ส่วนรวม ซึ่งจะเกิดผลดีต่อชุมชน และสมาชิกในชุมชนก็จะได้รับประโยชน์ตามไปด้วย
4. สำนึกที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาและการจัดการที่ดี มีระบบการทำงานที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรและใช้บุคลากรในชุมชน หรือหน่วยงานอย่างถูกต้องเหมาะสม
5. สำนึกที่จะดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่าและ ยั่งยืน ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อชุมชนในปัจจุบัน พร้อมกับป้องกันปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ ให้แก่อนุชนรุ่นหลัง
6. สำนึกที่จะเรียนรู้ และเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ รวมทั้งมีการติดต่อสื่อสาร กันหลากหลายรูปแบบ ยังมีการติดต่อสื่อสารยังมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ก็ยิ่งทำให้สิ่งที่คิดงามและการเรียนรู้ ต่าง ๆ แพร่หลายออกไป

เมื่อชุมชนสามารถสร้างสำนึกที่พึงปรารถนาขึ้นได้ และมีการดอกล้าพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สำนึกที่พึงปรารถนาเหล่านั้นก็จะค่อย ๆ กลายเป็นวัฒนธรรมชุมชน และเป็นพลังหนุนช่วยให้ชุมชน มีความเข้มแข็งมีศักยภาพในการพึ่งตนเองและการจัดการตนเองได้ดีขึ้น

หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพมาตรฐาน Home Stay

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพมาตรฐาน Home Stay โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้เกี่ยวข้องให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยได้กำหนดกรอบของมาตรฐานคุณภาพและตัวชี้วัดที่ได้ผ่านกระบวนการในการศึกษา วิเคราะห์อย่างเป็นขั้นตอนประกอบด้วย 8 มาตรฐานและ 43 ตัวชี้วัด และมีรายละเอียดแนวทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการและประเมินคุณภาพมาตรฐาน Home Stay ได้เป็นอย่างดี

มาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของการท่องเที่ยว 8 ด้าน มีแนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐาน Home Stay ดังนี้

1. การสร้างแบบประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินคุณภาพมาตรฐาน Home Stay ในครั้งนี้ ใช้แบบประเมินโดยมีเนื้อหาตามกรอบดัชนีชี้วัดคุณภาพมาตรฐาน Home Stay 8 ด้าน และ 43 ตัวชี้วัด กำหนดให้เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับ ได้แก่ ระดับมากที่สุด (5 คะแนน) ระดับมาก (4 คะแนน) ระดับปานกลาง (3 คะแนน) ระดับน้อย (2 คะแนน) ระดับน้อยที่สุด (1 คะแนน)

2. วิธีการประเมิน

วิธีการประเมินคุณภาพมาตรฐาน Home Stay จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ และขั้นตอนที่กำหนดไว้โดยผู้ประเมินจะใช้แบบประเมิน

2.1 ผู้ประเมินจะเข้าไปดำเนินการประเมินนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการในเขตพื้นที่ที่ตั้ง Home Stay ที่ขอรับการประเมิน และเริ่มประเมินตามแบบที่กำหนดไว้

2.2 วิธีการวัดว่าในแต่ละตัวชี้วัดมีคุณภาพอยู่ในระดับใดนั้น ผู้ประเมินสามารถใช้วิธีการสอบถาม สังเกต และการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 หลักการวิเคราะห์

หลังจากที่สอบถามนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการในพื้นที่ตั้ง Home Stay และดำเนินการประเมินตามแบบประเมินเรียบร้อยแล้ว จะนำแบบประเมินดังกล่าวมาประเมินผลและวิเคราะห์ ข้อมูล โดยวิธีการทางสถิติ ซึ่งมีรายละเอียดการวิเคราะห์โดยสมการ ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\bar{X}_1 + \bar{X}_2 + \bar{X}_3 + \bar{X}_4 + \bar{X}_5 + \bar{X}_6 + \bar{X}_7 + \bar{X}_8}{8}$$

ความหมายของสัญลักษณ์

- \bar{X} หมายถึง ค่าเฉลี่ยทั้งหมด
- \bar{X}_1 หมายถึง ค่าเฉลี่ยด้านที่พัก
- \bar{X}_2 หมายถึง ค่าเฉลี่ยด้านอาหารและโภชนาการ
- \bar{X}_3 หมายถึง ค่าเฉลี่ยด้านความปลอดภัย
- \bar{X}_4 หมายถึง ค่าเฉลี่ยด้านการจัดการ
- \bar{X}_5 หมายถึง ค่าเฉลี่ยด้านกิจกรรมท่องเที่ยว
- \bar{X}_6 หมายถึง ค่าเฉลี่ยด้านสภาพแวดล้อม
- \bar{X}_7 หมายถึง ค่าเฉลี่ยด้านมูลค่าเพิ่ม
- \bar{X}_8 หมายถึง ค่าเฉลี่ยด้านการส่งเสริมการตลาด

3.2 การจัดลำดับความสำคัญของมาตรฐานแต่ละด้าน

จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เข้าสัมมนา Home Stay ของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เมื่อวันที่ 22 กันยายน 2546 ซึ่งผู้เข้าสัมมนาประกอบด้วย นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ Home Stay และผู้สนใจทั่วประเทศ ได้จัดลำดับความสำคัญของมาตรฐานคุณภาพทั้ง 8 ด้าน สรุปได้ดังนี้

- ความสำคัญลำดับที่ 1 ได้แก่ มาตรฐานด้านความปลอดภัย (\bar{X}_3)
- ความสำคัญลำดับที่ 2 ได้แก่ มาตรฐานด้านที่พัก (\bar{X}_1)
- ความสำคัญลำดับที่ 3 ได้แก่ มาตรฐานด้านอาหารและโภชนาการ (\bar{X}_2)
- ความสำคัญลำดับที่ 4 ได้แก่ มาตรฐานด้านการจัดการ (\bar{X}_4)
- ความสำคัญลำดับที่ 5 ได้แก่ มาตรฐานด้านกิจกรรมท่องเที่ยว (\bar{X}_5)
- ความสำคัญลำดับที่ 6 ได้แก่ มาตรฐานด้านมูลค่าเพิ่ม (\bar{X}_7)
- ความสำคัญลำดับที่ 7 ได้แก่ มาตรฐานด้านสภาพแวดล้อม (\bar{X}_6)
- ความสำคัญลำดับที่ 8 ได้แก่ มาตรฐานด้านการส่งเสริมการตลาด (\bar{X}_8)

3.3 การสร้างสมการเพื่อนำไปหาค่าเฉลี่ยรวม

จากผลการจัดลำดับความสำคัญตามข้อ 3.2 สามารถนำมาสร้างเป็นสมการได้ ดังนี้

$$\bar{X} = 0.19\bar{X}_1 + 0.17\bar{X}_2 + 0.22\bar{X}_3 + 0.14\bar{X}_4 + 0.11\bar{X}_5 + 0.06\bar{X}_6 + 0.08\bar{X}_7 + 0.03\bar{X}_8$$

สำหรับวิธีการหาค่าน้ำหนักของแต่ละด้านตามข้อ 3.3 ดังนี้

1) รวมค่าน้ำหนักทั้ง 8 ด้าน ดังนี้ $1+2+3+4+5+6+7+8 = 36$

2) หาค่าน้ำหนักของมาตรฐานแต่ละด้านดังนี้

มาตรฐานคุณภาพ	ลำดับ ความสำคัญ	คะแนน สูงสุด = 8 ต่ำสุด = 1	แทนค่าสูตร ค่าน้ำหนัก = คะแนน ค่าน้ำหนักรวม	สรุปค่าน้ำหนัก
1) ด้านที่พัก	2	7	7/36	0.19
2) ด้านอาหารและโภชนาการ	3	6	6/36	0.17
3) ด้านความปลอดภัย	1	8	8/36	0.22
4) ด้านการจัดการ	4	5	5/36	0.14
5) ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว	5	4	4/36	0.11
6) ด้านสภาพแวดล้อม	7	2	2/36	0.06
7) ด้านมูลค่าเพิ่ม	6	3	3/36	0.08
8) ด้านการส่งเสริม	8	1	1/36	0.03

เกณฑ์การแปลงความหมายของค่าเฉลี่ย (สำนักงานการพัฒนากการท่องเที่ยว 2547)

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.20-5.00	หมายถึง	Home Stay	ระดับดีมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.39-4.19	หมายถึง	Home Stay	ระดับดีมาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.58-3.38	หมายถึง	Home Stay	ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.77-2.57	หมายถึง	Home Stay	ระดับต้องปรับปรุง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.96-1.76	หมายถึง	Home Stay	ระดับต้องปรับปรุงมากที่สุด

กรอบดัชนีชี้วัดคุณภาพมาตรฐาน Home Stay

กรอบดัชนีชี้วัดคุณภาพมาตรฐาน Home Stay ที่ใช้เป็นแนวทางในการประเมิน ประกอบด้วย มาตรฐาน 8 ด้าน 43 ตัวชี้วัด รวมทั้งแนวปฏิบัติ และรายละเอียดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
มาตรฐานที่ 1 ด้านที่พัก ตัวชี้วัดประกอบด้วย

1.1 โครงสร้างบ้านพักมีความมั่นคง โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

โครงสร้างบ้านมีความมั่นคง หมายถึง ลักษณะสำคัญ 2 ประการคือ 1) ตัวบ้านต้องมั่นคง แข็งแรง ไม่อยู่ในสภาพชำรุด และเสี่ยงต่ออันตรายจากการใช้สอย 2) วัสดุที่ใช้ก่อสร้างบ้านแข็งแรง ซึ่งไม่ควรใช้ไม้ไผ่ หรือฝาขัดแตะ หรือใบไม้เป็นวัสดุ เว้นแต่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น ซึ่งจะต้องอยู่ในสภาพที่แข็งแรง

1.2 บ้านพักมีอากาศถ่ายเทได้สะดวกและแสงสว่างส่องเข้าถึง ไม่มีกลิ่นอับและมีหลังคาที่สามารถกันน้ำฝนได้ โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

- ลักษณะบ้านที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวกและไม่มีกลิ่นอับ หมายถึง ห้องต่าง ๆ ของบ้าน ออกแบบให้ลมผ่านได้ทุกจุด เช่น ห้องนอน ห้องรับแขก ห้องครัว และห้องน้ำ ในขณะที่เดียวกัน ต้องมีความปลอดภัยควบคู่ไปด้วย

- หลังคา กันน้ำฝนได้ หมายถึง วัสดุที่ใช้มุงหลังคาควรเป็นกระเบื้องหรือสังกะสี และหากเป็น วัสดุอื่นจะต้องไม่มีรอยรั่ว/ซึมลงตัวบ้านเมื่อฝนตก หรือ หากพบว่ามีรูรั่วก็ควรซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพเดิม

1.3 มีที่นอนที่สบายตามสภาพชุมชนและเครื่องนอนที่สะอาด โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

ที่นอน หมายถึง ที่นอนที่จัดไว้สำหรับนักท่องเที่ยวอาจเป็นฟูกและเตียง หรือ ฟูก อย่างเดียวก็ได้ โดยทำจากวัสดุคืบที่ดี ส่วนประเภทของห้องพักอาจมีห้องเดี่ยว ห้องคู่ หรือ ห้องรวม ตามสภาพของบ้าน

เครื่องนอน หมายถึง อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้นอน ได้แก่ ที่นอนหรือฟูก ผ้าปู หมอน ปลอกหมอน ผ้าห่ม อาจจะมีโต๊ะเครื่องแป้ง กระจกและควรมีม่านหน้าต่างทุกบาน และควรมีพัดลมด้วย และที่สำคัญอุปกรณ์เครื่องนอนต้องสะอาด

1.4 มีห้องอาบน้ำและส้วมที่สะอาด โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

ห้องน้ำและห้องส้วมที่ถูกสุขลักษณะมี 2 ลักษณะ คือ 1) ห้องน้ำและส้วมอยู่ในห้องเดียวกัน และ 2) ห้องน้ำและส้วมอยู่แยกกัน ไม่ว่าจะเป็นอย่างใด ควรปฏิบัติดังนี้

- ส้วมควรเป็นส้วมซึม วัสดุที่ใช้สามารถทำความสะอาดง่าย มีที่รองน้ำที่ใช้ราดหลังใช้ส้วม แยกต่างหากจากคุ่มอบาน้ำ หรืออาจมีหัวฉีดน้ำทำความสะอาดกรณีใช้น้ำประปา

- พื้นหลังควรปูกระเบื้องที่สามารถทำความสะอาดง่าย และมีความลาดเอียงให้น้ำไหลลงในท่อน้ำทิ้งได้ง่าย
- มีคุ่มน้ำหรือที่รองน้ำและน้ำที่สะอาด หากในชุมชนมีน้ำประปาอาจมีฟิสิกซ์ และเครื่องทำน้ำอุ่นด้วยก็ได้
- มีสบู่ ยาสีฟัน แปรงสีฟัน ผ้าเช็ดตัว ตำรองไว้ในห้องน้ำ กรณีที่นักท่องเที่ยวไม่ได้นำติดตัวมา และควรมีที่แขวนหรือราวในห้องน้ำด้วย
- ประตูห้องน้ำมีล็อกและการปิดเปิดอยู่ในสภาพดีและปลอดภัย ไม่มีรู และรอยรั่ว หรือช่องที่มองเห็นได้จากภายนอก มีสวิตช์ไฟฟ้าหรือที่จุด ไฟให้ความสว่าง

1.5 มีการเปลี่ยนผ้าปูที่นอนและอุปกรณ์สำหรับการนอนทุกครั้งเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาพัก โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

มีการเปลี่ยนผ้าปูที่นอนและอุปกรณ์เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้าพัก หมายถึง ผ้าปูที่นอน ปลอกหมอน ผ้าห่ม จะต้องเปลี่ยนใหม่เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้าพัก ถ้าผ้าห่มเป็นผ้าคลุมควรซักปลอกผ้าคลุมด้วย แต่ในระหว่างที่แขกเข้าพัก อาจไม่ต้องเปลี่ยนปลอกหมอนผ้าปูที่นอนทุกวันก็ได้ เว้นแต่มีความจำเป็นหรือแขกต้องการ

1.6 มีการกำจัดแมลงที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอยู่เสมอโดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

การกำจัดแมลงที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ หมายถึง บริเวณบ้านหรือภายในบ้านอาจมีแมลง หรือสัตว์บางชนิด เช่น แมลงสาป หนู ยุง มด เป็นต้น การกำจัดไม่ควรใช้สารเคมีที่อาจมีผลกระทบต่อสุขภาพของเจ้าของบ้านและแขกที่มาพัก แต่ควรจะใช้วิธีธรรมชาติและอุปกรณ์ที่เป็นสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นและเป็นภูมิปัญญา เช่น สมุนไพร เครื่องดักสัตว์ เป็นต้น

1.7 มีการดูแลสภาพแวดล้อมบริเวณบ้าน โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

การดูแลสภาพแวดล้อมบริเวณรอบ ๆ บ้าน หมายถึง การดูแลเอาใจใส่รายละเอียดต่าง ๆ บริเวณบ้าน เช่น สวนหย่อม สวนครัว ต้นไม้ ร่องน้ำ ควรมีการปลูกต้นไม้เช่นดอกไม้ ไม้ประดับ ไม้ผลเพิ่มหากมีที่พอมินั่งเล่นบริเวณบ้าน นอกจากนี้ควรทำความสะอาดสิ่งที่อยู่บริเวณบ้านอยู่เสมอ ไม่ควรมีที่น้ำขังที่เป็นแหล่งเพาะยุง หากมีคุ่มน้ำฝนควรมีฝาปิด

มาตรฐานที่ 2 ด้านอาหารและโภชนาการ ตัวชี้วัดประกอบด้วย

2.1 มีอาหารปรุงมาอย่างดี โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

อาหารที่ปรุงมาอย่างดี หมายถึง ชนิดของอาหาร เครื่องปรุง รสชาติของอาหารที่ทำและขั้นตอนการปรุงอาหารต้องพิถีพิถัน สะอาดและถูกหลักโภชนาการ ชนิดของอาหาร ควรเป็นอาหารพื้นบ้านซึ่งเป็น

เอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น เช่น แกงเหลืองของภาคใต้ แกงอ่อมของภาคอีสาน แกงอังกะเลขของภาคเหนือ เป็นต้น เครื่องปรุง ควรเป็นสิ่งที่หาได้ในพื้นที่เป็นหลัก และใช้พืชผักสวนครัวหรือของในชุมชน โดยเน้นความสะดวก สะอาดและควรเป็นพืชผักปลอดสารพิษ รสชาติของอาหาร ควรเป็นรสชาติที่ไม่จัดเกินไป หรือหากเป็นนักท่องเที่ยวคนไทยอาจสอบถามเกี่ยวกับความชอบก่อนปรุง ทั้งนี้การปรุงทุกขั้นตอน ต้องเน้นความสะอาด

2.2 ภาชนะที่ใช้สะอาดและปลอดภัย โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

ภาชนะที่เกี่ยวกับการปรุงทุกชนิด และจาน ถ้วย ชาม ต้องสะอาด และต้องมีช่องกลาง สำหรับตัดอาหารทุกครั้ง ภาชนะต่าง ๆ ที่ใช้ปรุงอาหารและใช้รับประทานอาหารจะต้องทำความสะอาดและล้างด้วยน้ำสะอาดโดยใช้น้ำยาล้างจานโดยเฉพาะ ห้ามใช้ผงซักฟอกล้างโดยเด็ดขาด และหลังจากล้างควรคว่ำให้แห้งก่อนเก็บ สำหรับแก้วคิมน้ำจะต้องใส สะอาด ไม่มีกลิ่นเหม็นคาวและควรแยกล้างต่างหาก

2.3 ครัวอยู่ในสภาพที่สะอาดไม่มีกลิ่น โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

ห้องครัวอาจอยู่ในตัวบ้าน หรือ แยกจากตัวบ้านก็ได้ แต่ควรหมั่นทำความสะอาดอยู่เสมอ โดยเฉพาะหลังจากการปรุงอาหารทุกครั้ง

2.4 อุปกรณ์ที่ใช้ในครัวสะอาดสุขลักษณะ โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

ตู้กับข้าวในห้องครัวและอุปกรณ์เครื่องปรุง เช่น พริก กระเทียม กะปิ น้ำปลา ปลาร้า เกลือ ฯลฯ ต้องเก็บให้มีฝาปิดหรือกันแสงและกันแมลงได้ด้วย ส่วนอุปกรณ์ต่าง ๆ ในครัวควรมีลักษณะดังนี้

- 1) เตา อาจเป็นเตาแก๊ส หรือเตาถ่านก็ได้ซึ่งต้องอยู่ในสภาพที่สะอาดและปลอดภัย หมั่นตรวจดูอุปกรณ์ของเตาที่อาจชำรุดเพื่อมิให้เกิดอันตรายในขณะที่ปรุงอาหาร
- 2) ตู้กับข้าว ควรมีฝาปิดเปิด ได้สะดวกและสะอาด กันแมลงได้ และมีระบายอากาศถ่ายเทได้
- 3) อุปกรณ์และเครื่องปรุงต่าง ๆ ในครัว เช่น พริก กระเทียม หอม กะปิ น้ำปลา ปลาร้า ควรเก็บไว้ในภาชนะที่สะอาดและมีฝาปิด

4) หากมีตู้เย็นจะต้องดูแลความสะอาดอยู่เสมอ และใช้เก็บอาหารและเครื่องคิมอย่างเหมาะสม โดยอาหารที่มีกลิ่นให้ใช้ถุงพลาสติก หรือกล่องปิดมิดชิด ส่วนอุณหภูมิควรอยู่ที่ 5 องศาเซลเซียส หรือน้อยกว่านั้น เมื่อสังเกตดูว่ามีน้ำแข็งเกาะมาก ควรค่น้ำละลายน้ำแข็งทันที

2.5 มีน้ำดื่มและน้ำใช้ที่สะอาด โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียดดังนี้

น้ำดื่ม หมายถึง น้ำที่จะนำมาใช้ดื่มตลอดเวลาที่บ้านต้องเป็นน้ำที่สะอาด หากเป็นน้ำประปา ถ้าไม่แน่ใจควรต้มในภาชนะที่สะอาดก่อนบรรจุขวดหรือภาชนะอื่น ๆ และหากเป็นน้ำฝนที่รองไว้ในตุ่มที่สะอาดมีฝาปิดมิดชิด

น้ำใช้ หมายถึง น้ำที่ใช้อาบน้ำและซักล้างหากมีใช้น้ำประปาจะต้องผ่านการทำน้ำให้สะอาด เช่น ใช้สารส้ม หรือ กรอง โดยดูแลภาชนะทุกชนิดที่บรรจุต้องสะอาด ไม่มีลูกน้ำหรือสัตว์น้ำตลอดจนตะไคร่น้ำ เกาะติดภาชนะนั้น

2.6 มีร้านอาหารในชุมชน โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียดดังนี้

ในการบริการอาหารของเจ้าของบ้านสำหรับนักท่องเที่ยวอาจมีเพียงอาหารเช้า หรือ บางมื้อเท่านั้น ดังนั้นจึงควรมีร้านอาหารในชุมชน คอยให้บริการนักท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหารตามสั่ง หรือร้านข้าวแกง และร้านอาหารดังกล่าวควรเป็นเครือข่ายในชุมชนที่ร่วมมือกันต้อนรับนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องร่วมมือในเรื่องของความสะอาดของอาหาร ร้านและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่สำคัญราคาปกติไม่แพงจนเกินไป นอกจากนี้ควรมีบริการที่ยิ้มแย้มแจ่มใส และน่าประทับใจ

มาตรฐานที่ 3 ด้านความปลอดภัย ตัวชี้วัดประกอบด้วย

3.1 มีการจัดเวรยามดูแลความปลอดภัย โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียดดังนี้

ควรมีการจัดให้มีเวรยามเฝ้าระวังและดูแลความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยวโดยมีตารางเวรยามชัดเจนและอาจมีหัวหน้าซึ่งเป็นผู้นำในชุมชนเพื่อรับผิดชอบ มีการอบรมและฝึกปฏิบัติให้กับเวรยามเมื่อมีเหตุร้าย และขอความร่วมมือให้ทุกคนในชุมชนสอดส่องดูแลคนแปลกหน้า และรีบแจ้งผู้เป็นเวรยามทันทีเมื่อมีเหตุร้าย

3.2 มีเครื่องมือและวิธีการสื่อสารกับเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดเหตุร้ายหรือกรณีนักท่องเที่ยวเจ็บป่วย โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียดดังนี้

เครื่องมือ หมายถึง อุปกรณ์หรือสิ่งที่ใช้เป็นสื่อเพื่อติดต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร พยาบาล สาธารณสุข พนักงานดับเพลิงในกรณีที่เกิดเหตุร้าย เช่น นักท่องเที่ยวเจ็บป่วย ประสบอุบัติเหตุ จี้ ปล้น และอื่น ๆ เครื่องมือดังกล่าว ได้แก่ โทรศัพท์ โทรสาร วิทยุ เป็นต้น ซึ่งควรมีอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างก็ได้ โดยสามารถใช้อุปกรณ์สื่อสารต่าง ๆ ดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง และควรมีการฝึกอบรมโดยใช้สถานการณ์จำลองเพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุการณ์จริง

3.3 มีการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียดดังนี้

การปฐมพยาบาลเบื้องต้น หมายถึง เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่นักท่องเที่ยวเจ็บป่วย ถูกแมลงกัดต่อย และอุบัติเหตุต่าง ๆ ควรมีการปฐมพยาบาลเบื้องต้นได้ ก่อนนำส่งสถานพยาบาล เช่น การห้ามเลือด การบีบหัวใจ การประคบ การทำแผล นอกจากนี้ควรมีอาสาสมัครประจำบ้านและที่เก็บยา ดังกล่าวอย่างเหมาะสมและหาง่าย อาจมีตู้ยาเฉพาะติดตั้งไว้ในจุดที่มองเห็นในบ้านพัก

3.4 มีการตั้งเตือนนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเก็บรักษาทรัพย์สินส่วนตัวและเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับยาในกรณีที่นักท่องเที่ยวมีโรคประจำตัว โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียดดังนี้

วิธีการเตือนนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับรักษาทรัพย์สิน ควรบอกให้ระวังทรัพย์สินมีค่าต่าง ๆ เช่น กระเป๋าเงิน แหวน สร้อย และเครื่องประดับอื่น ๆ ควรสอบถามเกี่ยวกับโรคประจำตัวนักท่องเที่ยว

และควรเตือนให้เตรียมขาไว้ล่วงหน้า ทั้งนี้ควรระบุเรื่องดังกล่าวไว้ในเอกสารการลงทะเบียนด้วยเพื่อมิให้นักท่องเที่ยวหลงลืม

3.5 มีการดูแลและซ่อมแซมสิ่งต่าง ๆ ในที่พักเพื่อความปลอดภัยเสมอ โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียดดังนี้

เจ้าของบ้านต้องหมั่นดูแลสิ่งต่าง ๆ ในบ้าน เช่น ประตู หน้าต่าง ตู้ ให้อยู่ในสภาพที่แข็งแรง และใช้งานได้อยู่ตลอดเวลาและหากชำรุดให้ดำเนินการซ่อมแซมทันที

มาตรฐานที่ 4 ด้านการจัดการ ตัวชี้วัดประกอบด้วย

4.1 มีการรวมกลุ่มของชาวบ้านจัดการในรูปของชมรมหรือสหกรณ์ โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียดดังนี้

การจัดการ Home Stay ควรจะเป็นการรวมกลุ่มของชุมชนในรูปแบบของกลุ่ม ชมรม หรือสหกรณ์เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมมากที่สุด และจะต้องมีความพร้อมด้วยในทุก ๆ ด้าน สำหรับการดำเนินการโดยองค์กร หรือบุคคลอื่นจากนอกพื้นที่ อาจเข้ามาสนับสนุนให้ชุมชนรวมกลุ่มกันทำได้ แต่ไม่ควรดำเนินการในเชิงธุรกิจซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาตามมาภายหลัง

4.2 มีคณะกรรมการบริหารโครงการ โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียด ดังนี้

เมื่อชุมชนรวมกลุ่มทำ Home Stay ได้แล้วควรจัดให้มีคณะกรรมการบริหารโครงการ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน และหลักประชาธิปไตยเป็นสำคัญ กรรมการดังกล่าวจะมีบทบาทและหน้าที่ชัดเจนในการดำเนินการ Home Stay ของชุมชน

4.3 มีการกำหนดข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อมิให้เกิดปัญหาที่ขัดต่อวัฒนธรรมจารีต ประเพณี ความเชื่อของชุมชน โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียดดังนี้

กรรมการบริหาร Home Stay ของชุมชนต้องร่วมกันกำหนดข้อปฏิบัติต่าง ๆ ให้นักท่องเที่ยวทราบล่วงหน้า โดยกำหนดสิ่งที่นักท่องเที่ยวทำได้และทำไม่ได้ เช่น การแต่งกายไม่สุภาพ การแสดงออกของชายและหญิงลักษณะผู้สาว การใช้สารเสพติด เป็นต้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวยอมรับ และเข้าใจก่อนเดินทาง ทั้งนี้เพื่อมิให้เกิดปัญหาที่ขัดต่อวัฒนธรรมชุมชน

4.4 มีระบบการจองล่วงหน้าและลงทะเบียนเพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียดดังนี้

ระบบจองล่วงหน้า หมายถึง เมื่อนักท่องเที่ยวต้องการมาเที่ยวจะต้องสามารถจองล่วงหน้าได้ โดยควรจัดเตรียมดังนี้

1) ใช้โทรศัพท์ หรือ เครื่องข่ายอินเทอร์เน็ต หรือ ไปรษณีย์ ของโดยตรงกับกรรมการของ Home Stay

2) จอผ่านบริษัทนำเที่ยว การจอล่วงหน้าดังกล่าวต้องมีการตอบรับและต้องแจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบข้อปฏิบัติล่วงหน้าด้วย

4.5 มีรายละเอียดเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมและบริการต่าง ๆ ให้นักท่องเที่ยวทราบชัดเจน โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียดดังนี้

ค่าธรรมเนียมและค่าบริการต่าง ๆ ควรระบุไว้ในข้อมูลการประชาสัมพันธ์ เช่น ค่าที่พัก/คน/คืน ค่าอาหาร/คน/มื้อ ค่านำเที่ยว/คน หรือกลุ่ม ฯลฯ

4.6 มีข้อมูลกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างละเอียดให้นักท่องเที่ยวเลือก โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียดดังนี้

เนื่องจากกิจกรรมที่จัดให้นักท่องเที่ยวในแต่ละชุมชนมีลักษณะหลากหลาย และแตกต่างกันตามสภาพของแต่ละชุมชน ดังนั้นจึงควรระบุกิจกรรมที่ชุมชนสามารถจัดไว้ให้ครบถ้วน และให้นักท่องเที่ยวเป็นผู้เลือกตามความต้องการ

4.7 ชุมชนไม่หวังจะสร้างรายได้จาก Home Stay อย่างเดียวและต้องไม่มีผลกระทบต่ออาชีพดั้งเดิมของชุมชน โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียดดังนี้

สมาชิกในชุมชนที่จัด Home Stay จะต้องตระหนักเสมอว่า Home Stay เป็นเพียงอาชีพเสริมมิใช่อาชีพหลักทั้งนี้สมาชิกของชุมชน หน่วยงานภายนอกที่สนับสนุน และบริษัทนำเที่ยวต้องเข้าใจตรงกัน

4.8 มีผู้นำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ที่เป็นคนท้องถิ่น และมีความพร้อมในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวได้ทราบชัดเจน โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียดดังนี้

เนื่องจากมีกิจกรรมท่องเที่ยวซึ่งจะต้องมีการนำเที่ยวในบริเวณชุมชน หรือ ใกล้ชุมชน สถานที่ดังกล่าว อาจเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โบราณสถาน และประวัติศาสตร์ จึงควรใช้คนในชุมชนทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ในท้องถิ่น ไม่ควรใช้คนนอกพื้นที่ทำหน้าที่ดังกล่าว และควรมีการเตรียมบุคลากรในด้านนี้ให้พร้อมและเพียงพอด้วย โดยอาจส่งเข้ารับการอบรมการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นที่ดี

มาตรฐานที่ 5 ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว ตัวชี้วัดประกอบด้วย

5.1 มีกิจกรรมท่องเที่ยว เช่น เดินป่า ตกปลา ซิมา ปีนเขา ซี่งกรยาน ฯลฯ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนในชุมชน โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียดดังนี้

เนื่องจากกิจกรรมท่องเที่ยวในแต่ละชุมชนมีหลากหลายตามสภาพพื้นที่และภูมิประเทศซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ชุมชนจะร่วมกันจัดขึ้น และกำหนดไว้ชัดเจน มีผู้นำเที่ยว มีความปลอดภัย และเตรียมอุปกรณ์ไว้ให้พร้อม เช่น การตกปลาต้องเตรียมพร้อมว่าใครนำเที่ยว อุปกรณ์ตกปลา คืออะไร และสถานที่ตกปลาอยู่ที่ไหน เป็นต้น

5.2 มีกิจกรรมฝึกหัดศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น ทอผ้า จักสาน ฯลฯ โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียดดังนี้

โดยทั่วไปชาวบ้านมีความรู้ความสามารถในด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านอยู่แล้ว จึงควรจัดให้มีกิจกรรมนี้ให้นักท่องเที่ยวเลือกด้วย เช่น ฝึกหัดการทอผ้า การจักสาน เป็นต้น

5.3 มีกิจกรรมต้อนรับประเพณีของท้องถิ่น เช่น บายศรีสู่ขวัญ ฯลฯ โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียดดังนี้

เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางถึงชุมชน ควรจัดกิจกรรมต้อนรับโดยอาศัยวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นที่เคยปฏิบัติอยู่แล้ว เช่น การบายศรีสู่ขวัญ หรือการต้อนรับด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใสและอบอุ่น เป็นต้น โดยกิจกรรมดังกล่าวไม่ควรปรุงแต่งจนขัดแย้งกับประเพณีดั้งเดิมของชุมชน

5.4 มีกิจกรรมบันเทิง เช่น คอนเสิร์ต การเต้นรำ การแสดงพื้นบ้าน ฯลฯ โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียดดังนี้

กิจกรรมด้านบันเทิง หรือ นันทนาการในยามว่างหรือตอนเย็นหรือตามเวลาที่เหมาะสม ควรจัดให้นักท่องเที่ยวเลือกด้วย เช่น คอนเสิร์ตพื้นบ้าน การเต้นรำ และการแสดงพื้นบ้าน โดยการแสดงต่าง ๆ ควรเป็นของชุมชน

5.5 มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียดดังนี้

กิจกรรมทุกชนิดทุกประเภทที่จัดให้กับนักท่องเที่ยวจะต้องยึดหลักการเดียวกัน คือ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น ไม่ทิ้งขยะ ไม่ขีดเขียนบนแผ่นหิน ไม่ส่งเสียงดัง เป็นต้น

5.6 มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนการเรียนรู้กันระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าของบ้าน เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของชุมชน และการถ่ายทอดค่านานหรือประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียดดังนี้

ในระหว่างนักท่องเที่ยวอยู่ในชุมชนจะต้องตระหนักเสมอว่าเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ด้านนักท่องเที่ยวควรต้องเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน ในขณะที่ชาวบ้านก็ได้เรียนรู้วัฒนธรรมบางอย่างของนักท่องเที่ยวด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ

มาตรฐานที่ 6 ด้านสภาพแวดล้อม ตัวชี้วัดประกอบด้วย

6.1 มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทใดประเภทหนึ่งหรือหลายประเภท เช่น แหล่งโบราณคดี แหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตร เป็นต้น โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียดดังนี้

ในบริเวณใกล้ที่พัก ควรมีแหล่งท่องเที่ยวซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวอย่างน้อย 1 ประเภท ได้แก่ 1) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา ทะเล น้ำตก น้ำพุ ฯลฯ 2) แหล่งโบราณสถาน และประวัติศาสตร์ เช่น วัด เจดีย์ วัดอุโบสถ ฯลฯ 3) แหล่งท่องเที่ยวที่ชุมชนมีอยู่แล้ว และเป็นอาชีพของชุมชน เช่น สวนผลไม้ แปลงผัก ไร่ปลา รวมถึงการทำนา/ปลูกข้าว ฯลฯ

6.2 มีการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนอยู่เสมอ โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียดดังนี้

ชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว โดยร่วมมือกับหน่วยราชการที่มีหน้าที่ดูแลรักษาโดยตรง

6.3 มีสถานพยาบาลไปรษณีย์ ธนาคารอยู่ไม่ไกลเกินไป โดยมีแนวทางปฏิบัติและรายละเอียดดังนี้

Home Stay ควรอยู่ไม่ไกลจากสถานพยาบาล เพื่อความสะดวกในการเคลื่อนย้ายนักท่องเที่ยวเมื่อเจ็บป่วย หรือหากไม่มีสถานพยาบาลควรรู้สถานพยาบาลที่ใกล้ที่สุด ส่วนไปรษณีย์และธนาคารก็เช่นกัน หากไม่อยู่ใกล้ชุมชน ควรจะรู้สถานที่ที่อยู่ใกล้ที่สุดเพื่อแนะนำนักท่องเที่ยวได้

6.4 พื้นที่หลักควรมีสภาพเดิมของชุมชนและยังรักษาวัฒนธรรมประเพณีของตน โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียดดังนี้

ชุมชนที่มี Home Stay จะต้องช่วยกันรักษาสภาพเดิมของชุมชนโดยไม่ควรเปลี่ยนแปลง เพื่อให้นักท่องเที่ยวพึงพอใจจนทำลายวิถีชีวิตความเป็นอยู่และขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมของชุมชน

มาตรฐานที่ 7 ด้านมูลค่าเพิ่ม ตัวชี้วัดประกอบด้วย

7.1 มีร้านขายของที่ระลึกในชุมชน โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียดดังนี้

ควรจัดให้มีร้านค้า หรือมุมเล็ก ๆ ของชุมชนเป็นจุดจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก หากไม่มีชุมชนควรจัดการให้มีร้านค้าของชุมชนเกิดขึ้น

7.2 มีผลิตภัณฑ์โดยชาวบ้านและใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นผลิต โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียดดังนี้

ชุมชนควรใช้โอกาสนี้ใช้ภูมิปัญญาที่ชุมชนสั่งสมมา หรือสิ่งที่ชุมชนริเริ่มขึ้นมาใหม่ทำของที่ระลึกเพื่อจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งของที่ระลึกดังกล่าวอาจเป็นสิ่งของเครื่องใช้ เครื่องประดับ เสื้อผ้า ตลอดจนของตกแต่ง หรือ อาหารขนม โดยควรใช้วัสดุ หรือวัตถุดิบที่มีในชุมชนนั้นเป็นหลัก

7.3 มีโอกาสได้เผยแพร่วัฒนธรรมชุมชน โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียดดังนี้

ชุมชนได้ใช้โอกาสที่นักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนได้เผยแพร่วัฒนธรรมของชุมชนทุก ๆ ด้านให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสและชื่นชม ซึ่งถือว่าเป็นการทำนุบำรุงวัฒนธรรมของตนอีกด้วย

7.4 มีโอกาสพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในชุมชนในด้านการให้บริการที่ประทับใจ โดยมีแบบปฏิบัติและรายละเอียดดังนี้

การที่ชุมชนมีโอกาสต้อนรับนักท่องเที่ยวแต่ละครั้ง คนในชุมชนได้มีโอกาสแสดงความสามารถของตนเองตามที่ตนถนัด เช่น การต้อนรับ มัคคุเทศก์ การปรุงอาหาร การทอผ้า จักสาน เป็นต้น

มาตรฐานที่ 8 ด้านการส่งเสริมการตลาด ตัวชี้วัดประกอบด้วย

8.1 มีคู่มือหรือเอกสารเผยแพร่การท่องเที่ยวเป็นของตนเอง และเป็นข้อมูลจริงโดยมีคู่มือหรือเอกสารดังกล่าวมีรายละเอียดต่าง ๆ ครบถ้วน เช่น รายการกิจกรรม แหล่งท่องเที่ยว แผนที่เดินทาง โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียดดังนี้

Home Stay แต่ละแห่งควรมีคู่มือหรือแผ่นพับ หรือเอกสารที่รวบรวมข้อมูลให้นักท่องเที่ยวรับทราบ โดยคู่มือดังกล่าวควรระบุรายละเอียดทุกประเภทให้นักท่องเที่ยวทราบด้วย อย่างน้อยควรมีกิจกรรมการท่องเที่ยวรายละเอียดค่าใช้จ่ายและการติดต่อ เป็นต้น

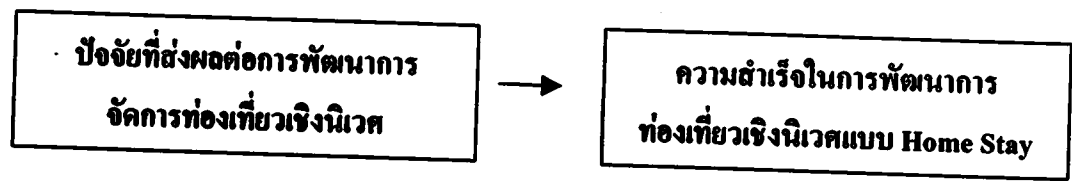
8.2 มีการเผยแพร่ข้อมูลประชาสัมพันธ์ โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียดดังนี้

เนื่องจากปัจจุบัน การติดต่อสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทำค่อนข้างง่าย โดยคนในท้องถิ่นสามารถทำได้เอง ดังนั้น Home Stay จึงควรสร้างโฮมเพจของตนเอง ซึ่งเป็นทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (หากมีปัญหาในการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากฝ่ายสนับสนุน)

8.3 มีรายชื่ออยู่ในคู่มือการท่องเที่ยว Home Stay ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา โดยมีแนวปฏิบัติและรายละเอียดดังนี้

ปัจจุบันสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้จัดทำคู่มือและทำเนียบการท่องเที่ยวแบบ Home Stay ของประเทศไทย ดังนั้น Home Stay ต่าง ๆ จึงควรติดต่อเพื่อให้อยู่ในระบบดังกล่าวและในขณะเดียวกันอาจมีการเชื่อมโยงข้อมูลอินเทอร์เน็ตของกระทรวง ซึ่งมีโฮมเพจดังนี้โดยเฉพาะ

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

1. ด้านที่พัก
2. ด้านอาหารและโภชนาการ
3. ด้านความปลอดภัย
4. ด้านการจัดการ
5. ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว
6. ด้านสภาพแวดล้อม
7. ด้านมูลค่าเพิ่ม
8. ด้านการส่งเสริมการตลาด
9. ด้านผู้นำ
10. ด้านการสนับสนุนภาครัฐ

1. จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ
2. รายได้ของชุมชน
3. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว
4. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา
5. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม

บทที่ 3
วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน

1. ผู้ประกอบกิจการธุรกิจท่องเที่ยว (เจ้าของบ้าน) จำนวน 17 คนในตำบลปลายโพรงพางที่เข้าร่วมโครงการบ้านทรงไทยแบบ Home Stay หมู่บ้านตำบลปลายโพรงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
2. นักท่องเที่ยวจำนวน 86 คน ในช่วงเดือนสิงหาคม-กันยายน 2547
3. ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ Home Stay

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามประกอบการวิจัยซึ่งแบ่งเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ Home Stay บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพรงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม และปัญหาข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของผู้ประกอบการท่องเที่ยวบ้านพัก Home Stay เกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ Home Stay สภาพปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหา

ตอนที่ 4 แบบสอบถามสำหรับสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนในพื้นที่ เจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่และบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ Home Stay

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จัดทำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามสำหรับการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ Home Stay และการพัฒนามาตรฐานการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ Home Stay ตำบลปลายโพรงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามและหัวข้อในการสัมภาษณ์เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำในการปรับปรุงให้มีเนื้อหาที่ครอบคลุม และตรงประเด็นที่ทำการศึกษารวมทั้งพิจารณาการสื่อความหมายและความถูกต้องของสำนวนภาษาที่ใช้ ให้มีเนื้อหาที่ทำความเข้าใจกับผู้ตอบแบบสอบถามที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยข้อมูล 2 ประเภท คือ

1. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา เป็นข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดังนี้

- สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
- สำนักงานจังหวัดสมุทรสงคราม
- ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการจังหวัดสมุทรสงคราม
- สำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม
- องค์การบริหารส่วนตำบลปลายโพรงพาง
- ผู้ประกอบการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม
- เอกสารวิชาการการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ข้อมูลจากผู้ประกอบการ นาย ธวัช บุญพัก

2. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ คือ การสัมภาษณ์ และแบบสอบถามทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการธุรกิจการท่องเที่ยวแบบ Home Stay บ้านทรงไทย หมู่บ้านปลายโพรงพาง ผู้ประกอบการบ้านพัก Home Stay บ้านทรงไทย ตำบล ปลายโพรงพาง (เจ้าของบ้าน) และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ Home Stay

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้จะใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามมาทำการประมวลผล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) โดยวิเคราะห์ทางสถิติหาค่าร้อยละ (Percentage) รวมทั้งนำหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพมาตรฐาน Home Stay ที่ได้กำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พิกัดสัมพันธ์วัฒนธรรมชนบท จากสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มาเป็นแนวทางในการดำเนินการประเมินคุณภาพมาตรฐาน Home Stay ของหมู่บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพรงพาง และใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง และวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตและการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการบ้านพัก Home Stay และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ Home Stay บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพรงพาง

การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมมา เพื่อให้ทราบปัญหาในด้านการจัดการบริการและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการที่พักแบบ Home Stay รวมทั้งปัญหาอุปสรรคในการจัดการท่องเที่ยวแบบ Home Stay และแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคจากผู้ประกอบการ ที่พัก Home Stay นำมาจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและปัจจัยที่มีส่วนในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ Home Stay จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว เชิงนิเวศประกอบกับการศึกษาสภาพในพื้นที่ โดยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของคำบรรยายและตาราง

บทที่ 4
การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากการศึกษาและสำรวจ

ผลการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ Home Stay บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม จากข้อมูลการศึกษาและการสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์กลุ่มนักท่องเที่ยวจำนวน 86 คน ผู้ประกอบการบ้านพัก Home Stay จำนวน 17 คน และการสัมภาษณ์เจาะลึกบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ Home Stay บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพาง มีปัจจัยบ่งชี้ในการประเมินผลต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ Home Stay โดยอาศัยหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพมาตรฐาน Home Stay ของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีกับองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องสรุปผล ได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกรณีนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	37	43.00
- หญิง	48	55.80
- ผู้ที่ไม่ตอบ	1	1.20
รวม	86	100.00
อายุ		
- ต่ำกว่า 15 ปี	0	0
- 15-20 ปี	6	6.98
- 21-30 ปี	36	41.86
- 31-40 ปี	24	27.91
- 41-50 ปี	14	16.28
- 51-60 ปี	5	5.81
- 61 ปีขึ้นไป	1	1.16
รวม	86	100.00

สถานภาพทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
การศึกษาระดับสูงสุด		
- ประถมศึกษา	1	1.16
- มัธยมศึกษา	2	2.33
- มัธยมศึกษา / ปวช.	6	6.98
- อนุปริญญา / ปวส.	3	3.49
- ปริญญาตรี	35	40.69
- ปริญญาโท	3	36.05
- อื่น ๆ	8	9.30
รวม	86	100.00
สถานภาพสมรส		
- โสด	55	63.96
- สมรส	29	33.72
- อื่น ๆ	1	1.16
- ผู้ที่ไม่ตอบ	1	1.16
รวม	86	100.00
รายได้ต่อเดือน		
- ไม่มีรายได้	6	6.98
- ต่ำกว่า 5,000 บาท	3	3.49
- 5,001-10,000 บาท	12	13.95
- 10,001-30,000 บาท	44	51.17
- 30,001-50,000 บาท	16	18.60
- 50,001 บาทขึ้นไป	4	4.65
- ผู้ที่ไม่ตอบ	1	1.16
รวม	86	100.00

สถานภาพทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
- ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	37	43.03
- พนักงานบริษัทเอกชน	16	18.60
- แม่บ้าน	0	0
- เกษตรกร	0	0
- นักเรียน/นักศึกษา	13	15.12
- กิจการส่วนตัว	4	4.65
- อื่น ๆ	15	17.44
- ผู้ที่ไม่ตอบ	1	1.16
รวม	86	100.00

จากตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.80 อายุอยู่ระหว่าง 21 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.86 การศึกษาสูงสุดที่ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 40.69 สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 63.96 รายได้ต่อเดือน 10,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 51.17 อาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 43.03

ตารางที่ 2 แสดงถึงจำนวนครั้งของการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
0-1 ครั้ง	9	10.47
2-5 ครั้ง	29	33.72
6-9 ครั้ง	13	15.12
ตั้งแต่ 10 ครั้งขึ้นไป	16	18.60
ผู้ที่ไม่ตอบ	19	22.09
รวม	86	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวปีละ 2-5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 33.72

เดินทางท่องเที่ยวปีละ 10 ครั้งขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 18.60

เดินทางท่องเที่ยวปีละ 6-9 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 15.12

เดินทางท่องเที่ยวปีละ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 10.47

ตารางที่ 3 แสดงถึงจำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวโดยมีผู้ร่วมเดินทาง

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
เดินทางคนเดียว	1	1.16
เดินทางเป็นกลุ่ม 2 คน	3	3.49
เดินทางเป็นกลุ่ม 3-5 คน	27	31.40
เดินทางเป็นกลุ่มมากกว่า 5 คน	53	61.63
ผู้ที่ไม่ตอบ	2	2.33
รวม	86	100.00

จากตารางพบว่า ในการท่องเที่ยวมีผู้ร่วมเดินทางเป็นกลุ่มมากกว่า 5 คน คิดเป็นร้อยละ 61.63 และมีผู้ร่วมเดินทางเป็นกลุ่มมากกว่า 3-5 คน คิดเป็นร้อยละ 31.40

ตารางที่ 4 แสดงความคิดเห็นต่อปัจจัยที่สำคัญที่นักท่องเที่ยวเลือกไปท่องเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
ค่าใช้จ่าย	17	19.77
บุคคลที่จะไปด้วย	7	8.14
เวลา	14	16.28
ระยะทาง	2	2.33
สถานที่	36	41.86
เทศกาลท่องเที่ยว	5	5.81
อื่น ๆ	1	1.16
ผู้ที่ไม่ตอบ	4	4.65
รวม	86	100.00

จากตารางพบว่า ปัจจัยที่สำคัญในการเลือกไปท่องเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ คือ สถานที่ คิดเป็นร้อยละ 41.86 ค่าใช้จ่ายคิดเป็นร้อยละ 19.77 และเวลาคิดเป็นร้อยละ 16.28

ตารางที่ 5 แสดงถึงประสบการณ์การท่องเที่ยวแบบ Home Stay

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
เคย	11	12.79
ไม่เคย	73	84.88
ผู้ที่ไม่ตอบ	2	2.33
รวม	86	100.00

จากตารางพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่เคยไปเที่ยว Home Stay มาก่อน คิดเป็นร้อยละ 84.88 ผู้เคยเดินทางท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 12.79

ตารางที่ 6 แสดงความคิดเห็นต่อแหล่งข้อมูลที่นักท่องเที่ยวรู้จักหมู่บ้านท่องเที่ยวปลายโพงพาง

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
ทางทีวี	8	9.30
ทางสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ ป้ายโฆษณา ใบปลิว	12	14.00
เพื่อน/ญาติ/คนรู้จัก แนะนำ	59	68.60
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	8	9.30
อื่น ๆ	15	17.40

จากตารางพบว่า ส่วนใหญ่รู้จักหมู่บ้านปลายโพงพางจาก เพื่อน/ญาติ/คนรู้จัก แนะนำ คิดเป็น ร้อยละ 68.60 จากทางสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ ป้ายโฆษณา ใบปลิว คิดเป็นร้อยละ 14.00 จากทางทีวี การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 9.30

ตารางที่ 7 แสดงถึงประสบการณ์การท่องเที่ยวที่หมู่บ้านปลายโพงพาง

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
1 ครั้ง	58	67.44
2 ครั้ง	3	3.49
3 ครั้ง	0	0
มากกว่า 3 ครั้ง	1	1.16
ผู้ที่ไม่ตอบ	24	27.91
รวม	86	100.00

จากตารางพบว่า ส่วนใหญ่เคยมาเที่ยวหมู่บ้านปลายโพงพาง 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 67.44

ตารางที่ 8 แสดงถึงเหตุผลที่นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวหมู่บ้านปลายโพงพาง

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านราคาและค่าบริการ	20	23.30
การบริการ/ความเป็นมิตรของเจ้าของบ้านทรงไทย	28	32.60
การรักษาสภาพแวดล้อมความเป็นชุมชนบ้านทรงไทย	35	40.70
วัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น และวิถีชีวิตของชุมชน	35	40.70
อื่น ๆ	13	15.10

จากตารางพบว่า ส่วนใหญ่มาเที่ยวหมู่บ้านปลายโพงพางอีกเพราะ การรักษาสภาพแวดล้อม ความเป็นชุมชนบ้านทรงไทย คิดเป็นร้อยละ 40.70 และวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น และวิถีชีวิตของชุมชน คิดเป็นร้อยละ 40.70 การบริการ/ความเป็นมิตรของเจ้าของบ้านทรงไทย คิดเป็นร้อยละ 32.60 ด้านราคาและค่าบริการ คิดเป็นร้อยละ 23.30

ตารางที่ 9 แสดงถึงความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของค่าใช้จ่ายค่าบริการในการท่องเที่ยว

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสม	74	86.05
ไม่เหมาะสม	10	11.63
ผู้ที่ไม่ตอบ	2	2.33
รวม	86	100.00

จากตารางพบว่า ส่วนใหญ่คิดว่าค่าใช้จ่ายค่าบริการในการท่องเที่ยวจำนวนเงิน 700 บาท มีความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 86.05 ไม่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 11.63

ตารางที่ 10 แสดงถึงความคิดเห็นต่อค่าใช้จ่ายของการท่องเที่ยวที่ควรจะเป็น

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
500-600 บาท	42	48.84
800-900 บาท	8	9.30
901-1000 บาท	4	4.65
1001-1200 บาท	1	1.16
ผู้ที่ไม่ตอบ	31	36.05
รวม	86	100.00

จากตารางพบว่า ส่วนใหญ่คิดว่าค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมควรเป็น 500-600 บาท คิดเป็นร้อยละ 48.84

ตารางที่ 11 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการในด้านต่าง ๆ

ความเห็นของนักท่องเที่ยวที่ได้รับ จากการให้บริการ	ระดับความเห็น					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
1. ด้านที่พัก						
1.1 ความมั่นคงของโครงสร้างบ้านพัก Home Stay	26	49	11	0	0	4.17
1.2 บ้านพักที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวกและแสงสว่าง ส่องเข้าถึง	23	39	22	2	0	3.97
1.3 บ้านพักไม่มีกลิ่นอับ	21	33	24	2	2	3.84
1.4 บ้านพักที่มีหลังคาที่สามารถกันฝนได้	23	35	25	1	0	3.95
1.5 บ้านพักมีที่นอนที่สบายและเครื่องนอนที่สะอาด ปลอดภัย	19	41	23	2	0	3.91
1.6 บ้านพักมีห้องอาบน้ำและส้วมที่สะอาด	20	43	20	3	0	3.93
1.7 บ้านพักมีการเปลี่ยนผ้าปูที่นอนและอุปกรณ์สำหรับ การนอนทุกครั้งเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้าพัก	20	33	27	1	0	3.89
1.8 บ้านพักมีการจับแมลงที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอยู่ เสมอโดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน	6	26	39	11	1	3.3
1.9 บ้านพักมีการดูแลสภาพแวดล้อมและทำความสะอาด บริเวณบ้านพักอยู่เสมอ	17	42	23	3	0	3.86
ค่าเฉลี่ย	19.44	37.89	23.78	2.78	0.33	3.87
2. ด้านอาหารและโภชนาการ						
2.1 รสชาติของอาหารและชนิดของอาหารมีการปรุงมา อย่างดี	26	44	14	1	0	4.12
2.2 ภาชนะที่ใส่อาหารและเครื่องคั้นสะอาดและปลอดภัย	22	45	17	1	0	4.04
2.3 ห้องครัวอยู่ในสภาพที่สะอาด ไม่มีกลิ่น	17	40	22	2	0	3.89
2.4 อุปกรณ์และเครื่องปรุงอาหารที่ใช้ในห้องครัว สะอาดถูกสุขลักษณะ	11	46	23	1	0	3.83
2.5 มีน้ำดื่มและน้ำใช้ที่สะอาดปลอดภัย	16	47	20	2	0	3.91
2.6 มีร้านอาหารในชุมชนคอยบริการนักท่องเที่ยว	10	25	30	16	4	3.25
ค่าเฉลี่ย	17.00	41.17	21.00	3.83	0.67	3.84

ความเห็นของนักท่องเที่ยวที่ได้รับ จากการให้บริการ	ระดับความเห็น					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
3. ด้านความปลอดภัย						
3.1 บ้านพักมีการจัดเวรยามดูแลความปลอดภัยให้ นักท่องเที่ยว	5	25	38	10	1	3.29
3.2 มีเครื่องมือสื่อสารที่สามารถติดต่อเจ้าหน้าที่เมื่อเกิด เหตุร้ายหรือนักท่องเที่ยวเจ็บป่วย	10	20	35	14	1	3.30
3.3 มีการเตรียมความพร้อมในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น และเตรียมยาไว้บริการนักท่องเที่ยว	5	23	39	12	1	3.24
3.4 มีการแจ้งเตือนนักท่องเที่ยวกับการเก็บรักษาทรัพย์สิน	8	25	32	13	3	3.27
3.5 มีการดูแลความปลอดภัยของที่พักระหว่าง ค่าเฉลี่ย	5	32	33	12	1	3.34
	6.06	25.00	35.40	12.20	1.40	3.29
4. ด้านการจัดการ						
4.1 การจัดการที่พัก Home Stay มีการกำหนดข้อปฏิบัติ สำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้เกิดปัญหากับชุมชน	7	28	32	13	0	3.36
4.2 มีระบบการจองล่วงหน้า การให้คำแนะนำ การติดต่อ และลงทะเบียนเข้าพักของนักท่องเที่ยว	9	40	32	2	1	3.78
4.3 มีรายละเอียดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายค่าบริการให้ นักท่องเที่ยวได้ทราบ	11	36	26	8	0	3.62
4.4 มีข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างละเอียดให้ นักท่องเที่ยวเลือกได้	9	29	30	11	3	3.37
4.5 ความรู้ความสามารถของมัคคุเทศก์ในระหว่าง การนำเที่ยว	5	26	38	10	2	3.27
	8.20	31.80	31.20	8.80	1.20	3.48
5. ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว						
5.1 มีกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนที่จัดขึ้น อย่างเหมาะสม	14	38	23	7	2	3.65
5.2 มีกิจกรรมฝึกหัดให้นักท่องเที่ยวร่วมกับชุมชน	4	19	35	22	2	3.01
5.3 มีกิจกรรมต้อนรับนักท่องเที่ยวตามประเพณี ของท้องถิ่น	5	15	32	25	6	3.01

ความเห็นของนักท่องเที่ยวที่ได้รับ จากการให้บริการ	ระดับความเห็น					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
5.4 มีกิจกรรมบันเทิงให้นักท่องเที่ยวเลือกด้วย ในช่วงเวลาที่เหมาะสม	5	14	34	22	6	2.28
5.5 มีกิจกรรมท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม	12	31	25	13	2	3.46
5.6 มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่าง นักท่องเที่ยวกับเจ้าของบ้าน	7	26	34	13	4	3.23
ค่าเฉลี่ย	7.83	23.83	30.50	17.00	4	3.18
6. ด้านสภาพแวดล้อม						
6.1 บริเวณใกล้เคียงที่พักมีแหล่งท่องเที่ยวที่ สำคัญที่ทำให้ท่านประทับใจ	12	37	31	5	0	3.66
6.2 มีการควบคุมดูแลสภาพแวดล้อมในแหล่ง ท่องเที่ยวอยู่เสมอ	9	40	25	9	2	3.53
6.3 ที่พักมีสถานพยาบาล ไพรศณีย์และ ธนาคารอยู่ไม่ไกลเกินไป	2	7	44	23	6	2.71
6.4 มีการรักษาวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของ ชุมชนไว้เป็นอย่างดี	12	31	31	9	1	3.52
ค่าเฉลี่ย	8.75	28.75	32.75	11.50	2.25	3.36
7. ด้านมูลค่าเพิ่ม						
7.1 มีร้านจำหน่ายสินค้าของที่ระลึกในชุมชน	2	8	40	28	5	2.69
7.2 มีผลิตภัณฑ์จำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว โดยใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นเป็นของที่ระลึก	3	12	42	24	4	2.84
7.3 ชุมชนได้เผยแพร่วัฒนธรรมของชุมชนให้ นักท่องเที่ยวได้สัมผัสและชื่นชม	6	22	36	19	1	3.15
7.4 ชุมชนได้มีการพัฒนาความสามารถของ บุคลากรในการให้บริการ	6	23	42	11	2	3.24
ค่าเฉลี่ย	4.25	16.25	40.00	20.50	3.00	2.98

ความเห็นของนักท่องเที่ยวที่ได้รับ จากการให้บริการ	ระดับความเห็น					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
8. ด้านส่งเสริมการตลาด						
8.1 มีการจัดทำคู่มือหรือเอกสารการท่องเที่ยว ให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ	5	13	39	25	4	2.88
8.2 มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลการ ท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ	3	20	39	22	2	3.00
8.3 มีรายชื่อสถานที่ท่องเที่ยวอยู่ในคู่มือการ ท่องเที่ยวแบบ Home Stay ของการท่องเที่ยว	3	18	36	26	3	2.91
ค่าเฉลี่ย	3.67	17.00	38.00	24.33	3.00	2.93

จากตารางพบว่า

ด้านที่พัก มีค่าเฉลี่ยรวม 3.87 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การให้บริการในด้านที่พักอยู่ในระดับดีมาก

ด้านอาหารและโภชนาการ มีค่าเฉลี่ยรวม 3.84 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การให้บริการในด้านอาหาร
และโภชนาการอยู่ในระดับดีมาก

ด้านความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยรวม 3.29 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การให้บริการในด้านความปลอดภัย
อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการจัดการ มีค่าเฉลี่ยรวม 3.48 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การให้บริการในด้านการจัดการอยู่ใน
ระดับดีมาก

ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยรวม 3.18 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การให้บริการในด้านกิจกรรม
ท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยรวม 3.36 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การให้บริการในด้านสภาพแวดล้อม
อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านมูลค่าเพิ่ม มีค่าเฉลี่ยรวม 2.98 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การให้บริการในด้านมูลค่าเพิ่ม อยู่ในระดับ
ปานกลาง

ด้านส่งเสริมการตลาด มีค่าเฉลี่ยรวม 2.93 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การให้บริการในด้านส่งเสริม
การตลาด อยู่ในระดับปานกลาง

วิเคราะห์ความเห็นของนักท่องเที่ยวที่ได้รับจากการให้บริการทั้ง 8 ด้านดังนี้

ตารางที่ 12 วิเคราะห์ความเห็นของนักท่องเที่ยวที่ได้รับจากการให้บริการทั้ง 8 ด้าน

คุณภาพมาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย (2)	ค่าน้ำหนัก(3)	(2)*(3)
1. ด้านที่พัก	3.87	0.19	0.74
2. ด้านอาหารและโภชนาการ	3.84	0.17	0.65
3. ด้านการจัดการ	3.48	0.14	0.49
4. ด้านสภาพแวดล้อม	3.36	0.06	0.20
5. ด้านความปลอดภัย	3.29	0.22	0.72
6. ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว	3.18	0.11	0.35
7. ด้านมูลค่าเพิ่ม	2.98	0.08	0.24
8. ด้านส่งเสริมการตลาด	2.93	0.03	0.09
รวม			3.48

มาตรฐานที่นักท่องเที่ยวเห็นว่าดีมากเรียงลำดับดังนี้ 1 ด้านที่พัก 2 ด้านอาหารและโภชนาการ ส่วนมาตรฐานที่นักท่องเที่ยวเห็นว่าระดับปานกลางเรียงลำดับดังนี้ 1 ด้านสภาพแวดล้อม 2 ด้านความปลอดภัย 3 ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว 4 ด้านมูลค่าเพิ่ม 5 ด้านส่งเสริมการตลาด

ตารางที่ 13 แสดงถึงความคิดเห็นต่อปัญหาในด้านการให้บริการ

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่พบ	65	75.59
พบ	15	18.60
ผู้ที่ไม่ตอบ	5	5.81
รวม	86	100.00

จากตารางพบว่า ส่วนใหญ่ไม่พบปัญหาในด้านการให้บริการ คิดเป็นร้อยละ 75.59

พบปัญหาในด้านการให้บริการ คิดเป็นร้อยละ 18.60

ในส่วนของในสรุปความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวจากข้อมูลการวิจัยพบว่ามีปัญหาด้านการจัดการที่พัก Home Stay คำบปลายโพงพางที่เห็นควรต้องแก้ไขปรับปรุงสรุปเรียงตามลำดับได้ดังนี้

1. ห้องน้ำไม่เพียงพอ
2. ห้องน้ำปัดเปิดไม่สะดวก
3. ขยะในพื้นที่รวมทั้งในลำคลอง
4. ควรให้มีการส่งเสริมปลูกต้นไม้ตามลำคลองเพิ่มมากขึ้น
5. การบริการไม่ทั่วถึง มีบุคลากรน้อย
6. แผนที่เดินทางไม่ชัดเจน ทำให้เข้าถึงที่ท่องเที่ยวไม่สะดวก
7. การติดต่อสื่อสารลำบาก มีเจ้าหน้าที่ให้บริการน้อย
8. การบริการไม่ตรงต่อเวลา
9. เข้าบ้านไม่ทราบนักท่องเที่ยวจะมาพัก
10. หมอนมิกลินอับ
11. ที่พักฝนตกจะรั่ว

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลกรณีผู้ประกอบการบ้านพัก Home Stay

ตารางที่ 14 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	3	17.65
- หญิง	14	82.35
รวม	17	100.00
อายุ		
- 21 - 30 ปี	3	17.65
- 31 - 40 ปี	4	23.53
- 41-50 ปี	9	52.94
- 51-60 ปี	1	5.88
- 61 ปีขึ้นไป	0	0
รวม	17	100.00
การศึกษาระดับสูงสุด		
- ประถมศึกษา	11	64.71
- มัธยมศึกษา	2	11.76
- มัธยมศึกษา/ปวช.	2	11.76
- อนุปริญญา/ปวส.	0	0
- ปริญญาตรี	2	11.76
- ปริญญาโท	0	0
- อื่น ๆ	0	0
รวม	17	100.00

สถานภาพทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพสมรส		
- โสด	2	11.76
- สมรส	13	76.47
- อื่น ๆ	2	11.76
รวม	17	100.00
รายได้ต่อเดือน		
- ไม่มีรายได้	0	0
- ต่ำกว่า 5,000 บาท	12	70.59
- 5,001-10,000 บาท	3	17.65
- 10,001-30,000 บาท	1	5.88
- 30,001-50,000 บาท	1	5.88
- 50,001 บาทขึ้นไป	0	0
รวม	17	100.00
อาชีพ		
- ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	2	11.76
- พนักงานบริษัทเอกชน	0	0
- แม่บ้าน	1	5.88
- เกษตรกร	13	76.47
- นักเรียน/นักศึกษา	0	0
- กิจการส่วนตัว	1	5.88
- อื่น ๆ	0	0
รวม	17	100.00

จากตารางที่ 14 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 82.35 อายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.94 การศึกษาสูงสุดที่ระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 64.71 สถานภาพแต่งงานแล้ว คิดเป็นร้อยละ 76.47 รายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 70.59 และมีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 76.47

ตารางที่ 15 แสดงถึงความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของบ้านพัก

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
1-5 คน	0	0
6-10 คน	11	64.71
11-15 คน	4	23.53
16-20 คน	1	5.88
มากกว่า 20 คนขึ้นไป	1	5.88
รวม	17	100.00

จากตารางพบว่า ส่วนใหญ่บ้านพัก Home Stay สามารถรับนักท่องเที่ยวได้จำนวน 6 - 10 คน คิดเป็นร้อยละ 64.71 และรับนักท่องเที่ยวได้จำนวน 11-15 คน คิดเป็นร้อยละ 23.53

ตารางที่ 16 แสดงถึงจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการบ้านพักแบบ Home Stay เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
มากขึ้น	1	5.8
น้อยลง	11	64.71
เท่าเดิม	5	29.41

จากตารางพบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการมีจำนวนน้อยลง คิดเป็นร้อยละ 64.71 จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการมีจำนวนเท่าเดิม คิดเป็นร้อยละ 29.41

ตารางที่ 17 แสดงถึงผู้ประกอบการได้จัดการท่องเที่ยวแบบ Home Stay โดยถือเป็นการสร้างรายได้เป็นอาชีพ

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพหลัก	0	0
อาชีพรอง	17	100.00
รวม	17	100.00

จากตารางพบว่า ผู้ประกอบการได้จัดการท่องเที่ยวแบบ Home Stay โดยถือเป็นการสร้างรายได้คิดเป็นร้อยละ 100.00

ตารางที่ 18 แสดงถึงรายได้จากการท่องเที่ยวแบบ Home Stay เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
มากขึ้น	1	5.8
น้อยลง	11	64.71
เท่าเดิม	5	29.41

จากตารางพบว่า รายได้จากนักท่องเที่ยวมีจำนวนน้อยลง คิดเป็นร้อยละ 64.71

รายได้จากนักท่องเที่ยวมีจำนวนเท่าเดิม คิดเป็นร้อยละ 29.41

ตารางที่ 19 แสดงถึงเหตุผลที่ผู้ประกอบการเข้าร่วมประกอบการจัดการบ้านพักแบบ Home Stay

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
มีรายได้เพิ่มขึ้น	11	64.71
เกิดความร่วมมือในธุรกิจมากยิ่งขึ้น	1	5.88
ทำให้ชุมชนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก	5	29.41
ทำให้เกิดอาชีพเสริม	2	11.76
อื่น ๆ	9	52.94

จากตารางพบว่า เหตุผลในการประกอบการส่วนใหญ่เพื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 64.71

ทำให้ชุมชนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก คิดเป็นร้อยละ 29.41 และทำให้เกิดอาชีพเสริม คิดเป็นร้อยละ 11.76

ตารางที่ 20 แสดงถึงท่านเข้าร่วมประกอบการจัดการบ้านพักแบบ Home Stay เป็นเวลานานเท่าใด

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 6 เดือน	0	0
6 เดือน - 1 ปี	0	0
1 - 2 ปี	3	17.65
2 - 3 ปี	2	11.76
3 - 4 ปี	3	17.65
4 ปีขึ้นไป	9	52.94
รวม	17	100.00

จากตารางพบว่า มีระยะเวลาในการประกอบการ 4 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 52.94 ระยะเวลาในการประกอบการ 1-2 ปี และ 3-4 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.65 และ 2-3 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.76

ตารางที่ 21 แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงที่พักเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
มี	13	76.47
ไม่มี	0	0
ผู้ที่ไม่ตอบ	4	23.53
รวม	17	100.00

จากตารางพบว่า ส่วนใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงที่พัก คิดเป็นร้อยละ 76.47

ตารางที่ 22 แสดงถึงการปรับปรุงบ้านพัก

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
ภายในบ้านพักให้มีความเรียบร้อย	6	35.29
ห้องอาบน้ำและห้องส้วมให้สะอาด	8	47.06
อุปกรณ์เครื่องใช้ภายในบ้าน	15	88.24
ด้านความปลอดภัยต่อผู้มาพัก	2	11.76
อื่น ๆ	2	11.76

จากตารางพบว่า มีการปรับปรุงบ้านพักในด้านอุปกรณ์เครื่องใช้ภายในบ้าน คิดเป็นร้อยละ 88.24 ห้องอาบน้ำ และห้องส้วมให้สะอาด คิดเป็นร้อยละ 47.06 ภายในบ้านพักให้มีความเรียบร้อย คิดเป็นร้อยละ 35.29 และด้านความปลอดภัยต่อผู้มาพัก คิดเป็นร้อยละ 11.76

ตารางที่ 23 แสดงถึงการมีส่วนร่วมในการบริหารการท่องเที่ยวบ้านพัก Home Stay

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
มี	7	41.18
ไม่มี	10	58.82
รวม	17	100.00

จากตารางพบว่า ผู้ประกอบการไม่มีส่วนบริหารการท่องเที่ยวบ้านพัก Home Stay คิดเป็นร้อยละ 58.82 และมีส่วนบริหารการท่องเที่ยวบ้านพัก Home Stay คิดเป็นร้อยละ 41.18

ตารางที่ 24 แสดงถึงความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวแบบ Home Stay

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
ต้องการ	6	35.29
ไม่ต้องการ	11	64.71
รวม	17	100.00

จากตารางพบว่า ส่วนใหญ่ผู้ประกอบการไม่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวแบบ Home Stay คิดเป็นร้อยละ 64.71 และต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวแบบ Home Stay คิดเป็นร้อยละ 35.29

ตารางที่ 25 แสดงถึงความคิดเห็นต่อความจำเป็นต่อการดำเนินการท่องเที่ยวแบบ Home Stay ให้เป็นมาตรฐาน

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
จำเป็น เพราะ...	15	88.24
- ทำให้ชุมชนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก	0	0
- ชุมชนมีการพัฒนามากขึ้น	0	0
- ทำให้รายได้เพิ่มมากขึ้นมีนักท่องเที่ยวมากขึ้น	8	47.06

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
- ทำให้ปัญหาสภาพแวดล้อมได้รับการแก้ไข	1	5.88
- ทำให้วัฒนธรรมวิถีชีวิตมีคุณค่ามากขึ้น	1	5.88
- อื่น ๆ		
ไม่จำเป็น เพราะ...	0	0
- สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย	0	0
- ไม่มีส่วนทำให้นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น	0	0
- อื่น ๆ	0	0
ผู้ที่ไม่ตอบ	2	11.76
รวม	17	100.00

จากตารางพบว่าผู้ประกอบการต้องการให้มีการดำเนินการให้เป็นมาตรฐาน เพราะ ทำให้รายได้เพิ่มมากขึ้นมีนักท่องเที่ยวมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 47.06

ตารางที่ 26 แสดงถึงรูปแบบการจัดการที่พัก Home Stay

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
ชมรม	17	100.00
สหกรณ์	0	0
อื่น ๆ	0	0
ผู้ที่ไม่ตอบ	0	0
รวม	17	100.00

จากตารางพบว่า การจัดการที่พัก Home Stay บ้านทรงไทยมีการรวมกลุ่มชาวบ้านในรูปแบบชมรม คิดเป็นร้อยละ 100.00

ตารางที่ 27 แสดงถึงความคิดเห็นต่อการจัดการที่พัก Home Stay ในประเด็นการชี้คหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้าน

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
มี	16	94.12
ไม่มี	1	5.88
รวม	17	100.00

จากตารางพบว่า การจัดการที่พัก Home Stay มีการชี้คหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนคิดเป็นร้อยละ 94.12

ตารางที่ 28 แสดงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านต่าง ๆ

การมีส่วนร่วม	ระดับความเห็น					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยมาก 1	
การจัดการด้านการรักษาความปลอดภัย	0	1	16	0	0	3.06
การรักษาวัฒนธรรมของชุมชน	0	2	10	4	0	2.71
การรักษาสภาพแวดล้อมชุมชน	0	0	12	5	0	2.71
การจัดเข้าที่พัก	0	0	1	16	0	2.06
ราคาที่พักค่าบริการ	0	0	1	16	0	2.06
อื่น ๆ	0	0	0	0	0	0
ค่าเฉลี่ย	0.00	0.5	6.67	6.83	0	2.10

จากตารางพบว่า การมีส่วนร่วมในแต่ละด้านมีค่าเฉลี่ยรวม 2.10 ซึ่งสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับน้อย และเมื่อแยกพิจารณาในแต่ละระดับพบว่า 1 ด้านความปลอดภัยอยู่ในระดับดีมาก 2 ด้านรักษาวัฒนธรรมของชุมชน และด้านการรักษาสภาพแวดล้อมชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้านการจัดเข้าที่พัก และด้านราคาที่พักบริการ อยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 29 แสดงถึงการจัดการที่พัก Home Stay ในประเด็นการกำหนดข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อไม่ให้เกิดปัญหากับชุมชน

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
มี	2	11.76
ไม่มี	15	88.24
รวม	17	100.00

จากตารางพบว่า การจัดการที่พัก Home Stay ไม่มีการกำหนดข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อไม่ให้เกิดปัญหากับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 88.24 และมีการกำหนดข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อไม่ให้เกิดปัญหากับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 11.76

ตารางที่ 30 แสดงถึงการจัดการที่พัก Home Stay ในประเด็นระบบการจองล่วงหน้าและลงทะเบียน การเข้าพักของนักท่องเที่ยว

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
มี	10	58.82
ไม่มี	7	41.18
รวม	17	100.00

จากตารางพบว่า การจัดการที่พัก Home Stay มีระบบการจองล่วงหน้าและลงทะเบียนการเข้าพักของนักท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 58.82 และไม่มีมีระบบการจองล่วงหน้าและลงทะเบียนการเข้าพักของนักท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 41.18

ตารางที่ 31 แสดงถึงการจัดการที่พัก Home Stay ในประเด็นการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายค่าบริการให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
มี	17	100.00
ไม่มี	0	0
รวม	17	100.00

จากตารางพบว่า การจัดการที่พัก Home Stay มีการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายค่าบริการให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ คิดเป็นร้อยละ 100.00

ตารางที่ 32 แสดงถึงการจัดการที่พัก Home Stay ในประเด็นการมีข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้เลือก

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
มี	17	100.00
ไม่มี	0	0
รวม	17	100.00

จากตารางพบว่า การจัดการที่พัก Home Stay มีข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้เลือก คิดเป็นร้อยละ 100.00

ตารางที่ 33 แสดงถึงความคิดเห็นต่อความเพียงพอของผู้นำการท่องเที่ยว

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
เพียงพอ	17	100.00
ไม่เพียงพอ	0	0
รวม	17	100.00

จากตารางพบว่า ผู้นำการท่องเที่ยวมีจำนวนเพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 100.00

ตารางที่ 34 แสดงถึงความคิดเห็นต่อทักษะของผู้นำการท่องเที่ยวในการทำให้นักท่องเที่ยวสนใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
มากที่สุด	1	5.88
มาก	1	5.88
ปานกลาง	14	82.36
น้อย	1	5.88
น้อยที่สุด	0	0
รวม	17	100.00

จากตารางพบว่า ผู้นำการท่องเที่ยวมีทักษะให้นักท่องเที่ยวได้สนใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่
ได้ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 82.36

ตารางที่ 35 แสดงถึงความคิดเห็นต่อร้านขายของที่ระลึกในชุมชน

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
ความเพียงพอ		
- มี	16	94.12
- ไม่มี	1	5.88
คุณภาพและราคา		
- มากที่สุด	0	0
- มาก	0	0
- ปานกลาง	16	94.12
- น้อย	1	5.88
- น้อยที่สุด	0	0
คุณภาพ ราคา ความหลากหลายของสินค้า OTOP		
- มากที่สุด	0	0
- มาก	0	0
- ปานกลาง	16	94.12
- น้อย	0	0
- น้อยที่สุด	0	0
- ผู้ที่ไม่ตอบ	1	5.88
รวม	17	100.00

จากตารางพบว่า ร้านขายของที่ระลึกในชุมชนมีเพียง คิดเป็นร้อยละ 94.12 สินค้ามีคุณภาพ
มาตรฐานและราคาที่เหมาะสมในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 94.12 และสินค้า OTOP ในพื้นที่ที่มี
คุณภาพราคาเหมาะสมและ มีความหลากหลายของสินค้าในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 94.12

ตารางที่ 36 แสดงถึงผลิตภัณฑ์ที่ผลิต โดยชาวบ้านและใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นผลิตเป็นของที่ระลึกจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
มี	16	94.12
ไม่มี	1	5.88
รวม	17	100.00

จากตารางพบว่า มีผลิตภัณฑ์ที่ผลิต โดยชาวบ้านและใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นผลิตเป็นของที่ระลึกจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 94.12

ตารางที่ 37 แสดงถึงความคิดเห็นต่อการเผยแพร่วัฒนธรรมของชุมชนให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสและชื่นชม

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
มี	16	94.12
ไม่มี	1	5.88
รวม	17	100.00

จากตารางพบว่า ชุมชนได้มีการเผยแพร่วัฒนธรรมของชุมชนให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสและชื่นชม คิดเป็นร้อยละ 94.12

ตารางที่ 38 แสดงถึงความคิดเห็นต่อการพัฒนาความสามารถของบุคลากรในการให้บริการนักท่องเที่ยว

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
มี	13	76.47
ไม่มี	4	23.53
รวม	17	100.00

จากตารางพบว่า ชุมชนได้มีการพัฒนาความสามารถของบุคลากรในการให้บริการนักท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 76.47 และไม่มีการพัฒนาความสามารถของบุคลากรในการให้บริการนักท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 23.53

ตารางที่ 39 แสดงถึงความคิดเห็นต่อการจัดทำคู่มือหรือเอกสารการท่องเที่ยวบ้านทรงไทยแบบ Home Stay ให้แก่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
มี	16	94.12
ไม่มี	1	5.88
รวม	17	100.00

จากตารางพบว่า ชมรมได้จัดทำคู่มือหรือเอกสารการท่องเที่ยวบ้านทรงไทยแบบ Home Stay ให้แก่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ 94.12

ตารางที่ 40 แสดงถึงความคิดเห็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวบ้านทรงไทยแบบ Home Stay

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
มี	17	100.00
ไม่มี	0	0
รวม	17	100.00

จากตารางพบว่า ชมรมมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวบ้านทรงไทยแบบ Home Stay คิดเป็นร้อยละ 100.00

ตารางที่ 41 แสดงถึงการบรรจุการท่องเที่ยวบ้านทรงไทยแบบ Home Stay อยู่ในคู่มือการท่องเที่ยวแบบ Home Stay ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
มี	17	100.00
ไม่มี	0	0
รวม	17	100.00

จากตารางพบว่า การท่องเที่ยวบ้านทรงไทยแบบ Home Stay มีรายชื่อสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ในคู่มือการท่องเที่ยวแบบ Home Stay ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 100.00

ตารางที่ 42 ความเห็นของผู้ประกอบการบ้านพัก Home Stay ที่ให้บริการต่อนักท่องเที่ยว

ความเห็นของผู้ประกอบการบ้านพัก Home Stay ที่ให้บริการต่อนักท่องเที่ยว	ระดับความเห็น					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1. ด้านที่พัก						
1.1 ความมั่นคงของโครงสร้างบ้านพัก Home Stay	4	13	0	0	0	4.24
1.2 บ้านพักที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวกและ แสงสว่างส่องเข้าถึง	1	4	12	0	0	3.35
1.3 บ้านพักไม่มีกลิ่นอับ	0	3	14	0	0	3.18
1.4 บ้านพักที่มีหลังคาที่สามารถกันฝนได้	2	15	0	0	0	4.12
1.5 บ้านพักมีที่นอนที่สบายและเครื่องนอน สะอาดปลอดภัย	1	16	0	0	0	4.06
1.6 บ้านพักมีห้องอาบน้ำและส้วมที่สะอาด	0	16	1	0	0	3.94
1.7 บ้านพักมีการเปลี่ยนผ้าปูที่นอนและ อุปกรณ์สำหรับการนอนทุกครั้งเมื่อนัก ท่องเที่ยวเข้าพัก	1	16	0	0	0	4.06
1.8 บ้านพักมีการจับแมลงที่เป็นอันตราย ต่อสุขภาพอยู่เสมอโดยใช้ภูมิปัญญา ชาวบ้าน	0	3	14	0	0	3.18
1.9 บ้านพักมีการดูแลสภาพแวดล้อมและ ทำความสะอาดบริเวณบ้านพักอยู่เสมอ	0	15	2	0	0	3.88
ค่าเฉลี่ย	1.00	11.22	4.78	0	0	3.78
2. ด้านอาหารและโภชนาการ						
2.1 รสชาติของอาหารและชนิดของอาหาร มีการปรุงมาอย่างดี	0	1	0	0	0	4.00
2.2 ภาชนะที่ใส่อาหารและเครื่องคั้นสะอาด และปลอดภัย	0	1	0	0	0	4.00
2.3 ห้องครัวอยู่ในสภาพที่สะอาดไม่มีกลิ่น	0	1	0	0	0	4.00

ความเห็นของผู้ประกอบการบ้านพัก Home Stay ที่ให้บริการต่อนักท่องเที่ยว	ระดับความเห็น					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อยที่ สุด	
2.4 อุปกรณ์และเครื่องปรุงอาหารที่ใช้ใน ห้องครัวสะอาดถูกสุขลักษณะ	0	1	0	0	0	4.00
2.5 มีน้ำดื่มและน้ำใช้ที่สะอาดปลอดภัย	0	1	0	0	0	4.00
2.6 มีร้านอาหารในชุมชนคอยบริการ นักท่องเที่ยว	0	0	1	0	0	3.00
ค่าเฉลี่ย	0	0.83	0.17	0	0	3.83
3. ด้านความปลอดภัย						
3.1 บ้านพักมีการจัดเวรยามดูแลความปลอดภัย ให้นักท่องเที่ยว	0	2	15	0	0	3.12
3.2 มีเครื่องมือสื่อสารที่สามารถติดต่อ เจ้าหน้าที่เมื่อเกิดเหตุร้ายหรือนักท่องเที่ยว เจ็บป่วย	1	15	1	0	0	4.00
3.3 มีการเตรียมความพร้อมในการปฐม- พยาบาลเบื้องต้นและเตรียมยาไว้บริการ นักท่องเที่ยว	0	5	12	0	0	3.29
3.4 มีการดักเตือนนักท่องเที่ยวกับการเก็บ รักษาทรัพย์สิน	0	16	1	0	0	3.94
3.5 มีการดูแลความปลอดภัยของที่พัก อยู่เสมอ	0	17	0	0	0	4.00
ค่าเฉลี่ย	0.20	11.00	5.80	0	0	3.67
4. ด้านการจัดการ						
4.1 การจัดการที่พัก Home Stay มีการกำหนด ข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้ เกิดปัญหากับชุมชน	0	11	6	0	0	3.65
4.2 มีระบบการจองล่วงหน้า การให้คำแนะนำ การติดต่อ และลงทะเบียนเข้าพัก ของนักท่องเที่ยว	0	16	1	0	0	3.94

ความเห็นของผู้ประกอบการบ้านพัก Home Stay ที่ให้บริการต่อนักท่องเที่ยว	ระดับความเห็น					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
4.3 มีรายละเอียดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายค่าบริการให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ	0	16	1	0	0	3.94
4.4 มีข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างละเอียดให้นักท่องเที่ยวเลือกได้	0	15	2	0	0	3.88
4.5 ความรู้ความสามารถของมัคคุเทศก์ในระหว่างการนำเที่ยว	0	0	17	0	0	3.00
ค่าเฉลี่ย	0	11.60	5.40	0	0	3.68
5. ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว						
5.1 มีกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนที่จัดขึ้นอย่างเหมาะสม	0	0	17	0	0	3.00
5.2 มีกิจกรรมฝึกหัดให้นักท่องเที่ยวร่วมกับชุมชน	0	0	17	0	0	3.00
5.3 มีกิจกรรมต้อนรับนักท่องเที่ยวตามประเพณีของท้องถิ่น	0	0	15	2	0	2.88
5.4 มีกิจกรรมบันเทิงให้นักท่องเที่ยวเลือกดูในช่วงเวลาที่เหมาะสม	0	0	4	13	0	2.24
5.5 มีกิจกรรมท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม	0	1	16	0	0	3.06
5.6 มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าของบ้าน	0	7	10	0	0	3.41
ค่าเฉลี่ย	0	1.33	13.17	2.50	0	2.93
6. ด้านสภาพแวดล้อม						
6.1 บริเวณใกล้เคียงที่พักมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่ทำให้ท่านประทับใจ	4	13	0	0	0	4.24
6.2 มีการควบคุมดูแลสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวอยู่เสมอ	0	0	17	0	0	3.00

ความเห็นของผู้ประกอบการบ้านพัก Home Stay ที่ให้บริการต่อนักท่องเที่ยว	ระดับความเห็น					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อยที่ สุด	
6.3 ที่พักมีสถานพยาบาล ไปรษณีย์และ ธนาคารอยู่ไม่ไกลเกินไป	0	5	12	0	0	3.29
6.4 มีการรักษาวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิม ของชุมชนไว้เป็นอย่างดี	0	14	3	0	0	3.82
ค่าเฉลี่ย	1.00	8.00	8.00	0	0	3.59
7. ด้านมูลค่าเพิ่ม						
7.1 มีร้านจำหน่ายสินค้าของที่ระลึกในชุมชน	0	2	15	0	0	3.12
7.2 มีผลิตภัณฑ์จำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว โดยใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นผลิตเป็น ของที่ระลึก	0	16	1	0	0	3.94
7.3 ชุมชนได้เผยแพร่วัฒนธรรมของชุมชน ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสและชื่นชม	0	12	5	0	0	3.71
7.4 ชุมชนได้มีการพัฒนาความสามารถของ บุคลากรในการให้บริการ	0	2	15	0	0	3.12
ค่าเฉลี่ย	0	8.00	9.00	0	0	3.47
8. ด้านส่งเสริมการตลาด						
8.1 มีการจัดทำคู่มือหรือเอกสารการท่องเที่ยว ให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ	0	17	0	0	0	4.00
8.2 มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูล การท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ	0	17	0	0	0	4.00
8.3 มีรายชื่อสถานที่ท่องเที่ยวอยู่ใน คู่มือการท่องเที่ยวแบบ Home Stay ของการท่องเที่ยว	0	6	11	0	0	3.35
ค่าเฉลี่ย	0	13.33	3.67	0	0	3.78

จากตารางพบว่า

ด้านที่พัก มีค่าเฉลี่ยรวม 3.78 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การให้บริการในด้านที่พักอยู่ในระดับดีมาก

ด้านอาหารและโภชนาการ มีค่าเฉลี่ยรวม 3.83 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การให้บริการในด้านอาหารและโภชนาการอยู่ในระดับดีมาก

ด้านความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยรวม 3.67 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การให้บริการในด้านความปลอดภัยอยู่ในระดับดีมาก

ด้านการจัดการ มีค่าเฉลี่ยรวม 3.68 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การให้บริการในด้านการจัดการอยู่ในระดับดีมาก

ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยรวม 2.93 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การให้บริการในด้านกิจกรรมท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยรวม 3.59 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การให้บริการในด้านสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับดีมาก

ด้านมูลค่าเพิ่ม มีค่าเฉลี่ยรวม 3.47 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การให้บริการในด้านมูลค่าเพิ่มอยู่ในระดับดีมาก

ด้านส่งเสริมการตลาด มีค่าเฉลี่ยรวม 3.78 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การให้บริการในด้านส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับดีมาก

วิเคราะห์ความเห็นของผู้ประกอบการบ้านพัก Home Stay ที่ให้บริการต่อนักท่องเที่ยวทั้ง 8 ด้าน ดังนี้

ตารางที่ 43 วิเคราะห์ความเห็นของผู้ประกอบการบ้านพัก Home Stay ที่ให้บริการต่อนักท่องเที่ยวทั้ง 8 ด้าน

คุณภาพมาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย (2)	ค่าน้ำหนัก(3)	(2)*(3)
1. ด้านอาหารและโภชนาการ	3.83	0.17	0.65
2. ด้านที่พัก	3.78	0.19	0.72
3. ด้านส่งเสริมการตลาด	3.78	0.03	0.11
4. ด้านการจัดการ	3.68	0.14	0.52
5. ด้านความปลอดภัย	3.67	0.22	0.80
6. ด้านสภาพแวดล้อม	3.59	0.06	0.22
7. ด้านมูลค่าเพิ่ม	3.47	0.08	0.28
8. ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว	2.93	0.11	0.32
รวม			3.62

จากตารางพบว่า มาตรฐานที่ผู้ประกอบการเห็นว่าดีมาก เรียงลำดับดังนี้ 1. ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านที่พัก ด้านส่งเสริมการตลาด ด้านการจัดการ ด้านความปลอดภัย ด้านสภาพแวดล้อม และด้านมูลค่าเพิ่ม อยู่ในระดับดีมากส่วนมาตรฐานที่ผู้ประกอบการเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว

ตารางที่ 44 แสดงถึงความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคของนักท่องเที่ยวแบบ Home Stay

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่พบ	4	23.53
พบ	13	76.47
ผู้ที่ไม่ตอบ	-	-
รวม	17	100.00

จากตารางพบว่า พบปัญหาคิดเป็นร้อยละ 76.47 ไม่พบปัญหาคิดเป็นร้อยละ 23.53

ในสรุปความคิดเห็นของผู้ประกอบการจากข้อมูลการวิจัยพบว่ามีปัญหาอุปสรรคด้านจัดการที่พัก Home Stay ค่าบลดปลายโพงพางที่ควรต้องปรับปรุงมีดังต่อไปนี้

1. ด้านการสนับสนุนภาครัฐขาดการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล
2. ด้านการจัดการ การกระจายนักท่องเที่ยวไม่ทั่วถึง
3. ด้านบริการน้ำมันมีราคาแพงมากขึ้นทำให้ค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากต้องใช้เรือในการขนส่งและท่องเที่ยว
4. นักท่องเที่ยวที่จะมาเข้าพักน้อยลงจากเดิม มีการแข่งขันมากขึ้นและบ้านพักในจังหวัดเปิดให้บริการนักท่องเที่ยวมากขึ้นทำให้นักท่องเที่ยวได้เลือกไปพักที่อื่น
5. เรื่องขยะในลำคลองมีจำนวนมากทำให้สิ่งแวดล้อมเสียไป
6. นักท่องเที่ยวบางส่วนมาคูดึงห้อยแล้วเดินทางกลับไม่พักค้าง
7. น้ำลำคลองแห้งจะทำให้เดินทางไม่สะดวก
8. การจัดการเป็นแบบส่วนตัวมีการบริหารจัดการ อยู่ที่ประชาชนชมรมฯ

ตารางที่ 45 ความเห็นของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการบ้านพัก Home Stay ต่อคุณภาพมาตรฐาน ทั้ง 8 ด้าน

ความเห็นของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ	ระดับความเห็น					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1. ด้านที่พัก						
1.1 ความมั่นคงของ โครงสร้างบ้านพัก Home Stay	30	62	11	0	0	4.18
1.2 บ้านพักที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวกและแสงสว่างส่องเข้าถึง	24	43	34	2	0	3.86
1.3 บ้านพักไม่มีกลิ่นอับ	21	36	38	2	2	3.73
1.4 บ้านพักที่มีหลังคาที่สามารถกันฝนได้	25	50	25	1	2	3.98
1.5 บ้านพักมีที่นอนที่สบายและเครื่องนอนที่สะอาดปลอดภัย	20	57	23	2	0	3.93
1.6 บ้านพักมีห้องอาบน้ำและส้วมที่สะอาด	20	59	21	3	0	3.93
1.7 บ้านพักมีการเปลี่ยนผ้าปูที่นอนและอุปกรณ์สำหรับการนอนทุกครั้งเมื่อนักท่องเที่ยวเข้าพัก	21	49	27	1	0	3.92
1.8 บ้านพักมีการจับแมลงที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอยู่เสมอโดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน	6	29	53	11	1	3.28
1.9 บ้านพักมีการดูแลสภาพแวดล้อมและทำความสะอาดบริเวณบ้านพักอยู่เสมอ	17	57	25	3	0	3.86
ค่าเฉลี่ย	20.44	49.11	28.56	2.78	0.33	3.85
2. ด้านอาหารและโภชนาการ						
2.1 รสชาติของอาหารและชนิดของอาหารมีการปรุงมาอย่างดี	26	45	14	1	0	4.12
2.2 ภาชนะที่ใส่อาหารและเครื่องคั้นสะอาดและปลอดภัย	22	46	17	1	0	4.03
2.3 ห้องครัวอยู่ในสภาพที่สะอาด ไม่มีกลิ่น	17	41	22	2	0	3.89

ความเห็นของนักท่องเที่ยวและ ผู้ประกอบการ	ระดับความเห็น					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อยที่ สุด	
2.4 อุปกรณ์และเครื่องปรุงอาหารที่ใช้ใน ห้องครัวสะอาดถูกสุขลักษณะ	11	47	23	1	0	3.83
2.5 มีน้ำดื่มและน้ำใช้ที่สะอาดปลอดภัย	16	48	20	2	0	3.91
2.6 มีร้านอาหารในชุมชนคอยบริการ นักท่องเที่ยว	10	25	31	16	4	3.24
ค่าเฉลี่ย	17.00	42.00	21.17	3.83	0.67	3.84
3. ด้านความปลอดภัย						
3.1 บ้านพักมีการจัดเวรยามดูแล ความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว	5	27	53	10	1	3.26
3.2 มีเครื่องมือสื่อสารที่สามารถติดต่อ เจ้าหน้าที่เมื่อเกิดเหตุร้ายหรือนักท่องเที่ยว เจ็บป่วย	11	35	36	14	1	3.42
3.3 มีการเตรียมความพร้อมใน การปฐมพยาบาลเบื้องต้นและเตรียมยาไว้ บริการนักท่องเที่ยว	5	28	51	12	1	3.25
3.4 มีการฝึกเตือนนักท่องเที่ยวกับ การเก็บรักษาทรัพย์สิน	8	41	33	13	3	3.39
3.5 มีการดูแลความปลอดภัยของที่พัก อยู่เสมอ	5	49	33	12	1	3.45
ค่าเฉลี่ย	6.80	36.00	41.20	12.20	1.40	3.35
4. ด้านการจัดการ						
4.1 การจัดการที่พัก Home Stay มีการกำหนด ข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้ เกิดปัญหากับชุมชน	7	39	38	13	0	3.41
4.2 มีระบบการจองล่วงหน้า การให้คำแนะนำ การติดต่อ และลงทะเบียนเข้าพักของ นักท่องเที่ยว	9	56	31	2	1	3.81

ความเห็นของนักท่องเที่ยงและ ผู้ประกอบการ	ระดับความเห็น					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อยที่ สุด	
4.3 มีรายละเอียดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายค่าบริการ ให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ	11	52	27	8	0	3.67
4.4 มีข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยว อย่างละเอียดให้นักท่องเที่ยวเลือกได้	9	44	32	11	3	3.45
4.5 ความรู้ความสามารถของมัคคุเทศก์ ในระหว่างการนำเที่ยว	5	26	55	10	2	3.22
ค่าเฉลี่ย	8.20	43.40	36.60	8.80	1.20	3.51
5. ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว						
5.1 มีกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชน ที่จัดขึ้นอย่างเหมาะสม	14	38	40	7	2	3.54
5.2 มีกิจกรรมฝึกหัดให้นักท่องเที่ยวร่วมกับ ชุมชน	4	19	52	22	2	3.01
5.3 มีกิจกรรมต้อนรับนักท่องเที่ยว ตามประเพณีของท้องถิ่น	5	15	47	27	6	2.86
5.4 มีกิจกรรมบันเทิงให้นักท่องเที่ยวเลือก ด้วยในช่วงเวลาที่เหมาะสม	5	14	38	35	6	2.77
5.5 มีกิจกรรมท่องเที่ยวที่ไม่ทำลาย สิ่งแวดล้อม	12	32	41	13	2	3.39
5.6 มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ ระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าของบ้าน	7	33	4	13	4	3.26
ค่าเฉลี่ย	7.83	25.17	43.67	19.50	3.67	3.14
6. ด้านสภาพแวดล้อม						
6.1 บริเวณใกล้เคียงที่พักมีแหล่งท่องเที่ยว ที่สำคัญที่ทำให้ท่านประทับใจ	16	50	31	5	0	3.75
6.2 มีการควบคุมดูแลสภาพแวดล้อม ในแหล่งท่องเที่ยวอยู่เสมอ	9	40	42	9	2	3.44

ความเห็นของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ	ระดับความเห็น					ค่าเฉลี่ย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
6.3 ที่พักมีสถานพยาบาล ไพรณีย์และ ธนาคารอยู่ไม่ไกลเกินไป	2	12	56	23	6	2.81
6.4 มีการรักษาวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิม ของชุมชนไว้เป็นอย่างดี	12	45	34	9	1	3.57
ค่าเฉลี่ย	9.75	36.75	40.75	11.50	2.25	3.39
7. ด้านมูลค่าเพิ่ม						
7.1 มีร้านจำหน่ายสินค้าของที่ระลึกในชุมชน	2	10	55	28	5	2.76
7.2 มีผลิตภัณฑ์จำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว โดยใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นผลิตเป็นของที่ระลึก	3	28	43	24	4	3.02
7.3 ชุมชนได้เผยแพร่วัฒนธรรมของชุมชน ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสและชื่นชม	6	34	41	19	1	3.25
7.4 ชุมชนได้มีการพัฒนาความสามารถ ของบุคลากรในการให้บริการ	6	25	57	11	2	3.22
ค่าเฉลี่ย	4.25	24.25	49.00	20.50	3.00	3.06
8. ด้านส่งเสริมการตลาด						
8.1 มีการจัดทำคู่มือหรือเอกสารการท่องเที่ยว ให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ	5	30	39	25	4	3.07
8.2 มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูล การท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ	3	37	39	22	2	3.17
8.3 มีรายชื่อสถานที่ท่องเที่ยวอยู่ในคู่มือการ ท่องเที่ยวแบบ Home Stay ของการท่องเที่ยว	3	24	47	26	3	2.98
ค่าเฉลี่ย	3.67	30.33	41.67	24.33	3.00	3.07

จากตารางพบว่า

ด้านที่พัก มีค่าเฉลี่ยรวม 3.85 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การให้บริการในด้านที่พักอยู่ในระดับดีมาก

ด้านอาหารและโภชนาการ มีค่าเฉลี่ยรวม 3.84 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การให้บริการในด้านอาหาร
และโภชนาการอยู่ในระดับดีมาก

ด้านความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยรวม 3.35 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การให้บริการในด้านความปลอดภัย
อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการจัดการ มีค่าเฉลี่ยรวม 3.51 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การให้บริการในด้านการจัดการ อยู่ในระดับดีมาก

ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยรวม 3.14 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การให้บริการในด้านกิจกรรมท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยรวม 3.39 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การให้บริการในด้าน สภาพแวดล้อม อยู่ในระดับดีมาก

ด้านมูลค่าเพิ่ม มีค่าเฉลี่ยรวม 3.06 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การให้บริการในด้านมูลค่าเพิ่ม อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านส่งเสริมการตลาด มีค่าเฉลี่ยรวม 3.07 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การให้บริการในด้านส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับปานกลาง

วิเคราะห์ความเห็นของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการบ้านพัก Home Stay ต่อคุณภาพ มาตรฐาน. ทั้ง 8 ด้านดังนี้

ตารางที่ 46 วิเคราะห์ความเห็นของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการทั้ง 8 ด้าน

คุณภาพมาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย (2)	ค่าน้ำหนัก(3)	(2)*(3)
1. ด้านที่พัก	3.85	0.19	0.73
2. ด้านอาหารและโภชนาการ	3.84	0.17	0.65
3. ด้านการจัดการ	3.51	0.14	0.49
4. ด้านสภาพแวดล้อม	3.39	0.06	0.20
5. ด้านความปลอดภัย	3.35	0.22	0.74
6. ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว	3.14	0.11	0.35
7. ด้านส่งเสริมการตลาด	3.07	0.03	0.09
8. ด้านมูลค่าเพิ่ม	3.06	0.08	0.25
รวม			3.50

จากตารางพบว่า มาตรฐานที่นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการเห็นว่าอยู่ในระดับดีมาก เรียงลำดับดังนี้

1. ด้านที่พัก 2. ด้านอาหารและโภชนาการ 3. ด้านการจัดการ 4. ด้านสภาพแวดล้อม

ส่วนมาตรฐานที่นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับดังนี้

1. ด้านความปลอดภัย 2. ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว 3. ด้านส่งเสริมการตลาด 4. ด้านมูลค่าเพิ่ม

บทที่ 5
บทสรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

ในการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ Home Stay ตำบลปลายโพพทาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ Home Stay ของหมู่บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพพทาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม และนำเสนอข้อมูลในการศึกษามาวิเคราะห์เพื่อให้เกิดการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแล้วนำผลการศึกษาไปประเมินมาตรฐานการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาการประกอบธุรกิจแหล่งท่องเที่ยวแบบ Home Stay บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพพทาง ให้มีคุณภาพมาตรฐานด้านที่พัก สัมผัสวิถีชีวิต และวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการประกอบธุรกิจชุมชน แนวทางการแก้ไขปรับปรุงการจัดการท่องเที่ยว หมู่บ้านทรงไทยแบบ Home Stay ในหมู่บ้านตำบลปลายโพพทาง

การสำรวจความคิดเห็นนักท่องเที่ยวตามแบบสอบถาม

จากผลการสำรวจระบบการท่องเที่ยวของหมู่บ้านทรงไทยแบบ Home Stay ตำบลปลายโพพทาง พบว่าเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีอายุระหว่าง 21-40 ปี ส่วนมากมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท มีรายได้ระหว่าง 10,000-30,000 บาท มีอาชีพรับราชการและพนักงานของรัฐ การท่องเที่ยวปีละ 2-5 ครั้งนิยมเดินทางเป็นกลุ่มมากกว่า 5 คน ปัจจัยสำคัญในเส้นทางท่องเที่ยวอยู่ที่สถานที่ท่องเที่ยวเป็นสำคัญ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่เคยมาเที่ยวแบบ Home Stay รู้จักหมู่บ้านตำบลปลายโพพทางจากเพื่อน/ญาติ/คนรู้จักแนะนำ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาเที่ยวเป็นครั้งแรก และเหตุผลที่ทำให้ต้องการมาเที่ยวอีกครั้งในเรื่องการรักษาสภาพแวดล้อมความเป็นชุมชนบ้านทรงไทยและวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่นและวิถีชีวิตของชุมชน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นว่าค่าใช้จ่ายค่าบริการในการท่องเที่ยวเหมาะสมกับราคา แต่มีส่วนหนึ่งต้องการให้ราคาลดลงจากเดิม จะเห็นได้ว่าควรที่จะต้องปรับปรุงคุณภาพมาตรฐานการบริการให้นักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับราคามากยิ่งขึ้น นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่พบปัญหาในด้านการให้บริการ

นักท่องเที่ยวยังมีความคิดเห็นที่ได้รับจากการให้บริการตามกรอบดัชนีชี้วัดคุณภาพมาตรฐานโฮมสเตย์ที่ใช้เป็นแนวทางในการประเมิน ประกอบด้วยมาตรฐาน 8 ด้าน 43 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. ด้านที่พัก อยู่ในระดับดีมาก (3.57)
2. ด้านอาหารและโภชนาการ อยู่ในระดับดีมาก (3.84)
3. ด้านความปลอดภัย อยู่ในระดับปานกลาง (3.29)

4. ด้านการจัดการ อยู่ในระดับดีมาก	(3.48)
5. ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง	(3.18)
6. ด้านสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง	(3.36)
7. ด้านมูลค่าเพิ่ม อยู่ในระดับปานกลาง	(2.98)
8. ด้านส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับปานกลาง	(2.93)

สรุป ในภาพรวมความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเห็นว่าคุณภาพมาตรฐานการท่องเที่ยวรวม 8 ด้านของที่พัก Home Stay ตำบลปลายโพงพาง อยู่ในระดับดีมาก (3.47)

สรุปความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวจากข้อมูลการวิจัยพบว่ามีปัญหาด้านการจัดการที่พัก Home Stay ตำบลปลายโพงพางที่เห็นควรต้องแก้ไขปรับปรุงสรุปเรียงตามลำดับ ดังนี้

1. ห้องน้ำไม่เพียงพอ
2. ห้องน้ำปิดเปิดไม่สะดวก
3. ขยะในพื้นที่รวมทั้งในลำคลอง
4. ควรให้มีการส่งเสริมปลูกต้นลำพูตามลำคลองเพิ่มมากขึ้น
5. การบริการไม่ทั่วถึง มีบุคลากรน้อย
6. แผนที่เดินทางไม่ชัดเจน ทำให้เข้าถึงที่ท่องเที่ยวไม่สะดวก
7. การติดต่อสื่อสารลำบาก มีเจ้าหน้าที่ให้บริการน้อย
8. การบริการไม่ตรงต่อเวลา
9. เจ้าบ้านไม่ทราบนักท่องเที่ยวจะมาพัก
10. หมอนมิกกลิ่นอับ
11. ที่พักฝนตกจะรั่ว

การสำรวจความคิดเห็นของผู้ประกอบการบ้านพัก Home Stay ตามแบบสอบถาม

ผู้ประกอบการบ้านพัก Home Stay จากผลสำรวจพบว่าเป็นกลุ่มผู้ประกอบการส่วนใหญ่ที่พบเป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท มีอาชีพเกษตรกร บ้านพักผู้ประกอบการสามารถรับนักท่องเที่ยวได้ 6-10 คน เหตุผลที่ผู้ประกอบการต้องการเข้าร่วมประกอบการบ้านพักแบบ Home Stay เพื่อต้องการให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ระยะเวลาการเข้าร่วมประกอบการส่วนใหญ่ 4 ปีขึ้นไป มีการดำเนินการปรับปรุงที่พัก โดยมีการจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องใช้ภายในบ้าน และปรับปรุงห้องน้ำและสุขภัณฑ์ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรจัดการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐาน เพื่อจะได้มีนักท่องเที่ยวมากขึ้นและจะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นตามไปด้วย

การจัดการที่พัก Home Stay มีการรวมกลุ่มผู้ประกอบการเป็นชมรมให้สมาชิกชมรมมีส่วนร่วมในชมรมอยู่ในระดับน้อย ข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยวไม่มี การจัดการที่พักมีการจองล่วงหน้า มีการกำหนดรายละเอียดค่าใช้จ่ายค่าบริการให้นักท่องเที่ยว มีข้อมูลข่าวสารของการท่องเที่ยวผู้ประกอบการท่องเที่ยวแบบ Home Stay ถือเป็นการสร้างรายได้เป็นอาชีพรองจากอาชีพเดิม จำนวนผู้ให้บริการนำนักท่องเที่ยวเที่ยวพหุ ทักษะความรู้ผู้นำเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง มีร้านขายของที่ระลึกอยู่ในสถานที่ท่องเที่ยว คุณภาพราคาของสินค้าอยู่ในระดับปานกลาง มีผลิตภัณฑ์โดยชาวบ้านผลิตจำหน่าย ให้นักท่องเที่ยวมีการเผยแพร่วัฒนธรรมในชุมชน มีการพัฒนาบุคลากรในชุมชน การส่งเสริมการตลาดชมรมได้มีการจัดทำคู่มือเอกสารการท่องเที่ยว มีการประชาสัมพันธ์ รวมทั้งมีชื่อสถานที่ท่องเที่ยวอยู่ในคู่มือการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ผู้ประกอบการบ้านพักแบบ Home Stay มีความคิดเห็นที่ได้ให้บริการต่อนักท่องเที่ยวตามกรอบดัชนีชี้วัดคุณภาพมาตรฐาน Home Stay ที่ใช้เป็นแนวทางประเมิน ประกอบด้วยมาตรฐาน 8 ด้าน 43 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. ด้านที่พัก อยู่ในระดับดีมาก (3.78)
2. ด้านอาหารและโภชนาการ อยู่ในระดับดีมาก (3.83)
3. ด้านความปลอดภัย อยู่ในระดับดีมาก (3.67)
4. ด้านการจัดการ อยู่ในระดับดีมาก (3.68)
5. ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง (2.98)
6. ด้านสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับดีมาก (3.59)
7. ด้านมูลค่าเพิ่ม อยู่ในระดับดีมาก (3.47)
8. ด้านส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับดีมาก (3.78)

สรุป ในภาพรวมความคิดเห็นของผู้ประกอบการเห็นว่าคุณภาพมาตรฐานการท่องเที่ยวรวม 8 ด้านของที่พัก Home Stay ค่าบปลายโพงทางอยู่ใน ระดับดีมาก (3.62)

ความคิดเห็นของผู้ประกอบการจากข้อมูลการวิจัยพบว่ามีปัญหาอุปสรรคด้านจัดการที่พัก Home Stay ค่าบปลายโพงทางที่ควรต้องปรับปรุงมีดังต่อไปนี้

1. ด้านการสนับสนุนภาครัฐขาดการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล
2. ด้านการจัดการ การกระจายนักท่องเที่ยวไม่ทั่วถึง
3. ด้านบริการน้ำมันมีราคาแพงมากขึ้นทำให้ค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากต้องใช้เรือในการขนส่งและท่องเที่ยว
4. นักท่องเที่ยวที่จะมาเข้าพักน้อยลงจากเดิม มีการแข่งขันมากขึ้นและบ้านพักในจังหวัดเปิดให้บริการนักท่องเที่ยวมากขึ้นทำให้นักท่องเที่ยวได้เลือกไปพักที่อื่น

5. เรื่องขยะในลำคลองมีจำนวนมากทำให้สิ่งแวดล้อมเสียไป
6. นักท่องเที่ยวบางส่วนมาคูดึงห้อยแล้วเดินทางกลับไม่พักค้าง
7. น้ำลำคลองแห้งจะทำให้เดินทางไม่สะดวก
8. การจัดการเป็นแบบส่วนตัวมีการบริหารจัดการ อยู่ที่ประธานชมรมฯ

สรุป จากผลการวิจัยความคิดเห็นจากนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการเห็นว่าคุณภาพมาตรฐานการท่องเที่ยวของที่พัก Home Stay ตำบลปลายโพงพางอยู่ใน ระดับดีมาก (3.49)

ผลจากการสำรวจปัจจัยที่ส่งผลการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวของหมู่บ้านทรงไทยแบบ Home Stay ตำบลปลายโพงพาง จากการตอบแบบสอบถามนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการและจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง พบว่า

1. ด้านที่พัก

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ย 3.57 อยู่ในระดับดีมาก
 ความคิดเห็นของผู้ประกอบการมีค่าเฉลี่ย 3.78 อยู่ในระดับดีมาก
 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการมีค่าเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกัน ในด้านที่พักอยู่ในระดับดีมากเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง จากการสำรวจความคิดเห็นจากนักท่องเที่ยวพบว่า การแก้ไขปรับปรุงจะมีในเรื่องจำนวนห้องน้ำที่ยังมีไม่เพียงพอ เนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาพักมีจำนวนมาก ห้องน้ำปิดเปิดไม่สะดวก ที่นอนหมอนมิกล้นอับ และที่พับบางแห่งฝนตกจะรั่ว

2. ด้านอาหารและโภชนาการ

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ย 3.84 อยู่ในระดับดีมาก
 ความคิดเห็นของผู้ประกอบการมีค่าเฉลี่ย 3.83 อยู่ในระดับดีมาก
 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ มีค่าเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกันในด้านอาหารและโภชนาการอยู่ในระดับดีมาก เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง การแก้ไขปรับปรุงควรมีร้านอาหารในสถานที่ต้อนรับนักท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ใช้บริการได้สะดวกยิ่งขึ้น

3. ด้านความปลอดภัย

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ย 3.34 อยู่ในระดับปานกลาง
 ความคิดเห็นของผู้ประกอบการมีค่าเฉลี่ย 3.67 อยู่ในระดับดีมาก
 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการมีค่าเฉลี่ยที่ต่างกันพอสมควร ในด้านความปลอดภัยอยู่ในระดับดีมาก ในความเห็นของผู้ประกอบการ แต่ในความเห็นของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรที่จะต้องปรับปรุงในด้านนี้ โดยการแก้ไขปรับปรุงในเรื่อง ความปลอดภัยของการเดินทางเรือ จะต้องมีเครื่องชูชีพให้ นักท่องเที่ยวได้สวมใส่อย่างครบถ้วนทุกคนที่ ร่วมเดินทางท่องเที่ยวทางเรือ ควรที่จะมีระบบสื่อสารที่ทันสมัยให้บริการต่อนักท่องเที่ยวในวันหยุด ควรมีพยาบาลมาคอยอำนวยความสะดวกหรืออาจมีตู้ยาในพื้นที่ ให้นักท่องเที่ยวได้เห็นและสามารถ ใช้บริการได้อย่างสะดวก

4. ด้านการจัดการ

ความเห็นของนักท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ย 3.48 อยู่ในระดับดีมาก

ความเห็นของผู้ประกอบการมีค่าเฉลี่ย 3.68 อยู่ในระดับดีมาก

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการมีค่าเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกันในด้านการ จัดการอยู่ในระดับดีมาก แต่มีข้อสังเกตว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่าของดีมาก เห็นควรที่จะต้องมีการปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น ในเรื่องการจัดการรูปแบบชมรมฯ ควรที่จะจ้างเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้บริการต่อนักท่องเที่ยวให้เพียงพอ ในส่วนของที่จอดรถสำหรับนักท่องเที่ยว นั้น ควรที่จะให้มีการปรับปรุงให้เหมาะสมสะดวกยิ่งขึ้น หากนักท่องเที่ยวจำนวนมากจะทำให้เกิดความแออัดในพื้นที่ ระบบการจองที่พักล่วงหน้าลงทะเลเบียนโดยใช้ระบบการโทรจองและโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากของชมรมฯ ในส่วนนี้อาจมีปัญหาว่าจะมีการจองทางโทรศัพท์แต่ไม่ยอมโอนเงินมาให้ บางครั้งนักท่องเที่ยว เกิดเปลี่ยนใจไม่มาพักตามที่จองไว้ ทำให้เกิดความเสียหายในเรื่องการจัดเตรียมอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว ดังนั้นระบบการจองที่พักล่วงหน้าจะต้องมีการโอนเงินบางส่วนมาชำระเพื่อเป็นหลักประกันส่วนหนึ่ง ในด้านการจัดการให้เกิดความคล่องตัวยิ่งขึ้น ส่วนเรื่องกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวอาจมีปัญหา ในเรื่องช่วงมาพักหากเกิดฝนตกก็จะทำให้โปรแกรมการท่องเที่ยวจะต้องเปลี่ยนแปลงไปได้ โดยไม่สามารถคาดการณ์ไว้ล่วงหน้า ควรจะต้องมีการเตรียมการรองรับสถานการณ์ดังกล่าวให้เหมาะสม และสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในการเลือกทำกิจกรรมดังกล่าว ผู้นำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ควรเป็นคนในท้องถิ่น และได้รับการอบรมด้านความรู้ที่ทันสมัยต่อสภาวะแวดล้อมในปัจจุบัน และมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

5. ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ย 3.18 อยู่ในระดับปานกลาง

ความคิดเห็นของผู้ประกอบการมีค่าเฉลี่ย 2.93 อยู่ในระดับปานกลาง

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการมีค่าเฉลี่ยที่ใกล้เคียงกันในด้านนี้ อยู่ในระดับปานกลางเห็นควรที่จะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นคงจะต้องมีการเพิ่มกิจกรรม ในด้านนี้ให้เพิ่มมากขึ้น ควรที่จะจัดทำกิจกรรมท่องเที่ยวตามสภาพพื้นที่โดยชุมชนร่วมกับจัดขึ้น

ซึ่งเกิดจากการร่วมมือของชุมชนจะทำให้กิจกรรมมีความเหมาะสมและยั่งยืน สามารถทำให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น โดยกิจกรรมที่จัดขึ้นจะต้องเป็นกิจกรรมที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ มีการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชนและชาวบ้านในพื้นที่

6. ด้านสภาพแวดล้อม

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ย 3.36 อยู่ในระดับปานกลาง

ความคิดเห็นของผู้ประกอบการมีค่าเฉลี่ย 3.59 อยู่ในระดับดีมาก

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการมีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันในด้านนี้ ความเห็นของผู้ประกอบการอยู่ในระดับดีมาก แต่ของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง เห็นควรที่จะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องของการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวร่วมกันในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว โดยหน่วยงานราชการจะต้องเป็นผู้ริเริ่มให้มีการรักษาสภาพแวดล้อมในลำคลอง โดยการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์รักษาสภาพแวดล้อมในลำคลอง และแหล่งท่องเที่ยวให้สะอาด ลำคลองลดน้อยลงและหมดไปก็จะเป็นการอนุรักษ์ลำคลองให้มีความสวยงามเป็นที่น่าชื่นชมของนักท่องเที่ยว การปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวควรที่จะต้องมีการอนุรักษ์รักษาสภาพแวดล้อมเดิมของชุมชน ไม่ควรที่จะมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโดยให้อารยธรรมและวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาทำให้สิ่งที่มีอยู่เดิมนั้นเสื่อมสลายไป การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงควรที่จะเป็นแบบวัฒนธรรมดั้งเดิมที่มีอยู่ในพื้นที่

7. ด้านมูลค่าเพิ่ม

ความเห็นของนักท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ย 2.98 อยู่ในระดับปานกลาง

ความเห็นของผู้ประกอบการมีค่าเฉลี่ย 3.47 อยู่ในระดับดีมาก

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการมีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันมากในด้านนี้ ความเห็นของผู้ประกอบการอยู่ในระดับดีมาก แต่ของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง เห็นควรที่จะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องของการจัดให้มีร้านค้าของชุมชน เป็นจุดจำหน่ายสินค้าของที่ระลึก โดยเฉพาะสินค้า OTOP ภายในจังหวัด เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ซื้อเป็นของที่ระลึก โดยใช้วัสดุหรือวัตถุดิบที่มีในชุมชนเป็นหลัก เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์สินค้าที่มีคุณภาพของจังหวัดให้เป็นที่แพร่หลายมากยิ่งขึ้น

8. ส่งเสริมการตลาด

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ย 2.93 อยู่ในระดับปานกลาง

ความคิดเห็นของผู้ประกอบการมีค่าเฉลี่ย 3.78 อยู่ในระดับดีมาก

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการมีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันมากในด้านนี้ ความเห็นของผู้ประกอบการอยู่ในระดับดีมาก แต่นักท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลางเห็นควรที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขในเรื่องของการจัดทำคู่มือหรือแผ่นพับ เอกสารคู่มือการท่องเที่ยวในเรื่องของกิจกรรม

การท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายการติดต่อรวมทั้งแผนที่นำทางที่ชัดเจน ส่วนของการเดินทางมาท่องเที่ยวในตำบลปลายโพรงพางนั้น ประกอบด้วย เส้นทางการเดินทางและป้ายบอกเส้นทางมีจำนวนน้อยเกินไป ควรเพิ่มป้ายประชาสัมพันธ์บอกเส้นทางจุดที่สำคัญ มีหมายเลขโทรศัพท์ที่ให้นักท่องเที่ยวสามารถติดต่อได้สะดวกในการเดินทางเข้าหมู่บ้านของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาครั้งแรกเป็นส่วนใหญ่จะได้รับความสะดวกการประชาสัมพันธ์ควรมีความทันสมัย เช่น การติดต่อสื่อสารควรที่จะมีช่องทางผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในการค้นหาข้อมูลข่าวสาร และติดต่อได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น

9. ด้านผู้นำ

ผู้นำกลุ่ม หมายถึงประธานกรรมการบริหารงานของชมรมอนุรักษ์ หมู่บ้านท่องเที่ยวบ้านทรงไทยตำบลปลายโพรงพาง นายธวัช บุญพัก ปัจจุบันดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสงคราม เป็นผู้มีความสำคัญ เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ Home Stay ตำบลปลายโพรงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม นับตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจัดการท่องเที่ยวหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพรงพาง เป็นผู้ที่มีความมีความสูงในการชักชวนชาวบ้านริเริ่มจัดตั้งหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทำงานด้วยความเสียสละ ตั้งใจจริง ทำจริง เป็นผู้นำที่มีความเข้มแข็ง มีความสามารถโดดเด่น มีทักษะในการสื่อสารเป็นที่ยอมรับของชาวบ้านและเพื่อนผู้นำในตำบลใกล้เคียง สามารถเป็นแกนในการใช้เวทีประชาคมหมู่บ้าน/ตำบล ในการระดมความร่วมมือของประชาชนในการพัฒนาด้านต่างๆ ของชุมชนอย่างต่อเนื่อง เป็นผู้นำที่มีการเรียนรู้และปรับตัวในการทำงาน มีการเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ทำให้เห็นความเข้มแข็งของชุมชนตำบลปลายโพรงพางในการบริหารจัดการชุมชนของตนเอง

จากการศึกษาพบว่าผู้นำกลุ่มปัจจุบันเป็นประธานกรรมการบริหารงานชมรมอนุรักษ์หมู่บ้านท่องเที่ยวบ้านทรงไทยตำบลปลายโพรงพาง มีความสามารถในการริเริ่มในการสร้างตำบลปลายโพรงพางเป็นตำบลต้นแบบในด้านการจัดการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และในปัจจุบันการดำเนินงานของชมรมอนุรักษ์หมู่บ้านท่องเที่ยวบ้านทรงไทย ตำบลปลายโพรงพาง เป็นการรวมกลุ่มองค์กรโครงสร้างแบบหลวม (Losse Structure) ซึ่งจากเดิมมีการตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดการท่องเที่ยว ตามข้อบังคับตำบลว่าด้วยการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตำบลปลายโพรงพาง พ.ศ. 2542 บริหารงานมาในช่วงระยะเวลาปี 2542 - 2543 และได้มีการเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการโดยชมรมอนุรักษ์หมู่บ้านท่องเที่ยวบ้านทรงไทย ตำบลปลายโพรงพาง และชมรมได้มีระเบียบข้อบังคับ ลงวันที่ 25 เมษายน 2543 เป็นแนวทางในการบริหารจากข้อมูลจากการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ในพื้นที่พบว่า การดำเนินงานของชมรมมิได้นำข้อบังคับของชมรมมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติแต่อย่างใด จึงเห็นได้ว่ารูปแบบการจัดการขององค์กรดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงไป

ดังนั้นจากข้อมูลดังกล่าวทำให้เห็นได้ว่าผู้นำกลุ่มมีความสัมพันธ์โดยตรง กับผลสำเร็จหรือล้มเหลวในการดำเนินงานจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ Home Stay ตำบลปลายโพรงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม บทบาทและคุณสมบัติส่วนตัวของผู้นำกลุ่มเป็นปัจจัยที่มีส่วนกำหนดความสำเร็จในการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ Home Stay

10. การสนับสนุนภาครัฐ

การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ Home Stay ตำบลปลายโพรงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม นับตั้งแต่เริ่มจัดตั้งและดำเนินกิจกรรมโดยชมรมอนุรักษ์หมู่บ้านท่องเที่ยวบ้านทรงไทย ตำบลปลายโพรงพาง ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐเป็นการสนับสนุนในภาพรวมของการท่องเที่ยว ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ Home Stay ตำบลปลายโพรงพาง จากการศึกษาข้างต้นมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวดังกล่าว ดังนี้

1. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เป็นผู้จัดทำเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยได้กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว พ.ศ. 2547 - พ.ศ. 2551 ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์
 - 1.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว
 - 1.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว
 - 1.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการ
2. สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นส่วนราชการสังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬามีภารกิจหน้าที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในการพัฒนามาตรฐานการบริหารด้านการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งสนับสนุนการประกอบธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ให้อยู่ในระดับมาตรฐานเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน มีโครงการที่เกี่ยวกับการสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนี้
 - 2.1 โครงการศึกษาความต้องการการบริหารจัดการที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Home stay)
 - 2.2 โครงการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการธุรกิจท่องเที่ยวที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Home stay)
 - 2.3 โครงการจัดทำระบบฐานข้อมูลเพื่อเผยแพร่เกี่ยวกับการจัดทำที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Home stay)
 - 2.4 โครงการสร้างดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดการที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบท (Home stay)

3. จังหวัดสมุทรสงครามมีความเกี่ยวข้องอย่างสำคัญในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในระดับจังหวัดเนื่องจากเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการท่องเที่ยวในระดับจังหวัด โดยกำหนดยุทธศาสตร์และแผนการพัฒนาจังหวัดให้เป็นเมืองศูนย์กลางการพักผ่อนและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทางลำคลอง ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นปีละ 3% รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นปีละ 1.5% โดยมีโครงการที่ส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาการท่องเที่ยวต่างๆ มีแนวทางการบริหารจัดการ (ภาคผนวก)

4. ศูนย์การท่องเที่ยวศึกษาและนันทนาการจังหวัดสมุทรสงคราม จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและข้อมูลที่เกี่ยวข้องพบว่ามีส่วนสนับสนุนการท่องเที่ยวในภาพรวมของจังหวัดมีโครงการที่เกี่ยวกับการสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัด (ภาคผนวก)

5. องค์การบริหารส่วนตำบลปลายโพรงพาง เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เล็กและใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด บทบาทและอำนาจในการตัดสินใจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการกำหนดนโยบายการพัฒนา การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม การวางผังเมือง จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและแบบสอบถามองค์การบริหารส่วนตำบลปลายโพรงพาง ในปัจจุบันมีส่วนสนับสนุนงบประมาณในหมู่บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพรงพางมีจำนวนน้อย จะมีส่วนช่วยสนับสนุนในเรื่องของการประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ให้นักท่องเที่ยวทราบ และโครงการที่จัดทำจะสนับสนุนการท่องเที่ยวในภาพรวมทั้งตำบล (ภาคผนวก)

ดังนั้น จากข้อมูลดังกล่าวทำให้เห็นได้ว่าบทบาทภาครัฐมีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ Home Stay ตำบลปลายโพรงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ความสำเร็จในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากการสรุปผลการศึกษา ทำให้วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ Home Stay ตำบลปลายโพรงพางได้ดังนี้

1. จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ

จากข้อมูลจากการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ในพื้นที่รวมทั้งข้อมูลการรายงานจำนวนนักท่องเที่ยว ตำบลปลายโพรงพาง จากสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งเป็นผู้รวบรวมเก็บข้อมูลพบว่าจำนวน นักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ มีจำนวนลดลงจากปีที่ผ่านมา และข้อมูลจากผู้ประกอบการบ้านพักแบบ Home Stay ส่วนใหญ่พบว่านักท่องเที่ยวลดลงจากการสังเกตการณ์ในพื้นที่พบว่านักท่องเที่ยวมาเป็นจำนวนมาก ในวันหยุดซึ่งเป็นช่วงเทศกาลและวันหยุดเสาร์อาทิตย์ ในส่วนวันธรรมดาจะมีนักท่องเที่ยวมาเป็นจำนวนน้อย สาเหตุที่ทำให้นักท่องเที่ยวน้อยลงเนื่องจาก

1. การรับนักท่องเที่ยวของตำบลปลายโพรงพางในปัจจุบันมีจำนวนจำกัด ในเรื่องที่พักไม่สามารถเพิ่มได้
2. บ้านพักสำหรับนักท่องเที่ยวในจังหวัดเปิดให้บริการนักท่องเที่ยวมากขึ้น ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกที่พักได้สะดวกมากยิ่งขึ้น
3. จังหวัดสมุทรสงครามเป็นจังหวัดที่อยู่ใกล้กรุงเทพฯ ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปกลับได้สะดวกโดยไม่พักค้าง

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ในพื้นที่ที่มีข้อสังเกตพบว่า ในทางตรงกันข้าม บ้านพักประชาชนชมรมฯ ซึ่งเป็นสถานที่ต้อนรับนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะพักบ้านประชาชนชมรมฯ ทำให้บ้านพักประชาชนชมรมมีนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น สาเหตุเนื่องจากการจัดการเข้าพักของนักท่องเที่ยวประชาชนชมรมฯ เป็นผู้บริหารจัดการ ส่วนบ้านพักที่อยู่ไกลออกไปจะได้รับนักท่องเที่ยวน้อยลง ทำให้มีปัญหาในเรื่องของการกระจายนักท่องเที่ยวเข้าพัก ในแต่ละบ้านที่เข้าร่วมโครงการอย่างไม่เสมอภาค

2. รายได้ผู้ประกอบการบ้านพัก Home Stay

จากข้อมูลการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ในพื้นที่ รวมทั้งข้อมูลรายงาน รายได้ของผู้ประกอบการท่องเที่ยวแบบ Home Stay ตำบลปลายโพรงพาง จากสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งเป็นผู้รวบรวมเก็บข้อมูล พบว่ารายได้ของผู้ประกอบการมีรายได้ลดลงเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ตามจำนวนนักท่องเที่ยวที่ลดลง และข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของผู้ประกอบการส่วนใหญ่พบว่า มีรายได้ลดลงเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา สาเหตุที่ทำให้รายได้ลดลงเนื่องจากสาเหตุตามข้อ 1

3. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

จากข้อมูลการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ในพื้นที่พบว่า ข้อมูลสัมภาษณ์ความคิดเห็นจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการจำนวน 86 คน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพมาตรฐาน Home Stay ใช้เป็นกรอบดัชนีชี้วัดคุณภาพมาตรฐาน Home Stay ซึ่งสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้กำหนดประกอบด้วย 8 มาตรฐาน และ 43 ตัวชี้วัด

1. ด้านที่พัก อยู่ในระดับดีมาก	(3.57)
2. ด้านอาหารและโภชนาการ อยู่ในระดับดีมาก	(3.84)
3. ด้านความปลอดภัยอยู่ในระดับปานกลาง	(3.29)
4. ด้านการจัดการ อยู่ในระดับดีมาก	(3.48)
5. ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง	(3.18)
6. ด้านสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง	(3.36)
7. ด้านมูลค่าเพิ่ม อยู่ในระดับปานกลาง	(2.98)
8. ด้านส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับปานกลาง	(2.93)

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการบ้านพักของหมู่บ้านทรงไทยแบบ Home Stay ตำบลปลายโพงพาง ทั้ง 8 ด้านพบว่าอยู่ในระดับ ดีมาก จำนวน 3 ด้านและในระดับปานกลางจำนวน 5 ด้าน จากการสรุปแปลค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 8 ด้านพบว่าอยู่ในระดับ (3.47) อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งเกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ยระดับดีมากอยู่ในระดับค่าเฉลี่ย (3.39-4.19) ทำให้เห็นได้ว่าความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการอยู่ในระดับขั้นต่ำของระดับดีมาก จึงเห็นได้ว่าจะต้องมีการปรับปรุงมาตรฐานในด้านต่างๆ เพิ่มมากขึ้นเพื่อให้มาตรฐานบ้านพักแบบ Home Stay ของหมู่บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพาง เป็นที่พึงพอใจต่อนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

สรุป ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการบ้านพักของหมู่บ้านทรงไทยแบบ Home Stay ตำบลปลายโพงพาง ทั้ง 8 ด้านในภาพรวม อยู่ในระดับ (3.47) อยู่ในระดับดีมาก

4. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา

จากข้อมูลแบบสอบถามผู้ประกอบการ Home Stay ของหมู่บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพาง พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการมีน้อยมาก มีสาเหตุจากปัจจัยต่างๆพอสรุปได้ดังนี้

1. ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุมากอยู่ในระหว่าง 41-50 ปี
2. ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีการศึกษาน้อย ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดที่ระดับประถมศึกษา
3. ผู้ประกอบการมีความต้องการเข้าร่วมจัดการท่องเที่ยวในด้านต่างๆ อยู่ในระดับน้อย
4. ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการมีความคิดเห็นที่ไม่ต้องการเข้าร่วม

ในการจัดการท่องเที่ยว

จากข้อมูลแบบสอบถามและที่ได้ทำการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการ Home Stay ของหมู่บ้านปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกพบว่าระบบการจัดการท่องเที่ยวเป็นในรูปแบบมอญรักษ์หมู่บ้านท่องเที่ยวบ้านทรงไทยปลายโพงพาง มีระเบียบข้อบังคับ ลงวันที่ 25 เมษายน 2543 เป็นแนวทางในการบริหารงานมีคณะกรรมการบริหาร จำนวน 16 คน มีนายธวัช บุญพัค เป็นประธาน นายอุทัย นาคนิ่ม เป็นเหรัญญิก และนางสาวขวัญชีวิน บุญพัคเป็นเลขานุการกรรมการอื่น ๆ ประกอบด้วย เจ้าของบ้านทรงไทยที่รับนักท่องเที่ยว เจ้าของเรือรับนักท่องเที่ยว และเจ้าของเตาตาลเคียงน้ำตาลมะพร้าว ที่นำนักท่องเที่ยวไปศึกษาดูงาน

โครงสร้างการบริหารแบ่งออกเป็น 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 ฝ่ายต้อนรับและบริการนักท่องเที่ยว	นายรัช บุญพลัด
ส่วนที่ 2 ฝ่ายที่พัก Home Stay	นายนิมิต อินทหลวง
ส่วนที่ 3 ฝ่ายอาหารและโรงครัว	นายอุทัย นาคันนัม

โดยสรุปในระเบียบชมรมฯ กำหนดให้มอบรายได้เข้าชมรมโดยคิดจากนักท่องเที่ยวคนละ 20 บาท/คน

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกพบว่าการบริหารงานในรูปชมรมฯ นั้นปัจจุบันมิได้มีการดำเนินการตามข้อบังคับของชมรมฯ แต่อย่างใด การบริหารจัดการ การดำเนินงาน ส่วนใหญ่ดำเนินการโดยประธานชมรมฯ แม้ว่าระเบียบชมรมฯ จะมีกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของฝ่ายต่าง ๆ ไว้แต่ในทางปฏิบัติประธานชมรมฯ จะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการทั้งระบบ ผู้ประกอบการบ้านพักจะมีหน้าที่เพียงรับนักท่องเที่ยวเข้าพักที่บ้านพักเท่านั้น ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ นั้นจะเป็นการบริหารจัดการของประธานชมรม คณะกรรมการจะมีส่วนร่วมน้อยในด้านการบริหารจัดการ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการก็ไม่ชัดเจน ในการดำเนินการ Home Stay ค่าบิลปลายโพงพาง จึงเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการในข้อนี้มีบทบาทจำกัด

การมีส่วนร่วมที่ดีนั้น ต้องให้ความสำคัญแก่กลุ่มบุคคลมากกว่าปัจเจกบุคคล และชุมชนท้องถิ่นจะต้องมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากการสอบถามผู้ประกอบการ Home Stay ของหมู่บ้านทรงไทย ค่าบิลปลายโพงพางแล้ว ปรากฏว่า ยังขาดการมีส่วนร่วมตามแนวความคิดการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ผู้ร่วมประกอบการ Home Stay ส่วนใหญ่แล้วจะไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าว ทำให้การตัดสินใจอยู่ที่ประธานชมรมฯ เพียงผู้เดียว
 2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) การดำเนินการของชมรมฯ ในเรื่องต่าง ๆ ผู้ร่วมประกอบการ Home Stay ส่วนใหญ่จะไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินการ ประธานชมรมฯ จะเป็นผู้ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ และปฏิบัติงานของชมรมฯ เพียงผู้เดียว
 3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) การจัดเก็บรายได้จากนักท่องเที่ยว ประธานชมรมฯ จะเป็นผู้ดำเนินการ ผู้ร่วมประกอบการ Home Stay จะได้รับเพียงค่าที่พักจากนักท่องเที่ยว ส่วนรายได้อื่น ๆ นอกจากที่พักประธานชมรมฯ จะเป็นผู้บริหารจัดการ
 4. การมีส่วนร่วมในการประเมิน (Evaluation) ผู้ร่วมประกอบการ Home Stay มีส่วนร่วมน้อยในเรื่องการติดตามและประเมินผล การพัฒนาการดำเนินการ รวมทั้งการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
- ดังนั้น การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนานั้น จะเห็นได้ว่าการรวมกลุ่มในรูปของชมรมฯ ผู้ประกอบการบ้านพัก Home Stay นั้นมีระเบียบข้อบังคับ แต่ในทางปฏิบัติแล้วมิได้มีการดำเนินการตามข้อบังคับแต่อย่างใด

5. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม

จากข้อมูลการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ในพื้นที่พบว่า

ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. เรื่องของน้ำ และขยะ ในลำคลอง มีขยะเป็นจำนวนมากลอยอยู่ทำให้เกิดมลภาวะในลำคลอง ปัญหามีได้เกิดจากนักท่องเที่ยวแต่อย่างใด ในทางตรงกันข้ามนักท่องเที่ยวจะมีส่วนช่วยผลักดันให้เกิดการอนุรักษ์ลำคลองของชุมชนมากยิ่งขึ้น จะทำให้ชุมชนเกิดการตื่นตัวในเรื่องของการกำจัดขยะ และการทิ้งขยะในลำคลอง รวมทั้งร่วมรณรงค์กำจัดขยะ และให้ชาวบ้านไม่ทิ้งขยะในลำคลอง

2. เรื่องของเสียง เรือที่วิ่งพานักท่องเที่ยวไปชมหิ่งห้อยในช่วงเวลากลางคืน จะทำให้ชาวบ้านซึ่งเป็นชาวสวนได้รับผลกระทบในเรื่องของเสียงเรือ ซึ่งแนวทางในการแก้ไขปัญหากลุ่มผู้ประกอบการก็จะใช้วิธีเก็บเสียงให้เบาลง โดยวิธีใส่ได้กรองที่ท่อเพื่อลดเสียงลงได้ส่วนหนึ่ง อีกด้านหนึ่งผู้ประกอบการเดินเรือ ควรที่จะทำความเข้าใจให้กับชาวบ้านที่อยู่ริมคลอง ให้ความเข้าใจในเรื่องของการเที่ยวชมของนักท่องเที่ยว ซึ่งผู้ประกอบการควรที่จะมีกำหนดเวลาในการพานักท่องเที่ยวชมหิ่งห้อยมิให้คิดจนเกินไป

3. เรื่องของอากาศ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของตำบลปลายโพพาง และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ก็จะไม่มีความกระทบในเรื่องของมลภาวะทางอากาศแต่อย่างใด

4. เรื่องธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตำบลปลายโพพาง จะทำให้เกิดการอนุรักษ์ต้นไม้ในลำคลอง โดยเฉพาะต้นลำพู ซึ่งเป็นต้นไม้ที่หิ่งห้อยเกาะอาศัยอยู่

ผลกระทบต่อสังคม

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะไม่มีผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ ความเป็นอยู่ของชุมชนคงเดิม ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชุมชนไม่มีผลกระทบแต่อย่างใด เพราะเหตุว่า นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมอยู่ในจำนวนจำกัดที่ผู้ประกอบการจะสามารถรับนักท่องเที่ยวได้

ผลกระทบต่อวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตที่ดั้งเดิม ที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาของชุมชน การที่มีนักท่องเที่ยวมาสัมผัส ชื่นชมวัฒนธรรมที่ดั้งเดิม ในท้องถิ่น จะทำให้ชุมชนเกิดการตื่นตัวในการอนุรักษ์ วัฒนธรรมที่ดั้งเดิม ในท้องถิ่นที่ยึดถือปฏิบัติ วัฒนธรรมในท้องถิ่นที่นักท่องเที่ยวได้มาสัมผัสชื่นชม เช่น วัฒนา อาราม อุโบสถที่สวยงาม พระพุทธรูปที่มีความศักดิ์สิทธิ์เป็นที่เคารพนับถือ การดำรงชีวิตของชุมชนในท้องถิ่น การทำบุญใส่บาตร ถือได้ว่าเป็นวัฒนธรรมที่นักท่องเที่ยวต้องการมาสัมผัส ชื่นชมในสิ่งที่ดั้งเดิมต่าง ๆ ในชุมชน ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะเป็นส่วนที่ทำให้ชุมชน เกิดการอนุรักษ์และรักษาวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมต่าง ๆ ไว้

สรุป ความสำเร็จในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ Home Stay

การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ Home Stay ตำบลปลายโพรงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ในภาพรวมของการจัดการท่องเที่ยว

1. ด้านจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ และรายได้ของชุมชน ยังไม่ประสบความสำเร็จ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ มีจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ลดลงจากเดิม การที่มีนักท่องเที่ยวน้อยลงนั้น จะทำให้ผู้ร่วมประกอบการบางราย ขกเลิกการเข้าร่วมโครงการต่อไปได้ในอนาคต รวมทั้งบ้านทรงไทยที่เหลือ 160 หลังคาเรือน ในหมู่บ้านตำบลปลายโพรงพาง จะไม่มีโอกาสเข้าร่วมโครงการเนื่องจากอัตราเพิ่มของนักท่องเที่ยวในปีที่ผ่านมา มีจำนวนลดลงจากเดิม การจัดการท่องเที่ยวแบบ Home Stay ในอนาคต อาจจะเปลี่ยนรูปแบบไปจากเดิม หากไม่เน้นเรื่องการท่องเที่ยว ที่สัมผัสวัฒนธรรมชนบท Home Stay ให้มากยิ่งขึ้น การจัดการท่องเที่ยวอาจจะเป็นรูปของการจัดการที่พักแบบรีสอร์ท ซึ่งนักท่องเที่ยวจะไม่มีโอกาสสัมผัสวัฒนธรรมชนบทแต่อย่างใด
2. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนายังไม่ประสบความสำเร็จ การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการ ในการจัดการมีน้อยมาก บทบาทถูกจำกัดโดยประธานชมรมฯ ซึ่งจะทำให้การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของตำบลปลายโพรงพาง ไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐอย่างจริงจัง การมีส่วนร่วมของชุมชน ถือได้ว่าเป็นพื้นฐานของการพัฒนาที่สำคัญ ที่ภาครัฐจะให้การสนับสนุน รูปแบบการจัดการที่พักแบบ Home Stay ในอนาคตอาจจะต้องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เพราะอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจ อยู่ที่ประธานชมรมเพียงผู้เดียว ควรที่จะให้มีการส่งเสริมในเรื่องของการมีส่วนร่วม ของชุมชนให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมโครงการได้แสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจ
3. ด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวประสบความสำเร็จ จากการสำรวจพบว่าอยู่ในระดับดีมาก แต่มีบางด้านยังคงอยู่ในระดับปานกลาง แต่ก่อนข้างมาทางดีมาก การจัดการที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท ควรที่จะมีการพัฒนาปรับปรุงการให้บริการอย่างต่อเนื่องและตลอดเวลา มีการประเมินผลสรุปปัญหาอุปสรรค เพื่อแก้ไข โดยมีความมาตรฐานการจัดการที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น
4. ด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม ประสบความสำเร็จ จากการสำรวจพบว่าจะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมน้อยมาก มีเรื่องเดียวในเรื่องของเสียงเรือ ที่ให้บริการนักท่องเที่ยวได้ชมหิ่งห้อยในยามค่ำคืน ควรที่จะต้องหาทางปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยพบว่า การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ Home Stay บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ยังมีปัญหาในหลายด้าน ซึ่งจะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไข ผู้ศึกษาได้ประมวลข้อเสนอแนะ จากการศึกษาค้นคว้านี้ เพื่อให้การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ Home Stay บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพาง เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีคุณภาพและประสบความสำเร็จในการพัฒนา ดังนี้

ด้านการจัดการ

1. ด้านที่พัก ควรต้องมีการปรับปรุงในเรื่องสถานที่พักต้องสะอาด ที่นอนและหมอนต้องไม่มีกลิ่นอับ และมีจำนวนห้องน้ำให้เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว
2. ด้านอาหารและโภชนาการ ควรต้องมีการปรับปรุงให้มีร้านอาหารในชุมชนคอยให้บริการแก่นักท่องเที่ยว อุปกรณ์ที่ใช้ปรุงอาหารในครัวต้องสะอาดถูกสุขลักษณะปลอดภัย
3. ด้านความปลอดภัย ควรต้องมีการปรับปรุงความปลอดภัยในการเดินทางเรือ โดยจะต้องมีเครื่องชูชีพให้นักท่องเที่ยวทุกคนได้สวมใส่ และสถานที่พักต้องปลอดภัย
4. ด้านการจัดการ ควรต้องมีการปรับปรุงในส่วนของที่จอดรถสำหรับนักท่องเที่ยวให้สะดวกปลอดภัยมากขึ้น ระบบการจองที่พักจะต้องมีความสะดวกในการชำระเงินล่วงหน้า เพื่อเป็นหลักประกันในการเดินทางเข้าพัก การให้บริการต้องตรงต่อเวลา ต้องมีบุคลากรในการให้บริการนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ การจึกรับนักท่องเที่ยวไม่ควรให้ตรงกับการจัดสัมมนาในสถานที่เดียวกัน ส่วนการลงทะเบียนผู้เข้าพัก ควรจัดให้มีการลงทะเบียนนักท่องเที่ยวในรูปแบบการเก็บข้อมูลในแบบที่สะดวกและไม่ยุ่งยาก เพื่อให้ผู้ประกอบการจักได้ทราบข้อมูลของนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการควรได้รับการอบรมให้ความรู้และฝึกฝนทักษะการให้บริการนักท่องเที่ยวอย่างมืออาชีพ
5. ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว ควรต้องมีการปรับปรุงกิจกรรมท่องเที่ยวให้มากขึ้นและเหมาะสมกับเวลา โดยชุมชนร่วมกันจัดขึ้นให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยวกับชาวบ้าน เพื่อสร้างโอกาสให้นักท่องเที่ยว ได้มีโอกาสพักค้างมากยิ่งขึ้น
6. ด้านสภาพแวดล้อม ควรต้องมีการสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวช่วยกันดูแลรักษาสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวช่วยกันทำ จัดขยะในถังขยะลงในถังขยะ และอนุรักษ์รักษาสภาพแวดล้อม
7. ด้านมูลค่าเพิ่ม ควรต้องปรับปรุงในเรื่องการจัดร้านค้าของชุมชน เป็นจุดจำหน่ายของที่ระลึกให้นักท่องเที่ยวได้ซื้อ โดยเฉพาะสินค้า OTOP ของจังหวัดควรมีการจัดจำหน่ายให้มากยิ่งขึ้น
8. ด้านส่งเสริมการตลาด ควรต้องมีการปรับปรุงในด้านการประชาสัมพันธ์ จากแบบสอบถามนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พบว่ารู้จักหมู่บ้านปลายโพงพางจาก เพื่อน/ญาติ/คนรู้จักแนะนำ

ทำให้เห็นว่าการประชาสัมพันธ์ด้านอื่นๆ มีส่วนน้อย เห็นควรให้เพิ่มสื่อการประชาสัมพันธ์ในด้านต่างๆ ให้มากยิ่งขึ้น เช่น จดเว็บไซต์ และสิ่งพิมพ์โฆษณา เพื่อที่นักท่องเที่ยวจะได้ทราบข้อมูลการท่องเที่ยวอย่างสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น ในส่วนป้ายประชาสัมพันธ์บอกเส้นทางเข้าหมู่บ้านควรเพิ่มมากขึ้น

9. ด้านผู้นำ ควรที่จะให้มีการจัดการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชน มีส่วนร่วมในกระบวนการทุกด้าน ในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของชุมชนในท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง โดยผลประโยชน์ที่ได้รับจากการทำ Home Stay ควรจะเกิดแก่สมาชิกทุกคนอย่างทั่วถึง มิใช่เกิดแก่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น

10. ด้านการสนับสนุนภาครัฐ ในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลปายโพงพาง ควรที่จะให้การสนับสนุนหมู่บ้านท่องเที่ยวตำบลปายโพงพางให้มากยิ่งขึ้น ชมรมฯควรที่จะมีการประสานงานการดำเนินการกับองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้มีการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวในส่วนที่ค่อนข้างประมาณในภาพรวมของตำบล เพื่อจัดทำสาธารณูปโภคที่จำเป็นให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกยิ่งขึ้น ในส่วนของศูนย์การท่องเที่ยว และนันทนาการจังหวัด ควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนแนวทางการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ Home Stay ให้มีคุณภาพมาตรฐาน สามารถรักษาเอกลักษณ์ ประเพณี วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป ในส่วนของจังหวัดควรที่จะได้มีการสนับสนุนในส่วนของการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประเพณีของจังหวัดให้มากยิ่งขึ้น และดำเนินการสนับสนุนการเชื่อมโยงธุรกิจชุมชนให้เกิดเครือข่ายการท่องเที่ยวที่กว้างขวางสามารถทำให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวในจังหวัดและพักแรมมากยิ่งขึ้น

เชิงนโยบาย

ภาครัฐควรดำเนินการให้การส่งเสริมและสนับสนุน ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ Home Stay ดังนี้

1. ให้การส่งเสริมและสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่าง ๆ และรักษาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้คงไว้ซึ่งคุณค่าให้นานตลอดไปอย่าให้อาณาเขตและวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาทำให้สิ่งที่มีอยู่เสื่อมสลายไปและให้มีการอนุรักษ์เอกลักษณ์ในทางประวัติศาสตร์
2. ให้ความสำคัญดูแลและควบคุมรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวทั้งด้านอาชญากรรมและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคม
3. ให้จัดสัมมนาและฝึกอบรมหลักการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสำหรับผู้ประกอบการและผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อให้มีความคิดและแนวทางในการปฏิบัติให้บริการอย่างมีคุณภาพ และเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยวไปในทิศทางเดียวกัน
4. ให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนเพื่อเป็นการประสานข้อมูลและความรู้ระหว่างชุมชน

5. ส่งเสริมสนับสนุนองค์กรในระดับท้องถิ่นช่วยบรรณรงค์ชาวบ้านในพื้นที่ในเรื่องการ จัดเก็บขยะในพื้นที่ให้มากขึ้นเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมในลำคลองให้สวยงาม จัดหาที่รองรับขยะให้มาก ยิ่งขึ้นกว่าเดิมที่มีอยู่

6. ส่งเสริมบทบาทขององค์กรในท้องถิ่นให้ดำเนินกิจกรรมด้านบริการการท่องเที่ยว อย่างครบวงจร มีการบำรุงรักษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก และริเริ่มสินค้า ที่ระลึก สินค้าหัตถกรรมท้องถิ่นในการเพิ่มมูลค่าสินค้า ผักอบรมบุคลากรท้องถิ่น โดยการออกแบบ ผลิตภัณฑ์ให้เป็นไปตามความต้องการของตลาด

7. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน ผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่นให้เข้ามา มีบทบาทร่วมมือในการแก้ไข หรือป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

8. จัดทำแผนโฆษณาและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบต่าง ๆ ให้ถึง กลุ่มเป้าหมายที่คาดหมายไว้ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีข้อมูลและความรู้ในการเดินทางมาท่องเที่ยวได้สะดวก ยิ่งขึ้น

9. ส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในพื้นที่ เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ ผลการศึกษาวิจัยจะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาและวิจัยครั้งนี้ ในส่วนของการให้ข้อมูลของผู้ประกอบการและในเรื่องเวลา ของการทำวิจัย มีข้อจำกัดทำให้ผลการวิจัยอาจจะขาดความสมบูรณ์ด้านใดด้านหนึ่ง ซึ่งหากต้องการ ให้การวิจัยมีความสมบูรณ์ ผู้เขียนเห็นว่าควรที่จะมีการวิจัยในส่วนความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ Home Stay

บรรณานุกรม

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบาย การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : รายงานผลการดำเนินงาน
ขั้นสุดท้าย.กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย พิมพ์ครั้งที่ 2.2542

ยาใจ ศรีวิโรจน์และคณะ. รายงานการวิจัยเรื่อง ระบบมาตรฐานคุณภาพการจัดการท่องเที่ยว
ตำบลปลายโพรงทาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม,2545

ยาใจ ศรีวิโรจน์และคณะ. รายงานการวิจัยเรื่องเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนกับการเสริมสร้างความ
เข้มแข็งขององค์กรชุมชน กรณีศึกษาหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตำบลปลายโพรงทาง อำเภออัมพวา
จังหวัดสมุทรสงคราม,2543

ปรมินทร์ แสนประสิทธิ์ พิมพ์เขียว นายธวัช บุญศักดิ์ รูปแบบการจัดการหมู่บ้านการท่องเที่ยว
เชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพรงทาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม,2543

นายเจริญพงษ์ วิญญูอนุรักษ์ ปัจจัยที่มีกำหนดในการประกอบธุรกิจชุมชนศึกษากรณีเฉพาะ
กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จังหวัดเพชรบุรี วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2541

นางสุวิทนา สำเร็จวานิชย์ กระบวนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาเกาะเกร็ด
วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2544

เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักสูตรมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย เรื่องการคัดสรรโฮมสเตย์
มาตรฐานไทย โครงการกำหนดมาตรฐานต้นแบบที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท สำนักงานพัฒนา
การท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา,2547

แบบสอบถามสำหรับการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

แบบ Home Stay ตำบลปลายโพรงทาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ข้อมูลที่ได้รับจากท่านจะนำไปใช้ประกอบการศึกษาเพื่อทราบถึงปัจจัยที่มีส่วนกำหนดความสำเร็จในการประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาการบริหารจัดการท่องเที่ยวแบบ Home Stay บ้านทรงไทยหมู่บ้านปลายโพรงทางให้มีคุณภาพมาตรฐาน Home Stay ต่อไปในอนาคต จึงขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือด้วยดี

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลส่วนบุคคล

1. เพศ

() 1. ชาย

() 2. หญิง

2. อายุ

() 1. ต่ำกว่า 15 ปี

() 5. 41-50 ปี

() 2. 15-20 ปี

() 6. 51-60 ปี

() 3. 21-30 ปี

() 7. 61 ปีขึ้นไป

() 4. 31-40 ปี

3. การศึกษาขั้นสูงสุด

() 1. ประถมศึกษา

() 5. ปริญญาตรี

() 2. มัธยมศึกษา

() 6. ปริญญาโท

() 3. มัธยมปลาย/ปวช.

() 7. อื่น ๆ (ระบุ).....

() 4. อนุปริญญา/ปวส.

4. สถานภาพสมรส

() 1. โสด

() 2. สมรส

() 3. อื่น ๆ (ระบุ).....

5. รายได้ต่อเดือนของท่าน

() 1. ไม่มีรายได้

() 4. 10,001-30,000 บาท

() 2. ต่ำกว่า 5,000 บาท

() 5. 30,001-50,000 บาท

() 3. 5,001 - 10,000 บาท

() 6. 50,001 - ขึ้นไป

6. อาชีพของท่านในปัจจุบัน

() 1. ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

() 5. นักเรียน/นักศึกษา

() 2. พนักงานบริษัทเอกชน

() 6. กิจการส่วนตัว

() 3. แม่บ้าน

() 7. อื่น ๆ (ระบุ).....

() 4. เกษตรกร

ส่วนที่ 2 : สำหรับนักท่องเที่ยว

7. ท่านเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย ปีละ.....ครั้ง
- () 1. 0-1 ครั้ง () 3. 6-9 ครั้ง
() 2. 2-5 ครั้ง () 4. ตั้งแต่ 10 ครั้งขึ้นไป
8. ครั้งนี้ท่านเดินทางมาท่องเที่ยว โดยมีผู้ร่วมเดินทางจำนวน.....ท่าน
- () 1. เดินทางคนเดียว () 3. เดินทางเป็นกลุ่ม 3-5 คน
() 2. เดินทางเป็นกลุ่ม 2 คน () 4. เดินทางเป็นกลุ่มมากกว่า 5 คน (ระบุ).....คน
9. ปัจจัยที่สำคัญที่สุด ที่ท่านเลือกไปท่องเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ คือข้อใด
- () 1. ค่าใช้จ่าย () 2. บุคคลที่จะไปด้วย () 3. เวลา
() 4. ระยะทาง () 5. สถานที่ () 6. เทศกาลท่องเที่ยว
() 7. อื่นๆ ระบุ.....
10. ท่านเคยได้ไปเที่ยว Home Stay ที่ใดมาก่อนหรือไม่
- () 1. เคย ระบุ..... () 2. ไม่เคย
11. ท่านรู้จัก หมู่บ้านปลายโพรงทาง จากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1. ทางทีวี () 2. ทางสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ ป้ายโฆษณา ใบปลิว
() 3. เพื่อน/ญาติ/คนรู้จัก แนะนำ () 4. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
() 5. อื่น ๆ (ระบุ).....
12. ท่านมาเที่ยวที่ หมู่บ้านปลายโพรงทาง จำนวน.....ครั้ง
- () 1. 1 ครั้ง () 3. 3 ครั้ง
() 2. 2 ครั้ง () 4. มากกว่า 3 ครั้ง
13. ท่านมาเที่ยวที่หมู่บ้านปลายโพรงทางอีกครั้ง เพราะสาเหตุใด ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ
- () ด้านราคาและค่าบริการ
() การบริการ/ความเป็นมิตรของเจ้าของบ้านทรงไทย
() การรักษาสภาพแวดล้อมความเป็นชุมชนบ้านทรงไทย
() วัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น และวิถีชีวิตของชุมชน
() อื่นๆ ระบุ.....
14. ค่าใช้จ่ายค่าบริการในการท่องเที่ยวจำนวนเงิน 700 บาท ท่านคิดว่ามีความเหมาะสมหรือไม่
- () 1. เหมาะสม () 2. ไม่เหมาะสม(ตอบข้อ 15)
15. ท่านคิดว่าค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมควรเป็นจำนวนเท่าใด
- () 1. 500- 600 บาท () 2. 800 – 900 บาท
() 3. 901- 1000 บาท () 4. 1001 – 1200 บาท

16. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการด้านต่าง ๆ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องว่างที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด เพียงคำตอบเดียว ในแต่ละข้อ

ความเห็นของนักท่องเที่ยว ที่ได้รับจากการให้บริการ	ระดับความเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<p>1. ด้านที่พัก</p> <p>1. ความมั่นคงของโครงสร้างบ้านพัก Home Stay</p> <p>2. บ้านพักมีอากาศถ่ายเทได้สะดวกและแสงสว่างส่องเข้าถึง</p> <p>3. บ้านพักไม่มีกลิ่นอับ</p> <p>4. บ้านพักที่มีหลังคาที่สามารถกันฝนได้</p> <p>5. บ้านพักมีที่นอนที่สบายตามสภาพชุมชนและเครื่องนอนที่สะอาด</p> <p>6. บ้านพักมีห้องอาบน้ำและส้วมที่สะอาด</p> <p>7. บ้านพักมีการเปลี่ยนผ้าปูที่นอนและอุปกรณ์สำหรับการนอนทุกครั้งเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้าพัก</p> <p>8. บ้านพักมีการจับแมลงที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอยู่เสมอโดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน</p> <p>9. บ้านพักมีการดูแลสภาพแวดล้อมและทำความสะอาดบริเวณบ้านพักอยู่เสมอ</p> <p>2. ด้านอาหารและโภชนาการ</p> <p>1. รสชาติของอาหารและชนิดของอาหารมีการปรุงมาอย่างดี สะอาดและถูกหลักอนามัย</p> <p>2. ภาชนะที่ใส่อาหารและเครื่องคั้นสะอาดและปลอดภัย</p> <p>3. ห้องครัวอยู่ในสภาพที่สะอาด ไม่มีกลิ่น</p> <p>4. อุปกรณ์และเครื่องปรุงอาหารที่ใช้ในห้องครัวสะอาดถูกสุขลักษณะ</p> <p>5. มีน้ำดื่มและน้ำใช้ที่สะอาดปลอดภัย</p> <p>6. มีร้านอาหาร ในชุมชนคอยบริการนักท่องเที่ยว</p>					

ความเห็นของนักท่องเที่ยว ที่ได้รับจากการให้บริการ	ระดับความเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<p>3. ด้านความปลอดภัย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. บ้านพักมีการจัดเวรยามดูแลความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว 2. มีเครื่องมือสื่อสารที่สามารถติดต่อเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดเหตุร้ายหรือนักท่องเที่ยวเจ็บป่วย 3. มีการเตรียมความพร้อมในการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและเตรียมขบวนไว้บริการนักท่องเที่ยว 4. มีการซักเตือนนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเก็บรักษาทรัพย์สิน 5. มีการดูแลรักษาความปลอดภัยของที่พักรักษา <p>4. ด้านการจัดการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การจัดการที่พัก Home Stay มีการกำหนดข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับชุมชน 2. มีระบบการจองล่วงหน้า การให้คำแนะนำ การติดต่อ และลงทะเบียนเข้าพักของนักท่องเที่ยว 3. มีรายละเอียดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายค่าบริการให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ 4. มีข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างละเอียดให้นักท่องเที่ยวเลือกได้ 5. ความรู้ความสามารถของมัคคุเทศก์ในระหว่างการนำเที่ยว <p>5. ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนที่จัดขึ้นอย่างเหมาะสม 2. มีกิจกรรมฝึกหัดให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมกับชุมชน 3. มีกิจกรรมต้อนรับนักท่องเที่ยวตามประเพณีของท้องถิ่น 4. มีกิจกรรมบันเทิงให้นักท่องเที่ยวเลือกดูในช่วงเวลาที่เหมาะสม 5. มีกิจกรรมท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม 6. มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าของบ้าน 					

ความเห็นของนักท่องเที่ยว ที่ได้รับจากการให้บริการ	ระดับความเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<p>6. ด้านสภาพแวดล้อม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. บริเวณใกล้เคียงที่พักมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่ทำให้ท่านประทับใจ 2. มีการควบคุมดูแลสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวอยู่เสมอ 3. ที่พักมีสถานพยาบาล ปรารถนีย์และธนาคารอยู่ไม่ไกลเกินไป 4. มีการรักษาวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของชุมชนไว้เป็นอย่างดี <p>7. ด้านมูลค่าเพิ่ม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีร้านจำหน่ายสินค้าของที่ระลึกในชุมชน 2. มีผลิตภัณฑ์จำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวโดยใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นผลิตเป็นของที่ระลึก 3. ชุมชนได้เผยแพร่วัฒนธรรมของชุมชนให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสและชื่นชม 4. ชุมชนได้มีการพัฒนาความสามารถของบุคลากรในการให้บริการ <p>8. ด้านส่งเสริมการตลาด</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีการจัดทำคู่มือหรือเอกสารการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ 2. มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ 3. มีรายชื่อสถานที่ท่องเที่ยวอยู่ในคู่มือการท่องเที่ยวแบบ Home Stay ของการท่องเที่ยว 					

18. ท่านพบปัญหาในด้านการบริการขณะที่พักอยู่หรือไม่

() 1. ไม่พบ

() 2. พบ ระบุ

19. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการท่องเที่ยวปัญหาในด้านต่าง ๆ

.....

.....

แบบสอบถามสำหรับการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

แบบ Home Stay ตำบลปลายโพรง อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ข้อมูลที่ได้รับจากท่านจะนำไปใช้ประกอบการศึกษาเพื่อทราบถึงปัจจัยที่มีส่วนกำหนดความสำเร็จในการประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบ Home Stay บ้านทรงไทยหมู่บ้านปลายโพรงให้มีคุณภาพมาตรฐาน Home Stay ต่อไปในอนาคต จึงขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือด้วยดี

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลส่วนบุคคล

1. เพศ

() 1. ชาย

() 2. หญิง

2. อายุ

() 1. 21-30 ปี

() 4. 51-60 ปี

() 2. 31-40 ปี

() 5. 61 ปีขึ้นไป

() 3. 41-50 ปี

3. การศึกษาขั้นสูงสุด

() 1. ประถมศึกษา

() 5. ปริญญาตรี

() 2. มัธยมศึกษา

() 6. ปริญญาโท

() 3. มัธยมปลาย/ปวช.

() 7. อื่น ๆ (ระบุ).....

() 4. อนุปริญญา/ปวส.

4. สถานภาพสมรส

() 1. โสด

() 2. สมรส

() 3. อื่น ๆ (ระบุ).....

5. รายได้ต่อเดือนของท่าน (รายได้หลักจากการประกอบอาชีพ)

() 1. ไม่มีรายได้

() 4. 10,001-30,000 บาท

() 2. ต่ำกว่า 5,000 บาท

() 5. 30,001-50,000 บาท

() 3. 5,001 - 10,000 บาท

() 6. 50,001 - ขึ้นไป

6. อาชีพของท่านในปัจจุบัน

() 1. ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

() 5. นักเรียน/นักศึกษา

() 2. พนักงานบริษัทเอกชน

() 6. กิจการส่วนตัว

() 3. แม่บ้าน

() 7. อื่น ๆ (ระบุ).....

() 4. เกษตรกร

ส่วนที่ 2 : สำหรับผู้ประกอบการบ้านพัก Home Stay

1. ท่านมีบ้านพัก Home Stay สามารถรับนักท่องเที่ยวได้จำนวน.....ท่าน

- 1-5 คน 11-15 คน มากกว่า 20 คนขึ้นไป
 6-10 คน 16-20 คน

2. จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการบ้านพักแบบ Home Stay เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อนมีจำนวนเป็นอย่างไร

- มากขึ้น น้อยลง เท่าเดิม

3. ผู้ประกอบการ ได้จัดการท่องเที่ยวแบบ Home Stay โดยถือเป็นการสร้างรายได้เป็นอาชีพ

- อาชีพหลัก อาชีพรอง

4. รายได้จากการท่องเที่ยวแบบ Home Stay เมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อนมีจำนวนเป็นอย่างไร

- มากขึ้น น้อยลง เท่าเดิม

1. ด้านการมีส่วนร่วม

1. เหตุผลทำให้ท่านมาร่วมประกอบการจัดการบ้านพักแบบ Home Stay (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- มีรายได้เพิ่มขึ้น เกิดความร่วมมือในธุรกิจมากยิ่งขึ้น
 ทำให้ชุมชนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก ทำให้เกิดอาชีพเสริม
 อื่น ๆ ระบุ.....

2. ท่านเข้าร่วมประกอบการจัดการบ้านพักแบบ Home Stay เป็นเวลานานเท่าใด

- น้อยกว่า 6 เดือน 6 เดือน - 1 ปี 1 ปี - 2 ปี
 2 ปี - 3 ปี 3 ปี - 4 ปี 4 ปี ขึ้นไป

3. ท่านมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงที่พักของท่านเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยวหรือไม่

- มี (ตอบข้อ 5) ไม่มี

4. ท่านมีการปรับปรุงบ้านพักข้อใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ภายในบ้านพักให้มีความเรียบร้อย
 ห้องอาบน้ำและห้องส้วมให้สะอาด
 อุปกรณ์เครื่องใช้ภายในบ้าน
 ด้านความปลอดภัยต่อผู้มาพัก
 อื่นๆ ระบุ.....

5. ปัจจุบันท่านมีส่วนบริหารการท่องเที่ยวบ้านพัก Home Stay หรือ ไม่

- มี ไม่มี

มีอยู่ใ้ฐานะใด.....

6. ท่านต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวแบบ Home Stay

ต้องการด้านใดบ้าง

ไม่ต้องการ

.....
เหตุผลที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วม

7. การท่องเที่ยวแบบ Home Stay มีความจำเป็นต้องมีการดำเนินการให้เป็นมาตรฐานหรือไม่

จำเป็น เพราะเหตุใด

ไม่จำเป็น เพราะเหตุใด

ทำให้ชุมชนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก

สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย

ชุมชนมีการพัฒนามากขึ้น

ไม่มีส่วนทำให้นักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

ทำให้รายได้เพิ่มมากขึ้นมีนักท่องเที่ยวมากขึ้น

อื่น ๆ ระบุ.....

ทำให้ปัญหาสภาพแวดล้อมได้รับการแก้ไข

ทำให้วัฒนธรรมวิถีชีวิตมีคุณค่ามากขึ้น

อื่น ๆ ระบุ.....

2. ด้านการจัดการ

1. การจัดการที่พัก Home Stay บ้านทรงไทยมีการรวมกลุ่มชาวบ้านในรูปแบบใด

ชมรม

สหกรณ์

อื่น ๆ

เหตุผลประกอบในการรวมกลุ่ม

ข้อดี

ข้อเสีย

1.....

1.....

2.....

2.....

3.....

3.....

2. การจัดการที่พัก Home Stay ชีคหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านหรือไม่

มี ระบุ.....

ไม่มี

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนมีมากน้อยเพียงใด

การมีส่วนร่วมด้าน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก
ราคาที่หักค่าบริการ					
การจัดเจ้าหน้าที่พัก					
การจัดการด้านการรักษาความปลอดภัย					
การรักษาสภาพแวดล้อมชุมชน					
การรักษาวัฒนธรรมของชุมชน					
อื่น ๆ					

4. การจัดการที่พัก Home Stay มีการกำหนดข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้เกิดปัญหากับชุมชนหรือไม่
() มี () ไม่มี

5. ควรมีข้อปฏิบัติเพิ่มเติมสำหรับนักท่องเที่ยวในเรื่องใดบ้าง

- 1.....
- 2.....
- 3.....

6. การจัดการที่พัก Home Stay มีระบบการจองล่วงหน้าและลงทะเบียนการเข้าพักของนักท่องเที่ยว
() มี () ไม่มี

7. โปรดระบุปัญหาในการจองล่วงหน้าและลงทะเบียนเข้าพัก

- 1.....
- 2.....

8. แนวทางในการแก้ไขปัญหาการจองล่วงหน้าและลงทะเบียนเข้าพัก

- 1.....
- 2.....

9. การจัดการที่พัก Home Stay มีการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายค่าบริการให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ
() มี () ไม่มี

10. ค่าใช้จ่ายดังกล่าวได้ระบุไว้อย่างไร.....

11. ท่านคิดว่ามีรายละเอียดครบถ้วนแล้วหรือไม่.....

12. การจัดการที่พัก Home Stay มีข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้เลือกหรือไม่

() มี () ไม่มี

13. ท่านมีวิธีการแจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบอย่างไร.....

14. ผู้นำการท่องเที่ยวมีจำนวนเพียงพอหรือไม่

() เพียงพอ

() ไม่เพียงพอ

15. ผู้นำการท่องเที่ยวมีทักษะให้นักท่องเที่ยวได้สนใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ได้มากน้อยเพียงใด

() มากที่สุด

() มาก

() ปานกลาง

() น้อย

() น้อยที่สุด

3. ด้านมูลค่าเพิ่ม

1. มีร้านขายของที่ระลึกในชุมชนเพียงพอหรือไม่

() มี

() ไม่มี

มีคุณภาพมาตรฐานมากน้อยเพียงใดมีราคาที่เหมาะสมหรือไม่

() มากที่สุด

() มาก

() ปานกลาง

() น้อย

() น้อยที่สุด

มีสินค้า OTOP ในพื้นที่มีคุณภาพราคาเหมาะสมและมีความหลากหลายของสินค้าหรือไม่

() มากที่สุด

() มาก

() ปานกลาง

() น้อย

() น้อยที่สุด

2. มีผลิตภัณฑ์โดยชาวบ้านและใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นผลิตเป็นของที่ระลึกจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว

() มี ระบุ.....

() ไม่มี

- มีประเภทชนิดของที่ระลึก.....

3. ชุมชนได้มีการเผยแพร่วัฒนธรรมของชุมชนให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสและชื่นชมหรือไม่

() มี

() ไม่มี

- วัฒนธรรมอะไรบ้าง.....

- วัฒนธรรมอะไรที่เป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยว.....

- วัฒนธรรมดั้งเดิมที่ควรฟื้นฟูขึ้นมาใหม่.....

4. ชุมชนได้มีการพัฒนาความสามารถของบุคลากรในการให้บริการนักท่องเที่ยวหรือไม่

() มี

() ไม่มี

- พัฒนาศักยภาพด้านใด.....

- พัฒนาด้วยวิธีใด.....

- ผลการพัฒนาส่งผลดีต่อนักท่องเที่ยวอย่างไร.....

4. ด้านส่งเสริมการตลาด

1. ชมรมได้จัดทำคู่มือหรือเอกสารการท่องเที่ยวบ้านทรงไทยแบบ Home Stay ให้แก่นักท่องเที่ยวได้ทราบหรือไม่

() มี ระบุ..... () ไม่มี

มีเอกสารอะไรบ้าง.....

มีข้อควรปรับปรุงเอกสารอย่างไรบ้าง.....

2. ชมรมมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวบ้านทรงไทยแบบ Home Stay หรือไม่

() มี ระบุ..... () ไม่มี

ประชาสัมพันธ์ในรูปแบบใดบ้าง.....

มีการวางแผนเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวหรือไม่.....

ผลการดำเนินการกิจกรรมดังกล่าวเป็นอย่างไร.....

3. การท่องเที่ยวบ้านทรงไทย แบบ Home Stay มีรายชื่อสถานที่ท่องเที่ยวอยู่ในคู่มือการท่องเที่ยวแบบ Home Stay ของการท่องเที่ยว

() มี ระบุ..... () ไม่มี

อยู่ในคู่มือเล่มใดบ้าง

สำหรับผู้ประกอบการที่พัก Home Stay

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ๖ ลงในช่องว่างที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด เพียงคำตอบเดียวในแต่ละข้อ

ความเห็นของผู้ประกอบการบ้านพัก Home Stay ที่ได้ให้บริการคือนักท่องเที่ยว	ระดับความเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านที่พัก 1. ความมั่นคงของโครงสร้างบ้านพัก Home Stay 2. บ้านพักมีอากาศถ่ายเทได้สะดวกและแสงสว่างส่องเข้าถึง 3. บ้านพักไม่มีกลิ่นอับ 4. บ้านพักที่มีหลังคาที่สามารถกันฝนได้ 5. บ้านพักมีที่นอนที่สบายตามสภาพชุมชนและเครื่องนอนที่สะอาด 6. บ้านพักมีห้องอาบน้ำและส้วมที่สะอาด 7. บ้านพักมีการเปลี่ยนผ้าปูที่นอนและอุปกรณ์สำหรับการนอนทุกครั้งเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้าพัก 8. บ้านพักมีการจับแมลงที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอยู่เสมอ โดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน 9. บ้านพักมีการดูแลสภาพแวดล้อมและทำความสะอาดบริเวณบ้านพักอยู่เสมอ					
2. ด้านอาหารและโภชนาการ 1.รสชาติของอาหารและชนิดของอาหารมีการปรุงมาอย่างดี สะอาดและถูกหลักอนามัย 2. ภาชนะที่ใส่อาหารและเครื่องคั้นสะอาดและปลอดภัย 3. ห้องครัวอยู่ในสภาพที่สะอาดไม่มีกลิ่น 4. อุปกรณ์และเครื่องปรุงอาหารที่ใช้ในห้องครัวสะอาดถูกสุขลักษณะ 5. มีน้ำดื่มและน้ำใช้ที่สะอาดปลอดภัย 6. มีร้านอาหารในชุมชนคอยบริการนักท่องเที่ยว					

ความเห็นของผู้ประกอบการบ้านพัก Home Stay ที่ได้ให้บริการต่อนักท่องเที่ยว	ระดับความเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<p>3. ด้านความปลอดภัย</p> <ol style="list-style-type: none">1. บ้านพักมีการจัดเวรยามดูแลความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว2. มีเครื่องมือสื่อสารที่สามารถติดต่อเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดเหตุร้ายหรือนักท่องเที่ยวเจ็บป่วย3. มีการเตรียมความพร้อมในการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและเตรียมยาไว้บริการนักท่องเที่ยว4. มีการเตือนนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเก็บรักษาทรัพย์สิน5. มีการดูแลรักษาความปลอดภัยของที่พักร่วมเสมอ <p>4. ด้านการจัดการ</p> <ol style="list-style-type: none">1. การจัดการที่พัก Home Stay มีการกำหนดข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาที่ชุมชน2. มีระบบการจองล่วงหน้าการให้คำแนะนำ การติดต่อ และลงทะเบียนเข้าพักของนักท่องเที่ยว3. มีรายละเอียดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายค่าบริการให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ4. มีข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างละเอียดให้นักท่องเที่ยวเลือกได้5. ความรู้ความสามารถของมัคคุเทศก์ในระหว่างการนำเที่ยว <p>5. ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว</p> <ol style="list-style-type: none">1. มีกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนที่จัดขึ้นอย่างเหมาะสม2. มีกิจกรรมฝึกหัดให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมกับชุมชน3. มีกิจกรรมต้อนรับนักท่องเที่ยวตามประเพณีของท้องถิ่น4. มีกิจกรรมบันเทิงให้นักท่องเที่ยวเลือกดูในช่วงเวลาที่เหมาะสม5. มีกิจกรรมท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม6. มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าของบ้าน					

ความเห็นผู้ประกอบการบ้านพัก Home Stay ที่ได้ให้บริการต่อนักท่องเที่ยว	ระดับความเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
6. ด้านสภาพแวดล้อม 1. บริเวณใกล้เคียงที่พักมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่ทำให้ท่านประทับใจ 2. มีการควบคุมดูแลสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวอยู่เสมอ 3. ที่พักมีสถานพยาบาล อนามัยและธนาคารอยู่ไม่ไกลเกินไป 4. มีการรักษาวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของชุมชนไว้เป็นอย่างดี 7. ด้านมูลค่าเพิ่ม 1. มีร้านจำหน่ายสินค้าของที่ระลึกในชุมชน 2. มีผลิตภัณฑ์จำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวโดยใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นผลิตเป็นของที่ระลึก 3. ชุมชนได้เผยแพร่วัฒนธรรมของชุมชนให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสและชื่นชม 4. ชุมชนได้มีการพัฒนาความสามารถของบุคลากรในการให้บริการ 8. ด้านส่งเสริมการตลาด 1. มีการจัดทำคู่มือหรือเอกสารการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ 2. มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยว 3. มีรายชื่อสถานที่ท่องเที่ยวอยู่ในคู่มือการท่องเที่ยวแบบ Home Stay ของการท่องเที่ยว					

ท่านคิดว่าปัจจุบันการจัดการท่องเที่ยวแบบ Home Stay ของท่านในพื้นที่มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง

1. ด้านพื้นที่.....
2. ด้านการจัดการ.....
3. ด้านกิจกรรมและกระบวนการ.....
4. ด้านการมีส่วนร่วม.....
5. ด้านการสนับสนุนภาครัฐ.....

แนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรค

.....

.....

เรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบ Home Stay
ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

1. แนวคำถามสำหรับสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน

- 1.1 ประวัติความเป็นมาของของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพาง (เกิดขึ้นเมื่อใด อย่างไร)
- 1.2 สภาพชุมชนในอดีตเป็นอย่างไร ปัจจุบันเป็นอย่างไร (การประกอบอาชีพ ความเป็นอยู่ รายได้)
- 1.3 ปัญหาของชุมชนในอดีตและปัจจุบันเป็นอย่างไร
- 1.4 จำนวนนักท่องเที่ยวเป็นอย่างไร (เปรียบเทียบปีที่ผ่านมา)
- 1.5 สภาพชุมชนและชาวบ้าน (ด้านเศรษฐกิจ) ก่อน/หลังการดำเนินงานของหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพาง
- 1.6 ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ตำบลปลายโพงพาง (การมีส่วนร่วมของชุมชนฯ)
- 1.7 การดำเนินงานหมู่บ้านท่องเที่ยวบ้านทรงไทยแบบ Home Stay มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมหรือไม่อย่างไร

2. แนวคำถามสำหรับสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ภาครัฐและบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง

- 2.1 ในทัศนะของท่านชมรมมีผลการดำเนินงานเป็นอย่างไร
- 2.2 ในทัศนะของท่านชมรมมีการพัฒนาการอย่างไรบ้าง
- 2.3 ลักษณะการสนับสนุนของท่านและหน่วยงานที่มีผลต่อชมรมมีอะไรบ้าง
- 2.4 ในทัศนะของท่านชมรมมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานอย่างไรบ้าง และมีสาเหตุจากอะไร ตลอดจนมีแนวทางแก้ไขอย่างไร
- 2.5 ท่านมีข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาชมรมอย่างไรบ้าง
- 2.6 การดำเนินงานหมู่บ้านท่องเที่ยวบ้านทรงไทยแบบ Home Stay มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมหรือไม่อย่างไร

สถิติจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้
แหล่งท่องเที่ยวบ้านทรงไทยปลายโพงทาง
หมู่ที่ 7 ตำบลปลายโพงทาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
ข้อมูลจากสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม

เดือน / ปี	จำนวนนักท่องเที่ยว (คนไทยและชาวต่างประเทศ)	รายได้ (ยังไม่ได้หักค่าใช้จ่าย)
พ.ค. 2546	ชาวไทย 596 คน	228,040 บาท
	ชาวต่างประเทศ 35 คน	
มิ.ย. 2546	ชาวไทย 106 คน	40,900 บาท
	ชาวต่างประเทศ 4 คน	2,689 บาท
ก.ค. 2546	ชาวไทย 273 คน	99,750 บาท
	ชาวต่างประเทศ 22 คน	5,125 บาท
ส.ค. 2546	ชาวไทย 208 คน	77,050 บาท
	ชาวต่างประเทศ 17 คน	2,136 บาท
ก.ย. 2546	ชาวไทย 436 คน	166,700 บาท
	ชาวต่างประเทศ 58 คน	7,180 บาท
ต.ค. 2546	ชาวไทย 524 คน	178,080 บาท
	ชาวต่างประเทศ 50 คน	
พ.ย. 2546	ชาวไทย 681 คน	282,805 บาท
	ชาวต่างประเทศ 33 คน	
ธ.ค. 2546	ชาวไทย 558 คน	336,250 บาท
	ชาวต่างประเทศ 77 คน	

สถิติจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้
แหล่งท่องเที่ยวบ้านทรงไทยปลายโพงพาง
หมู่ที่ 7 ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
ข้อมูลจากสำนักงานเกษตรจังหวัดสมุทรสงคราม

เดือน / ปี	จำนวนนักท่องเที่ยว (คนไทยและชาวต่างประเทศ)	รายได้ (ยังไม่ได้หักค่าใช้จ่าย)
ม.ค. 2547	ชาวไทย 464 คน	272,700 บาท
	ชาวต่างประเทศ 41 คน	
ก.พ. 2547	ชาวไทย 312 คน	193,065 บาท
	ชาวต่างประเทศ 48 คน	
มี.ค. 2547	ชาวไทย 337 คน	192,550 บาท
	ชาวต่างประเทศ 28 คน	
เม.ย. 2547	ชาวไทย 373 คน	227,200 บาท
	ชาวต่างประเทศ 27 คน	
พ.ค. 2547	ชาวไทย 195 คน	115,450 บาท
มิ.ย. 2547	ชาวไทย 91 คน	41,050 บาท
	ชาวต่างประเทศ 7 คน	
ก.ค. 2547	ชาวไทย 150 คน	45,725 บาท
ส.ค. 2547	ชาวไทย 281 คน	158,191 บาท
	ชาวต่างประเทศ 5 คน	
ก.ย. 2547	ชาวไทย 32 คน	37,000 บาท
	ชาวต่างประเทศ 2 คน	
ต.ค. 2547	ชาวไทย 370 คน	172,640 บาท
	ชาวต่างประเทศ 3 คน	
พ.ย. 2547	ชาวไทย 330 คน	188,870 บาท
ธ.ค. 2547	ชาวไทย 347 คน	236,600 บาท
	ชาวต่างประเทศ 4 คน	

ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสมุทรสงคราม

ยุทธศาสตร์	โครงการ
<p>การพัฒนาให้จังหวัดเป็นศูนย์กลางการพักผ่อนและ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทางลำคลอง</p> <p>1. พัฒนาการท่องเที่ยวทางลำคลอง</p> <p>2. การส่งเสริมการตลาดและประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยว</p> <p>3. การเพิ่มขีดความสามารถของภาคบริการ เพื่อส่งเสริมการจ้างงานและเพิ่มรายได้</p> <p>4. การฟื้นฟูและสร้างสมดุลของการท่องเที่ยว เชิง อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ</p> <p>5. การกำหนดผังเมืองโดยการกำหนดและควบคุม ประเภทและพื้นที่ของ โรงงานอุตสาหกรรม</p>	<p>1.1 โครงการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวทางลำคลอง</p> <p>1.2 โครงการจัดสร้างศูนย์จำลองวิถีชีวิตหิ้งห้อย และธรรมชาติวิทยา</p> <p>2.1 โครงการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม</p> <p>2.2 โครงการการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม</p> <p>2.3 โครงการศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้และออกแบบ ก่อสร้าง (FS/DD.) เพื่อสร้างสถานที่พำนักระยะยาว (Long Stay)</p> <p>2.4 โครงการปรับปรุงเส้นทางเข้าและภูมิทัศน์บริเวณคอนทอยตลอด</p> <p>3.1 โครงการพัฒนานุเคราะห์ด้านการท่องเที่ยว</p> <p>3.2 โครงการพัฒนาผู้ให้บริการและผู้ประกอบการ</p> <p>4.1 โครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูสร้างสมดุลแหล่งท่องเที่ยวคอนทอยตลอด</p> <p>4.2 โครงการปลูกป่าชายเลน</p> <p>4.3 โครงการอนุรักษ์ลำคลอง</p> <p>4.4 โครงการพัฒนาระบบนิเวศ 3 น้ำ</p> <p>5.1 โครงการจัดทำผังเมืองรวมจังหวัดสมุทรสงคราม</p>

**แผนงานโครงการส่งเสริมพัฒนาและอนุรักษ์การท่องเที่ยว
ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการจังหวัดสมุทรสงคราม**

โครงการ	งบประมาณ
1. ก่อสร้างท่าเทียบเรือพร้อมสะพาน	1,298,087.64 บาท
2. ก่อสร้างท่าเทียบเรือพร้อมสะพาน	1,397,940.50 บาท
3. งานขุดลอกคลองปลายโพงพาง	2,296,616.59 บาท
4. งานขุดลอกคลองวัดประดู่	4,992,644.76 บาท
5. การกำจัดขยะมูลฝอยในแม่น้ำลำคลอง	100,000.00 บาท
6. อนุรักษ์หิ้งห้อยและป่าชายคลอง	100,000.00 บาท
7. ปรับปรุงภูมิทัศน์สองฝั่งแม่น้ำลำคลอง	100,000.00 บาท

แผนงานและโครงการอนุรักษ์การท่องเที่ยว
ตำบลปลายโพรง อำเภอมัทพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ที่	โครงการ	วัตถุประสงค์	งบประมาณ
1	ปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในตำบล	- เพื่อให้ถนนและท่าคลองสาธารณะในตำบล ได้รับการพัฒนาและอนุรักษ์ฟื้นฟูให้สวยงาม - เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่อย่างยั่งยืน	200,000.00
2	ปลูกต้นไม้และคายหญ้าสองข้างทางบริเวณถนน	- เพื่อให้ทัศนียภาพของถนนทุกเส้นทางในตำบล มีความร่มรื่นและสวยงาม - เพื่อความร่มรื่นและสนองนโยบายการปลูกต้นไม้และเพิ่มออกซิเจนและคุณภาพชีวิตดีขึ้น	50,000.00
3	พัฒนาคลองสาธารณะ	- เพื่อพัฒนาคลองให้สวยงามเป็นที่ประทับใจแก่นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชม - เพื่อเป็นการอนุรักษ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวทางน้ำ	50,000.00
4	ปรับปรุงบ้านพักส่งเสริมการท่องเที่ยว (Home Stay)	- เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในเรื่องบ้านพัก	200,000.00
5	จัดเรือบริการนักท่องเที่ยว	- เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ชมธรรมชาติทางน้ำของตำบลอย่างทั่วถึง	100,000.00
6	พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและทัศนียภาพของตำบลดึงดูดนักท่องเที่ยว	- เพื่อพัฒนาทัศนียภาพของตำบลให้สวยงาม พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว คือ บ้านเรือนไทย และวิถีชีวิตแบบไทยที่เรียบง่าย	200,000.00
7	จัดศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	- อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในด้านข้อมูลการท่องเที่ยวในตำบล	100,000.00
8	จัดเสื้อชูชีพส่งเสริมการท่องเที่ยวทางน้ำ	- เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความมั่นใจว่าปลอดภัยจากการท่องเที่ยวชมธรรมชาติทางลำน้ำของตำบล	50,000.00
9	จัดกิจกรรมท่องเที่ยวในตำบลระหว่างเดือนมษายน	- ส่งเสริมการท่องเที่ยวในตำบลพร้อมทั้งเป็นการเผยแพร่การอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีที่สำคัญ เช่น วันสงกรานต์	300,000.00

รายชื่อผู้ประกอบการบ้านพัก Home Stay ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ลำดับที่	ชื่อ	ที่อยู่	โทรศัพท์
1.	นายรัช บุญพัก (ประธานชมรมฯ)	6 หมู่ 7 ตำบลปลายโพงพาง	0-3471-7510
2.	คุณสมปอง หุ่มเทียน	16 หมู่ 3 ตำบลปลายโพงพาง	0-3473-2086
3.	นายสมศักดิ์ อินทรวีเชียร	95 หมู่ 4 ตำบลปลายโพงพาง	0-3473-2036
4.	นางทองสุข ชมสมิท	100 หมู่ 6 ตำบลปลายโพงพาง	0-3473-2065
5.	นางเกลิข ปานมา	219 หมู่ 7 ตำบลปลายโพงพาง	0-3476-7337
6.	นางภุมรี สระคง	1 หมู่ 2 ตำบลปลายโพงพาง	0-3473-2666
7.	นางทองคำ กฤษณเสรณี	235 หมู่ 7 ตำบลปลายโพงพาง	0-3471-7512
8.	นางทองดี มาประกอบ	104/2 หมู่ 7 ตำบลปลายโพงพาง	0-3473-2682
9.	คุณอัจฉรา สิงห์จันทร์	234 หมู่ 7 ตำบลปลายโพงพาง	0-3476-7328
10.	นายสำรว นาคพุด	116 หมู่ 7 ตำบลปลายโพงพาง	0-3473-2027
11.	นางอรุณ กลิ่นทอง	118 หมู่ 7 ตำบลปลายโพงพาง	0-3473-2289
12.	นางมะลิ ขศวิปาน	93 หมู่ 7 ตำบลปลายโพงพาง	0-3473-2032
13.	นายสมพงษ์ เมืองสม	60 หมู่ 7 ตำบลปลายโพงพาง	0-3473-2705
14.	นางไกล่ เมืองสม	51 หมู่ 7 ตำบลปลายโพงพาง	0-9746-8379
15.	นางสนม ประสบแสง	145 หมู่ 7 ตำบลปลายโพงพาง	0-3473-2413
16.	นางสง ขศวิปาน	4/1 หมู่ 7 ตำบลปลายโพงพาง	0-3473-2837
17.	นางแนบ ปานมา	220 หมู่ 7 ตำบลปลายโพงพาง	0-3476-7335